

.....

**Státní závěrečné zkoušky pro navazující studijní program
Učitelství českého jazyka pro 2. stupeň základní školy a střední školy
(kombinované studium, plný plán)**

**Český jazyk a literatura s didaktikou pro žáky se speciálními vzdělávacími
potřebami a pro žáky nadané (OSZNM156)**

Tuto SZZ¹ konají studenti, kteří zahájili studium navazujícího magisterského studijního programu v kombinované formě **Učitelství českého jazyka pro 2. stupeň základní školy a střední školy – plný plán** nejdříve v ak. r. 2023/2024.

Toto zadání je tedy **platné od 1. října 2024.**

SZZ prověřuje kompetence získané v následujících povinných oborových předmětech a povinných předmětech oborové didaktiky:

Literatura pro děti a mládež

Integrovaná didaktika českého jazyka a literatury pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a žáky nadané

Didaktika českého jazyka pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a žáky nadané

Didaktika literatury pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a žáky nadané

Výbrané problémy kontrastivní lingvistiky a psycholingvistiky

Základy slovanských jazyků pro bohemisty

Zadání vychází z údajů v SIS, tamtéž lze dohledat i studijní literaturu ke každému předmětu.

Student je zkoušen z českého jazyka a z literatury (45 minut). Losuje si 1 sadu zadání, která obsahuje:

A) 1 výukovou situaci se zadáním z českého jazyka a didaktiky

B) 1 tematický okruh zaměřený teoreticky z českého jazyka a integrované didaktiky

C) 1 otázku (s podotázkami, případně s textem) z literární části.

Všude, kde je to možné, student aplikuje integrovaný pohled na výuku českého jazyka a literatury.

Studenti si mohou (u některých výukových situací je to nezbytné) ke zkoušce přinést portfolio s výchozími texty pro modelování alternativních výukových situací, příp. s dalšími výchozími materiály (herní atributy, nevyplněné pracovní listy, úryvky z literárních textů apod.), na nichž mohou alternativní situace a postupy demonstrovat. Portfolio nesmí obsahovat žádné poznámky, které by vedly k řešení úlohy a které by se jakkoliv týkaly zadané otázky, a mohly by proto být vyhodnoceny jako nápověda, a to jak z didaktického, tak z oborového hlediska.

¹ Společně s OSZD105CJ Obhajoba diplomové práce, OSZNM155 Český jazyk a literatura s didaktikou (totožný obsah jako SZZ pro dvojbor denní) a OSZNM137 Pedagogika a psychologie pro učitele

.....

Pokud chtějí studenti jev demonstrovat pomocí PPT prezentace, ukázek komunikátů z elektronických médií, audionahrávky, videoprojekce apod., je třeba, aby měli komunikáty přepsané a jednotlivé slidy vytištěné. Z organizačních důvodů (rušení ostatních uchazečů) není možné během zkoušky zprovoznit jakoukoliv didaktickou techniku.

Vzhledem k organizaci SZZ je třeba, aby bylo portfolio uspořádáno v kroužkovém pořadači osazeném jednoduše otevíratelnou mechanikou, a to tak, že jednotlivé materiály budou očíslovány vzestupně dle pořadí otázek v zadání.

Po vylosování zadání uchazeč předloží výchozí materiál z portfolio komisi ke kontrole. Pokud komise potvrdí korektnost materiálu, smí jej uchazeč použít při přípravě. Pokud komise shledá závadnost materiálu (např. úmyslné vepsání poznámek či indicie vedoucí k řešení), může to být důvodem k ukončení zkoušky.

Praha 30. září 2024

.....

1.

A) Žák s OMJ – pravopisná pravidla a definice

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami; žák v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: *žák se orientuje v Pravidlech českého pravopisu; žák ovládá pravopis vyjmenovaných slov, zvládá pravopis podle shody přísudku s podmětem*

Situace pro 9. ročník ZŠ (pravopis)

Učitel zadal následující samostatnou práci: Vyřešte cvičení a pod každé pak napište, která pravidla jste při řešení uplatnili.

4. Doplňte:

Indiánský chlapec b_l hb_tý a statečný. Červená hl_na byla rozrytá kop_ty stád. Zvěd zm_zel v šeru. Jedovatý had se nesl_šně přibl_žil k hlodavci a v_razil. Pečl_vě upevnili sm_čky na jeho končetinách. Od jeho ztroskotání upl_nuly celé roky.

5. Určete podměty a potom doplňte chybějící písmena.

Příběhy pravěkých lidí čtenáře jistě zaujal_. Burianovy ilustrace se mi vždycky líbil_, Štorchovi hrdinové byl_ jako živí. Děvčata si oblíbil_ spíše příběhy s dívčími hrdinkami. Matčiny kamarádky nadšeně vyprávěl_o nové knize M. Viewegha. Tatínkovi se jeho práce nezdál_ být tak nádherné, jak všichni tvrdil_. O knihách a jejich autorech jsme rozprávěl_ celý večer.

Otázky/úkoly:

1) Jaké problémy může mít žák s OMJ se zadaným úkolem? Která pravidla žák použije? Komentujte obecně vhodnost podobných cvičení pro žáka s OMJ. Jak předložená cvičení odpovídají komunikačnímu principu vyučování českému jazyku?

2) Budete u žáka s OMJ vyžadovat nějaké definice, např. slovních druhů, větných členů, druhů vět aj.? Jaký význam pro žáka má přesné osvojení definic, např. pravopisných?

B) Teoretický tematický okruh

Třífázový model učení: Uvědomění si významu informací. Jmenujte příklady vhodných metod a postupů využitelných ve fázi uvědomění si významu informací (dle třífázového modelu učení) v hodinách ČJL při práci v heterogenní třídě (pro žáky SVP, žáky nadané a žáky intaktní).

.....

C) Literární část

Biblioterapie:

- a) Definujte biblioterapii a její využití ve výuce.
- b) Vyjmenujte 7 cílů biblioterapeutické práce s dětskými a dospívajícími čtenáři.
- c) Popište proces biblioterapie (zpravidla sestává ze 7 kroků).

.....

2.

A) Práce s textem (žák s OMJ)

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: *žák čte plynule s porozuměním; reprodukuje text*

Situace pro 7. ročník ZŠ (čtení s porozuměním)

Učitel: Už jsme několikrát zjistili, že se čtením různých textů dozvíme řadu zajímavých informací. Dnes mám pro vás hádanku. K jejímu vyřešení si pozorně přečtěte následující text:

Poznáte zákon?

Vládcem města Syrakus dal jednou zlatníkovi kus zlata, aby mu z něho udělal královskou korunu. Když pak korunu dostal, připadlo mu, že zlatník část zlata sebral a nahradil ho stříbrem. Protože znal Archimédovu učenost, zeptal se ho, jak by se to dalo s určitostí zjistit. Archimédes o tomto problému přemýšlel a jednou, když se ve veřejných lázních koupal, si všiml, že jeho tělo je vytlačováno silou tím větší, čím více je ponořeno do vody. Došlo mu, že věc ponořená do vody je nadlehčována změřitelnou silou. Hned ho napadlo, co to znamená. Vyběhl pryč z vany, nahý běžel ulicemi domů a volal „Heureka!“ – to v řečtině znamená „Objevil jsem!“

Učitel: Tak co, poznali jste, o kterém zákonu je řeč?

Otázky/úkoly:

1) Podle čeho mohou žáci poznat, o čem text pojednává? Najděte přesně ta místa v textu. Má žák s OMJ v tomto případě stejné identifikační možnosti?

2) Kriticky zhodnoťte učitelovu práci s textem. Jakou přípravu s textem by měl učitel pro žáka s OMJ udělat? Jaká je role textu v edukaci obecně a v práci s žáky s OMJ zvláště?

B) Teoretický tematický okruh

Třífázový model učení: Evokace. Jmenujte příklady vhodných metod a postupů využitelných ve fázi evokace (dle třífázového modelu učení) v hodinách ČJL při práci v heterogenní třídě (pro žáky se SVP, žáky nadané a žáky intaktní).

.....

C) Literární část

Biblioterapie v praxi:

- a) Navrhněte biblioterapeutickou lekci pro třídu/žáky dle Vašeho vlastního výběru.
- b) Uveďte, který titul byste využili a proč.
- c) Představte, jak byste lekci vystavěli – postupujte podle zásad pro biblioterapeutickou lekci.

.....

3.

A) Využití obrazového materiálu ve výuce žáků s OMJ

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák se dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: *žák komunikuje v běžných situacích, v komunikaci ve škole užívá spisovný jazyk*

Situace pro 6. ročník ZŠ (lexikologie)

Učitel zadal žákům úkol: Doplňte následující tabulku a pokračujte podobně:

Téma: ŠKOLA

	Pastelky
	Vodovky
	Tabule

.....

Lavice

Židle

Učebnice

Penál

Rozvrh
hodin

.....

Otázky/úkoly:

- 1) Posuďte vhodnost uvedeného úkolu (obsah, forma, věk žáků atd.).**
- 2) Jaké jsou zásady volby obrazového materiálu pro cvičení čtení nebo pro rozvoj slovní zásoby žáků s OMJ?**

B) Teoretický tematický okruh

Didaktický potenciál textu. Pojednejte o didaktickém potenciálu literárního textu a formulujte, jakým způsobem didaktický potenciál textu pomáhá učiteli při plánování výuky s ohledem na žáky se SVP, žáky nadané a jejich potřeby.

C) Literární část

Školní čtenářské kluby:

- a) Představte Školní čtenářské kluby.
- b) Uveďte tři pilíře Školních čtenářských klubů.
- c) Popište, kteří žáci Školní čtenářské kluby navštěvují a proč.

.....

4.

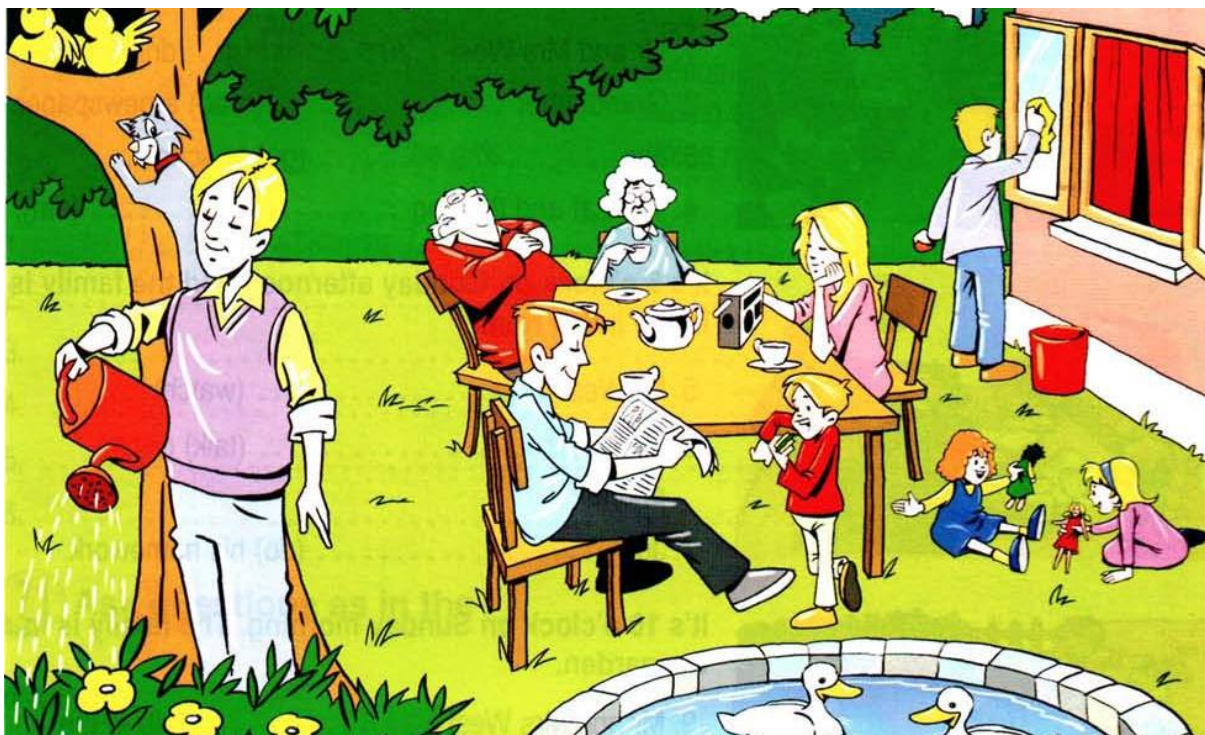
A) Využití obrazového materiálu pro rozvoj komunikace žáků s OMJ

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák se dorozumívá kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci; odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru; v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: *žák komunikuje v běžných situacích, v komunikaci ve škole užívá spisovný jazyk*

Situace pro 6.–9. ročník ZŠ (komunikační dovednost mluvení)

U: Popište obrázek. Pojmenujte všechny osoby na obrázku a řekněte, co dělají. Kolik je na obrázku zvířat?

Otázky/úkoly:

1) Reagujte podle instrukce žákovi a řekněte, na co se asi žák ve své odpovědi soustředí. Které další otázky a úkoly by bylo vhodné k obrázku připojit? Proč?

2) Zhodnoťte význam obrazového materiálu pro práci s žákem s OMJ.

.....

B) Teoretický tematický okruh

Typy textů využitelných pro integrovaný přístup. Jmenujte vhodné typy textů, s nimiž lze pracovat v integrovaném přístupu v hodinách ČJL při práci v heterogenní třídě (pro žáky se SVP, žáky nadané a žáky intaktní).

C) Literární část

Školní čtenářské kluby – jejich význam a realizace

- a) Uveďte, jak přizpůsobit práci ve školních čtenářských klubech s ohledem na jejich složení (specifika žáků tam docházejících).
- b) Představte, jak je výzkumy popisován efekt čtenářských klubů na posilování čtenářských návyků a postojů žáků.
- c) Vysvětlete, jak lze využít zkušenosti ze Školních čtenářských klubů do výuky žáků na 2. stupni ZŠ a SŠ.

.....

5.

A) Hra jako výuková metoda v práci s žákem s OMJ

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace; dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: *žák komunikuje v běžných situacích, v komunikaci ve škole užívá spisovný jazyk*

Situace pro 8. ročník ZŠ (lexikologie, rozvoj sociální komunikace)

Prostudujte si popis aktivity/hry a odpovězte na otázky pod popisem:

Popis aktivity – hry: Kdo to je?

Čas

10–20 minut

Typ aktivity

Skupinová

Pomůcky a jejich příprava

Žádné

Popis aktivity

Žáci rozdělení do skupin se ve skupině domluví na rozdělení rolí a na taktice promlouvání, vyberou jednoho žáka ze své skupiny, jež budou popisovat/charakterizovat, každý ze skupiny pak během hry promluví se svou charakteristikou, žáci z ostatních skupin hádají, kdo byl popisován, měří se čas, za jak dlouho je popisovaný žák odhalen.

Zadání a průběh aktivity

1. Učitel rozdělí žáky do skupin.
2. Žáci si mezi sebou ve skupině vyberou jednoho a domluví se na jeho popisu.
3. Každý člen skupiny se rozhodne pro dílčí znak, který sdělí, až na něj přijde řada.
4. Jednotlivé indicie by měly charakterizovat vybranou osobu nepřímě.
5. Ostatní žáci v jiných skupinách hádají, který žák je popisován.
6. Skupina, která nejrychleji odhalí popisovanou osobu, vyhrává.

Konec hry/aktivity

Popisovaný žák, až bude uhodnut, přidá jednu větu o sobě.

Otázky/úkoly:

1) Jaký je cíl uvedené aktivity?

2) Jakou roli mají hry v jinojazyčném vyučování?

.....

B) Teoretický tematický okruh

Integrovaný přístup v hodinách ČJL. Definujte, jak chápeme integraci, jaké jsou její možnosti, přínosy a limity. Uveďte možnosti, přínosy a limity využití integrovaného přístupu v hodinách ČJL pro žáky se SVP a nadané.

C) Literární část

Audiokniha a její využití pro žáky se SVP

- a) Zhodnoťte, jak audioknihy mohou přispět ke zlepšení čtenářské gramotnosti u žáků s dyslexií. Jakým způsobem mohou audioknihy podporovat jejich schopnost rozumět textu, popř. rozvíjet slovní zásobu?
- b) Popište konkrétní strategie a metody, jak mohou učitelé integrovat audioknihy do výuky, aby pomohli žákům s dyslexií dosáhnout pozitivního prožitku z četby.
- c) Porovnejte výhody a omezení audioknih ve vzdělávání žáků s dyslexií ve srovnání s tradičním tištěným textem.

.....

6.

A) Rozšiřování slovní zásoby žáka s OMJ

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh, odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: *žák komunikuje v běžných situacích, v komunikaci ve škole užívá spisovný jazyk; rozlišuje spisovný a nespisovný jazyk*

Situace pro 9. ročník (lexikologie, sémantika)

Učitel: Pro své slohové práce potřebujete co nejširší slovní zásobu a hlavně, abyste slova používali v tom správném významu. Z celku *Slovo a jeho význam* jsem vám proto na pocvičení vybral několik cvičení. Nejprve cv. 19 a 20. Dám vám na to teď několik minut a pak si to společně zkontrolujeme.

19. Doplňte významově opačné členy do dvojic výrazů.

Vzor: někdo – nikdo (žádný), už – teprve

někdy - - trochu pravák -

..... – nijak láska - každý -

nic - nepřítel - tam -

20. Vysvětlete významy uvedených přejatých slov.

drogovat

nonsense

databanka

desinfekce

moderátor

transformátor

Otázky/úkoly:

1) Jaké problémy mohou mít při vypracovávání uvedených cvičení žáci s OMJ?

2) Jaká typově jiná a možná i vhodnější cvičení pro rozvoj slovní zásoby žáka s OMJ byste doporučili? Návrh odůvodněte. Jakou roli u těchto cvičení hraje kontext sledovaných slov?

.....

B) Teoretický tematický okruh

Význam plánování výuky a stanovování cílů ve výuce ČJL. Popište význam plánování výuky ČJL a objasněte zásady stanovování cílů ve vztahu ke kurikulárním dokumentům. Zvolte si nějaký okruh učiva a formulujte alespoň dva cíle jeho výuky, a to ve vztahu k minimálním výstupům.

C) Literární část

Posud'te kritéria hodnocení písemného projevu žáků pro následující zadání aktivity. Okomentujte, jak řešení daného úkolu ohodnotit žákům se SVP.

Téma: Popis vynálezu

Situace: 8.-9. ročník. Žáci v minulosti probírali téma charakteristiky osoby a líčení (subjektivně zbarvené popisy), nyní je před nimi téma popisu odborného. Žáci mohou využívat poznámky pořízené z minulých hodin a mohou se inspirovat vzorovými texty, se kterými v hodinách pracovali.

Zadání: Zamysli se nad tím, jaký vynález by ti v budoucnu usnadnil život. Představ si jej a načrtni, jak bude vypadat. Následně svůj vynález popiš a představ svým spolužákům.

Cíl: Žák napíše popis jím vymyšleného vynálezu.

.....

KRITÉRIA	SPLŇUJE KRITÉRIA	ČÁSTEČNĚ SPLŇUJE KRITÉRIA	ZATÍM NESPLŇUJE KRITÉRIA
Odbornost textu	Popis je ryze objektivní a splňuje požadavky na odborný text.	Popis se zčásti od odborného textu odklání (např. subjektivní pasáže, hodnocení).	Text nesplňuje požadavky na odborný text.
Jazykové prostředky	Žák zvolil jazykové prostředky vhodné pro odborný text (neutrální slovní zásoba, termíny, sousloví, zkratky, pasivní konstrukce apod.).	Popis obsahuje několik jazykových prostředků netytických pro odborný text (expresivní výrazy, nespisovná slova apod.).	Popis obsahuje velký počet jazykových prostředků nevhodných pro odborný text.
Pravopis Koherence textu	Větná stavba je gramaticky i pravopisně správná a propracovaná.	Větná stavba je z větší části gramaticky i pravopisně správná. Větné celky na sebe z větší části logicky navazují.	Větná stavba je gramaticky i pravopisně nesprávná a zabraňuje správnému porozumění textu.
Kompozice	Popis je logicky strukturován a členěn do odstavců.	Popis obsahuje nepřehledné pasáže, i přesto je text z větší části srozumitelný.	Popis je nepřehledný a náročný na porozumění. Chybí členění do odstavců.
Náčrt vynálezu	Načrtnutý obrázek odpovídá popisu. Hlavní součásti předmětu jsou náležitě popsány.	Načrtnutý obrázek z větší části odpovídá popisu. U některých součástí chybí jejich popis.	Načrtnutý obrázek se s popisem vůbec neshoduje. Chybí popis součástí předmětu.

Autorka návrhu lekce a kritérií: Bc. Tereza Breburdová, upr. V. Laufková.

.....

7.

A) Druhy cvičení pro cizojazyčnou výuku

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémech*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: *žák komunikuje v běžných situacích, v komunikaci ve škole užívá spisovný jazyk*

Situace pro 8.–9. ročník ZŠ (lexikologie, sémantika jazykových prostředků a morfologie)

Učitel připravil pro žáky cvičení odpovídající následujícím typům.

1. Škrtněte slovo, které do skupiny nepatří, a vysvětlete proč:
zeměpis – dějepis – tělocvik – čeština – krasopis
2. Doplňte spisovné tvary slov:
Ve vlaku jsme cestovali se (španěle)_____.
Děti jely na školu v přírodě se svými _____ (učitel). Při výtvarné výchově jsme malovali vodovými _____ (barva).
3. Nahraďte skupiny tučně vytištěných slov vždy jedním výrazem:
*Děti si vzaly **jablka, hrušky, švestky a pomeranče.***
*Maminka koupila **mrkev, celer, petržel, květák a kapustu.***
4. K daným slovům doplňte slova významem podřazená:
dopravní prostředky _____;
domácí zvířata _____;
jehličnaté stromy _____.
5. Napište několik vět se slovem *list* tak, aby mělo vždy jiný význam
6. Vysvětlete vždy rozdíl: *odvážný – drzý; smutný – vážný; štíhlý – hubený; hořký – nahořklý; mokrá – vlhká; teplý – vlažný; horký – teplý; horký – vařící; kyselý – nakyslý; tvrdý – natvrdlý*
7. Která přídavná jména se k uvedeným substantivům hodí a která ne?
kniha – pohádková, zajímavá, nová, hladová, mamincina
stůl – dřevěný, velký, psací, perníkový, vzácný...
8. Zvířata v pohádkách mívají stálé vlastnosti, např. zlý vlk. Doplňte: *liška, včelka, páv, koza, sova.*
9. Do přirovnání doplňte pojmenování zvířat z nabídky. *Ospalý jako _____;*
čiperný jako _____; zpocený jako _____;
_____; nemotorný jako _____; bázlivý jako _____. (medvěd, myš, zajíc, kotě, rybička)
10. K daným slovům uveďte slova citově zabarvená: *strýc, maso, vlasy, tvář...*

.....

Otázky/úkoly:

- 1) **Nazvěte vždy druh cvičení, určete, co se jím cvičí, a zhodnoťte jeho význam pro práci s žákem s OMJ. Rozhodněte přitom, zda navržená cvičení respektují komunikační princip ve vyučování českému jazyku.**
- 2) **Uveďte další typy cvičení vhodných pro práci s žákem s OMJ. Splní stejnou funkci jako cvičení vytvořená komunikační situace, v níž musí žák podle instrukcí reagovat?**

B) Teoretický tematický okruh

Žák se specifickou poruchou učení. Objasněte pojem žák se specifickou poruchou učení, vysvětlete podstatu specifických poruch učení a vymezte jejich základní typy. Vyberte si jeden typ SPU a popište její možné projevy.

C) Literární část

Audiokniha

- a) Okomentujte škálu *audiokniha – dramatizovaná četba – dramatizace* a vysvětlete, jaké jsou základní rozdíly mezi těmito formami. Uveďte charakteristiku každé z těchto forem a vysvětlete, jak se liší z hlediska použitých prostředků a cílového vnímání posluchače.
- b) Popište, jak mohou audioknihy přispět k rozvoji čtenářských dovedností, literární gramotnosti a estetického vnímání literárního díla.
- c) Uveďte a vysvětlete hlavní faktory, které by měl učitel zvážit při výběru audioknihy pro literární výchovu.

.....

8.

A) Oprava a hodnocení žákova výkonu

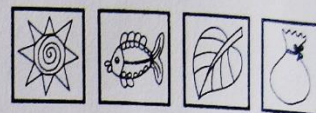
Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci; žák v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
správně píše slova s předponami a předložkami

Situace pro 6./7. ročník ZŠ (morfologie, lexikologie)

1. Doplň vhodný tvar slovesa v minulém čase.

Dopiš do věty další větné členy.

Děvčata děvčatala

Chlapci chlapčili

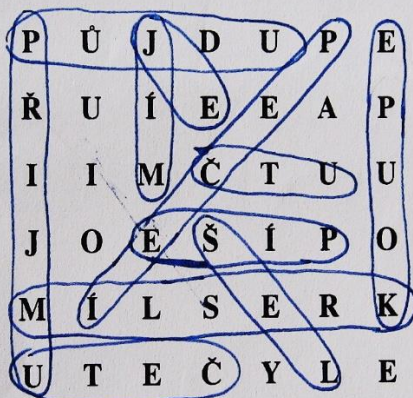
Lvičata lvičatala jsem

Dívky _____

Kamarádi kamardali

Všichni všichni

3. Osmisměrka. Vyškrtej třináct sloves, zbude šest písmen. Co označují?

Tajenka: UAI OYE

Podtrhni v tajence dvě písmena, která označují jednu hlásku.

.....

4. Doplň a opiš v množném čísle.

Rád b^ych b^ydlel v Příb^yslav^y. Auto dostalo v zatáčce sm^yk. Slep^yš patří mezⁱ ještěrky, ale v^ypadá jako hád. Z kopce b^ylo v^edět větrný ml^yn. Ve škole přib^yl novⁱ žák. Z blⁱzkého koupal^yště se ozval veselⁱ v^ykřik.

Rády bych bych byl v Příbyslav. Auto dostalo v zatáčce smyk. Slepš patří mezi ještěrky, ale vypadá jako hád. Z kopce bylo vědit větrný mlýn. Ve škole přibyl nové žáci. Z blízkého koupaliště se ozvali veselí vykřiky.

48

Otázky/úkoly:

- 1) Opravte a ohodnoťte následující řešení cvičení žáků s OMJ. Proč se asi žáci dopustili omylů ve svých řešeních?
- 2) Zhodnoťte vhodnost zadaných cvičení pro žáky s OMJ. Navrhněte variantní cvičení pro žáka s OMJ včetně zadání.

B) Teoretický tematický okruh

Žák s narušenou komunikační schopností v jazykovém vyučování. Charakterizujte danou kategorii žáků s akcentem na jejich vzdělávací potřeby v hodinách českého jazyka v rámci jednotlivých jazykových rovin* a představte hlavní metodické přístupy k žákům s nejčastějšími druhy narušené komunikační schopnosti na ZŠ.

* tj. foneticko-fonologické, lexikálně-sémantické, morfologicko-syntaktické a pragmatické roviny jazyka

.....

C) Literární část

Okomentujte tento text. Navrhněte modifikaci textu pro dyslektického žáka v 6. ročníku základní školy.

Zmije obecná

Jako malý kluk jsem se bál zmíjí. Hrozně. Jenže jsme taky hrozně rád chodil s dědou na houby.

A tak jsem se vyhýbal každému šedivému klacku, dupal jako buvol, a když jsme šli borůvkám, snažil jsem se pokládat nohy přesně do dědových stop. Párkrát jsem mu při tom šlápl na patu. Zavrčel na mě, ale když pochopil, že mám strach, vzal mě na ramena.

„Dědo, viděl jsi někdy zmíji?“

„Se ví, že jo. Zrovna před chvílí, když jsme šli po stráni, se tam jedna plazila. Copak sis jí nevšiml?“

Chytil jsem se ještě pevněji a nechal si ukázat, jak byla dlouhá. Klidně by se stočila do našeho proutěného košíku – ale v mých očích to byl ohromný had.

A protože jsem ji neviděl – a taky, abych se trochu míň bál –, děda mi o zmijích povídal, co sám věděl.

Nejspíš je nejdeš, jak se sluní na kamenech. Musí se tam vyhřát: když je jim zima, jsou pomalé a malátné jako já, když se zrovna probudím. Nejrychleji nacytají teplo zmije, co jsou skoro černé: jenže jsou zase líp vidět, a tak je snáz uloví ježek nebo kuna. Když je slunce zahřeje na správnou teplotu – jako by jim nabilo baterky –, můžou se vydat do lesního stínu.

Tam chytají hraboše, rejšky, žáby a jinou droboť. Vyrází po ní, kousnou ji jedovými zuby a pak ji sledují: když dodýchá, můžou ji spolknout.

„Jenže toho jedu,“ uklidnil mě děda, „je dost tak akorát pro myšku. Ale pro mě, zdravýho, silnýho chlapa, by to bylo, jako by mě píchla vosa. Nebo možná sršeň.“

Ta představa se mi vůbec nelíbila, a tak děda pokračoval.

„Zmije na lidi neútočí. Jakmile tě zmerčí, kouká zmizet. Jenže špatně vidí a slyší: pozná je, že se země třese od tvých kroků. A tak ji vidíš leda tak, když se plazí do křoví. A kdyby na to přišlo, dokáže i přeplavat potok! Jenom na ni nesmíš šlápnout, pak se bude bránit. Jako každéj.“

Na podzim, když slunce vychladne a už nemá sílu nabíjet hadí akumulátory, se zmije protáhnou mezi kameny a schovají se pod zem. Ztuhlé zimou tam dospí až do jara.

„Do svatýho Jiří,“ zasmál se děda a štípl mě. „Svatýho strašpytla.“

Ten den jsme viděli už jenom klouzky, babky a dvě veverka. Zmíji jsem spatřil až za hezkých pár let.

Klikatila se po lesní cestě a hleděla se ztratit, jak nejrychleji mohla. Zasyčela, dvě tři smyčky hubeného těla se zavlnily po asfaltu – a byla pryč. Někde, kde na ni ten dvounohý obr s holí v ruce nad nešlápne.

A mně bylo jasné, co mi děda tenkrát chtěl říct. Že zmije se bojí ještě víc než já.

DOBŘÁ OTÁZKA

Proč hadi vyplazují jazyk?

Ne proto, aby nás zastrašili, ale aby věděli, co se kolem nich děje. Hadi neslyší a vidí špatně, a proto se musí spoléhat na čich. Jeho hlavním sídlem není nos, ale jazyk.

A tak ho hadi často vystrkují a „ochutnávají“ jím vůně a pachy, které plují vzduchem.

Kromě toho v něm mají i hmat (zmije si ulovenou myš „osahá“ jazykem) a taky chuť.

.....

9.

A) Psaní a písemné úkoly pro žáky s OMJ

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů; žák využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace; žák v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slohotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: *žák dokáže napsat běžné písemnosti; podle předlohy sestaví vlastní životopis a napíše žádost; popíše děje, jevy, osoby, pracovní postup; vypráví podle předem připravené osnovy; s vhodnou podporou pedagogického pracovníka písemně zpracuje zadané téma*

Situace pro 7. ročník ZŠ (komunikační dovednost psaní)

Vyučující: Jako další slohový útvar budeme cvičit *dopis*. Ten už jste mnohokrát psali, takže nebudete mít jistě problém s cvičeními 1, 2, 3. Máte to jako samostatnou práci. Kdo si nebude vědět rady, poradí se se sousedem. Pracujte.

Cv. 1: Seřadte slova a upravte adresy obvyklým způsobem. Napište je:

- a) Marie, paní, Arbesova, 140 00 Praha 4, 29, Čermáková
- b) Jiří, pan, 512 64 Vyskeř, Dubský, 94

Cv. 2: Prostudujte příklady zakončení dopisu a pak z nich vyberte vhodné pro dopis

- a) mladšímu bratrovi,
- b) babičce,
- c) kamarádce, kamarádovi, spolužačce, spolužákovi,
- d) paní učitelce/panu učiteli,
- e) referentce agentury nabízející brigádu: *S mnoha pozdravy Jana. Líbá Tě Jana. Líbá Tě Tvoje Jana. Se srdečným pozdravem Jana. Pozdravuje Vás Jana. Na shledanou se těší Jana. Ahoj, Jana. Srdečně Vás zdraví Jana.*

Pokud vhodné zakončení dopisu chybí, doplňte je.

Cv. 3: Jeden příklad dopisu vyberte a celý dopis napište.

Vyučující: Byly nějaké dotazy k práci? Ne. Aničko, přečti nám, jaký dopis jsi napsala.

Otázky/úkoly:

1) Jsou zadání cvičení pro žáka s OMJ vhodná? Jaké problémy s nimi žák s OMJ může mít? Navrhněte alteraci směrem k e-mailové komunikaci symetrické i asymetrické (žák – učitel, žák – žák).

2) Jakou pozici mají psaní a písemné úkoly mezi ostatními činnostmi ve výuce češtiny u žáků s OMJ?

.....

B) Teoretický tematický okruh

Žák s poruchou autistického spektra nebo psychickým onemocněním v jazykovém vyučování. Charakterizujte danou kategorii žáků s akcentem na jejich vzdělávací potřeby v hodinách českého jazyka; specifikujte problematické oblasti jazykového vyučování dle jazykových rovin*, v nichž jsou dopady PAS nejzřetelnější; uveďte konkrétní příklady metodických postupů funkční práce s žákem s PAS.

* tj. foneticko-fonologické, lexikálně-sémantické, morfologicko-syntaktické a pragmatické roviny jazyka

C) Literární část

Navrhněte práci s ukázkou z audioknihy ve výuce tak, aby byli rozvíjeni jak žáci nadaní, tak žáci se SVP. Využijte ukázkou z audioknihy **Ostře sledované vlaky**:
<https://audioteka.com/cz/audiobook/ostre-sledovane-vlakly>

.....

10.

A) Čtení s porozuměním u žáků s OMJ

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: žák využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát; uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák dokáže napsat běžné písemnosti; podle předlohy sestaví vlastní životopis a napíše žádost; popíše děje, jevy, osoby, pracovní postup; vypráví podle předem připravené osnovy; s vhodnou podporou pedagogického pracovníka písemně zpracuje zadané téma

Situace pro 8.–9. ročník ZŠ

Učitel připravil pro žáky následující úkol:

U: Přečtěte si úryvek textu a pak reagujte na otázky a úkoly pod textem.

Můj člověk občas i tady v chaloupce u lesa píše. Píše jen jedním černým drápkem, který bere do tlapky a zase ho odkládá. Naše to znám. Ale divné je, že si na psaní bere ještě jedny oči. Divné oči. Nezavírají se, jen se teta koukají a jen se lesknou. Když je člověk unaven, odloží drápek, odloží blýskavé oči a oběma tlapkami peče hladí ty oči, které má pořád. Jsou modré jako moje a zavírají se jako výborné moje. Hladí své zavřené oči a ty podivné blýskavé koláče oči leží vedle jeho tlapky a čekají, až si je můj člověk zase nasadí. Čekají a pořád se upřeně dívají a dívají. Nemám je rád.

(podle Josefa Koláře)

- a) Kdo v ukázce mluví? Co jsou blýskavé oči?
- b) Nejsou v textu nějaká slova navíc? Vypište je.
- c) Podle textu o celé situaci sami vypravujte.

Otázky/úkoly:

- 1) Jak žák s OMJ splní všechny úkoly? Může mít někde problém? Proč?
- 2) Jak nazýváme typ úkolu obsažený v otázce b)? Je vhodný pro žáka s OMJ? Která dovednost se podobnými úkoly rozvíjí? Uveďte jiné úkoly k rozvíjení téže dovednosti.

B) Teoretický tematický okruh

Žák s mentálním postižením nebo oslabením kognitivního výkonu v jazykovém vyučování. Charakterizujte danou kategorii žáků s akcentem na jejich vzdělávací potřeby v hodinách českého jazyka (principy, cíle a kurikulum jazykové výuky dle RVP) a problematické oblasti jazykového vyučování s příklady metodických způsobů jejich řešení.

.....

C) Literární část

Vysvětlete, jak může kreativní práce s audioknihami (např. tvorba obrázkových příběhů, přepis textu do jiných literárních forem) podporovat jak nadané žáky, tak žáky se SVP. Využijte ukázkou z audioknihy: Anne ze Zeleného domu:

<https://audioteka.com/cz/audiobook/anne-ze-zeleneho-domu>

.....

11.

A) Výuková situace (žák nadaný)

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace*

Situace pro 6. ročník ZŠ (lexikální pravopis)

Učitel zadal korekturu na velká písmena:

Na karlově mostě v praze je mnoho soch. Příští rok se chystáme navštívit balkánský poloostrov. Moje oblíbená kavárna se nachází v lazarské ulici v praze. V zimě jsme lyžovali v krkonoších. Nedaleko naší chaty protéká řeka lužnice. Ubytovali jsme se v hotelu ve wenzigově ulici v praze. Naše oblíbená hospoda u fleků se nachází v centru prahy. Během cesty jsme projeli kolem lipenské přehrady. V adršpašských skalách jsme viděli nádherné útvary. Na staroměstském náměstí v praze se nachází slavný orloj. Cestou do chorvatska jsme projížděli přes vídeň.

Žáci pracují samostatně. Během několika minut je jeden z žáků hotový a hlásí se.

„Už to mám!“

Učitel zkontroluje žakovu práci, vše je správně. Zadává tedy žákovi následující korekturu:

Nejdelší česká řeka je vltava. Na ostrově mallorca jsme strávili nádhernou dovolenou. Procházeli jsme se po václavském náměstí. Na školní výlet jsme jeli do ZOO v ostravě. Národní park šumava je krásné místo pro výlety. Když jsme byli v polsku, navštívili jsme město varšava. Můj kamarád studuje na univerzitě v olomouci. Na prázdniny pojedeme do jizerských hor.

Otázky/úkoly:

1) **Zhodnot'te strategii učitele ve vztahu k výuce nadaného žáka, zejména výběr a cíle cvičení, nastavení speciálněpedagogické metodiky práce a postup při opakování učiva. Navrhněte vhodnou alteraci včetně postupu přípravy modifikace cvičení.**

2) **Zhodnot'te vhodnost zadání daných cvičení žákům 6. třídy, navrhněte další typy cvičení, která sledují stejný cíl a pracují se stejným učivem. Přihlédněte v navržených typech cvičení ke komunikačnímu principu vyučování českému jazyku.**

B) Teoretický tematický okruh

Charakterizujte slovanské jazyky z hlediska genetického (z tohoto hlediska je i klasifikujte), areálového a typologického.

.....

C) Literární část

Jaká jsou kritéria kvalitní knihy LpDM? Demonstrujte s oporou výchozí ukázky.

Která ocenění za literaturu pro děti a mládež v ČR existují?

kapitola 2

1. listopadu 1918

pátek

Další vlna politiky k nám vtrhla v pátek. Seděli jsme právě u večeře. Tatínek neodložil noviny ani u jídla.

„Provincie Deutschböhmen!“ Prudce zavřel německé noviny, které si normálně nekupoval, a bouchl hrnkem do stolu, až kafe vyšpláchno. „Naši Němci se chtějí připojit k Německu, v nejhorším aspoň k Rakousku?! I se vším územím? S celými Sudetami? A rakouský parlament ve Vídni že jim to odsouhlasil? To je neuvěřitelná drzost!“

*Jako **SUDETŮ**, německy Sudetenland, se označuje hraniční hornaté pásmo českých zemí (geograficky se tak nazývaly jen severní a severozápadní hranice, tj. oblast Krušných a Jizerských hor), kde už od středověku až do roku 1945 tvořili většinu obyvatel Němci. Sudetští Němci, hanlivě Sudeťáci, kteří v habsburské monarchii žili na historickém území českých zemí, se pomocí tohoto názvu odlišovali od Němců z alpských zemí.*

Moje starší sestra Anča obrátila oči v sloup a podrážděně zasyčela. Kapičky od kafe jí udělaly fleky na halence a zpěvníku, kterým si listovala. Mají se sborem secvičit nějaké národní písně, nejlíp přes noc.

Maminka si povzdychla. Světová i domácí politika, všichni ti Wilsonové, Masarykové, Kramáři a Lodgmanové se nám v posledních dnech nastěhovali do kuchyně a nehodlali se hnout.

„Z toho bude další válka, Eliško, to ti povídám! A my jsme tentokrát uprostřed dění!“

Nechápal jsem, co tím tatínek myslí, ale zaujalo mne, že se okamžitě začal oblíkat. To slibovalo jediné: nebudu se s ním muset po večeři biflovat latinu. No hurá!

.....

„V sokolském výboru určitě vědí víc. Dobrou noc, děti, a nezlobte!“ Políbil maminku a odešel.

Takhle to v dalších dnech vypadalo skoro pořád.

Hned v pondělí uspořádal táta ve škole mimořádnou přednášku o české historii. Všichni jsme seděli namačkaní v největší třídě a poslouchali výklady o dějinách našeho národa, o právu na samostatnost a profesoru Masarykovi. Táta se u toho hrozně dojímal, pár dětí dokonce rozplakal. A potom začal zpívat:

„Hej, Slované, ještě naše slovanská řeč žije,
pokud naše věrné srdce pro náš národ bije.
Žije, žije duch slovanský, bude žít na věky.
Hrom a peklo, marné vaše proti nám jsou vzteky.“

Ničemu jsem nerozuměl a bylo mi strašlivě trapně!

* * *

Že bude nová válka věděl za chvíli každý. Přestaly dokonce jezdit i vlaky na Prahu a vůbec do „sousedního státu“, jak se teď mezi Němci z provincie Deutschböhmen říkalo.

A úplně nejhůř to postihlo nás fotbalisty. Hans má sice oba rodiče Němce, ale chodí stejně jako já na gymnázium do primy a bydlí v naší čtvrti, takže je to náš Hans, náš nejlepší střelec. Jenže od včerejška s náma nehraje. Nesmí, zakázali mu to. Že by ho prý fotr přetáhl páskem. Protože teď jsou všichni sudetští Němci ve válce s novým Československem. Jeho táta i se strejdou

PROVINCIE

DEUTSCHBÖHMEN

Mladý československý stát dosud neměl mezinárodně uznávané hranice a Němci žijící v pohraničních oblastech Čech, Moravy a Slezska se odmítali stát pouhou národnostní menšinou. Hned následující den po vyhlášení Československa založili vlastní provincii Deutschböhmen (Německé Čechy) s vládou v Liberci a prohlásili se za součást rakouského státu. Brzy nato vznikly další: Sudetenland (Sudety), Böhmerwaldgau (Český les) a Deutschsüdmähren (Německá jižní Morava). Němci se přitom odvolávali na právo národního sebeurčení, tím se ale dostali do konfliktu s právem na české sebeurčení. Protože se nechtěli podřídít autoritě Národního výboru ČSR, obsadilo tyto provincie během listopadu a prosince 1918 československé vojsko.

.....

už vstoupili k volkswehru, německé domobraně. Takže Hans teď bude kopat za Střimičáky. A my půjdeme leda tak do Prčic. Naštěstí končí sezóna, a třeba si to Hansův táta do jara ještě rozmyslí.

SKOPČÁCI

Němcům z hornatého pohraničí se lidově říkalo skopčáci — to znamená ti, kdo pocházejí „s kopců“ (vlastně tedy „kopčáci“, obyvatelé kopců). Časem se tak začalo říkat všem českým Němcům a ze slova skopčák se stala spíše nadávka.

Během listopadu jsme se několikrát porvali se skopčáckýma klukama. Vždycky to začne stejně: oni na nás pokřikují, ať odtáhneme do Prahy, my na ně, ať stáhnou ocas jako ten jejich císař. Potom přijde bitka. Venca má zlomenou nohu, Jirka přeražený nos, my ostatní už modřiny a škrábance ani nepočítáme. Já se neperu za Masaryka a tátovy ušlechtilé řeči. Peru se za Hanse, o kterého jsem kvůli Deutschböhmén přišel.

.....

12.

A) Žák nadaný

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák využívá znalosti o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace*

Situace: 8. ročník ZŠ (morfologie)

Žáci pracují samostatně na následujícím úkolu:

Utvořte druhý a třetí stupeň příslovcí:

zle	málo
bezpečně	snadno
vysoko	mnoho

Jedna žákyně se ozve s námitkou: „Ale málo a mnoho jsou číslovky!“

Učitel odpovídá: „V učebnici je to zadáno takhle, tak pracuj a nemudruj. Číslovky to nejsou, protože číslovky nemůžeme stupňovat.“

Otázky/úkoly:

- 1) **Okomentujte volbu výukové strategie učitele ve vztahu k výuce nadaného žáka, zejména výběr a cíle cvičení. Navrhněte vhodnou alteraci s ohledem na komunikační princip vyučování včetně postupu přípravy modifikace cvičení. Vyjádřete se i ke způsobu komunikace se žákyní.**
- 2) **Zhodnoťte učitelovo vysvětlení a navrhněte vlastní možnou odpověď na dotaz žákyně.**

B) Teoretický tematický okruh

Vysvětlete význam pojmů konvergence a divergence. Uveďte příklady, které ilustrují tyto procesy v dějinách slovanských jazyků.

.....

C) Literární část

Současná próza s dětským/dospívajícím hrdinou. Jaké postavy v těchto prózách vystupují? Jaké typy příběhů vypráví? Jaká témata otevírají? Jak je zobrazován vztah dospělých a dětí/dospívajících? Demonstrujte s oporou ve výchozí ukázce.

Petra Braunová: 3333 km k Jakobovi

Den desátý, den jedenáctý

„Bylo by dobrý, kdybyste si s mámou nepsali denně a omezili telefonování,“ navrhl mi táta ráno. Máma mu totiž v noci volala, vyděšené k smrti. „Měla by ti více věřit, když už nevěří mně.“

Zrudnul jsem. Je pravda, že máminy kontroly mě otravují, ale neuměl jsem si představit, že bych s ní ztratil kontakt na celý dva měsíce.

„Nemusím ti vyprávět, že v mém dětství mobily nebyly,“ pousmál se táta. „A rozhodně to bylo lepší. Psali jsme si dopisy.“

Tátovy názory mi někdy pijou krev. Rozhodl jsem se mámě vysvětlit, že když jí zapomenu napsat, nic to neznamena. Na mou nesrozumitelnou esemesku odpověděla: „Budu se snažit. Dávej na sebe pozor!“

Máminy prosby mě fascinují. Jako by existoval člověk, který na sebe pozor nedává. Možná sebevrah. Ale k tomu mám dost daleko.

Jeli jsme kolem Dunaje, minuli jsme skálu s jakýmsi obrovským nápisem a dvěma sloupy se sochami lvů. Dost kýčovitě. Tátův výklad, proč se to tu octlo, jsem v hlavě neudržel. Táta mě upozornil na Altmuhl, kanál, který spojuje Severní a Černé moře a po kterém si líně plul jeden z tankerů. V pozadí byla vidět okrouhlá stavba s příšerným názvem Befreiungshalle, česky Hala osvobození, prý připomínka osvobození německých zemí od Napoleona.

„Jak to?“ „Zapletl se s irskou tanečnicí. Beznadějně se zabouchl. Povýšil ji do hraběcího stavu a dal se jí při politických rozhodnutích ovlivňovat. Vyvolalo to bouři zejména mezi studenty. A víš, jak stárnoucí Ludvík reagoval?“

„Ne.“

Nechal zavřít univerzitu. Pochopitelně se mu to nevyplatilo, proti němu se postavil celý stát. Ludvík musel abdikovat. Vzdal se trůnu ve prospěch syna Maxmiliána.“ Táta se ke mně otočil a pusa se mu roztáhla. „Chlap, když se doopravdy zamiluje, chová se jako kretén.“

Mlčky jsem šlapal a chtě nechtě přemýšlel, jestli se někdy taky zabouchnu tak, že si nechám mluvit do vlastních rozhodnutí. Pochybuju. Vzpomněl jsem si na Kláru. Co bych udělal, kdyby například nechtěla, abych odjel s tátou na celé léto, a nutila mě zůstat s ní? Docela jistě bych ji poslal do háje.

„Teď si to užij,“ nabádal mě táta, „následuje báječný sjezd po silnici přímo ke klášteru Weltenburg. Tam se zastavíme. Benediktinští mniši tam vaří pivo. Hospoda je uprostřed nádvoří.“

Sjezd byl parádní, ale nádvoří barokního kláštera se hemžilo turisty. U řeky vodní eldorádo: rafty, kánoe, přívoz. Táta si vystál frontu na pivo, já obhlížel turisty. Zahlédl jsem pár holek, které měly děsivě opálené nohy. Nedalo mi to, abych se k blondýnám nešel nenápadně podívat blíž. Na nohou měly punčocháče! Zahlédly můj zvědavý pohled a rozchechtaly se. Otráveně jsem se vrátil k tátovi. Chvilí jsme lenořili na břehu, dokud táta neměl pocit, že z něho alkohol dostatečně vyprchal, aspoň tak, že se nesvalí do Dunaje.

.....

Byl jsem rád, když jsme zase zamířili na cyklostezku. Cestou jsme oba vyvalili oči na pozůstatky římského opevnění ve vesnici Eining.

„Jestlipak víš, kdy a jak se Římané objevili v Evropě?“

Prohlížel jsem si torza mohutných kamenných zdí. Táta jako obvykle opravdu čekal, co ze mě vypadne.

„Škoda že výuka ve školách neprobíhá tak, jak si přál Komenský. Vsadím se, že kdyby se žáci pokaždé vzali na místo činu, dějepis by je bavil mnohem víc. Určitě si ale pamatuješ, že Řím založili dva bratři, které odložila máma a život jim zachránila vlčice.“

„Romulus a Remus?“

„No vida!“

„A jeden zabil druhého?“

„I to je správně. I když se přiznám, že nevím, kdo koho zamordoval první.“

Římská říše mi nebyla neznámá, jen jsem nedokázal říct nic konkrétního. Táta se dožadoval odpovědi.

„Tak proč si myslíš, že Římané stavěli opevnění?“

„Kvůli dobyvatelům?“

„Dobyvatelé byli sami Římané. Expandovali do Evropy už někdy v prvním století. Své legie rozmísťovali podél hranic impéria, které se stále rozšiřovalo. Opevnění stavěli kvůli útokům barbarských kmenů,“ a táta ukázal na skupinku Němců v šortkách, kteří se nad mapou hlasitě bavili, „zejména Germánů.“

„Římská říše se rozpadla,“ dodal jsem.

„Jo. Ale nepředstavuj si, že to bylo ze dne na den. Trvalo to několik staletí. Lidi v té době si určitě neuvědomovali, že žijí v době zániku impéria. Stejně jako my netušíme, co se o nás budou učit naši potomci.“

„Jako že se rozpadne Evropská unie?“

„Třeba.“

Doufal jsem, že se rozprší a táta pronajme normální pokoj, ale těch pár kapek ho nerozházelo a noc jsme jako obvykle strávili pod širým nebem. Uvelebil jsem se ve spacáku a uvědomil si, že jsem se už nejmíň hodinu nedíval na mobil. Zalovil jsem v kapse. Mobil tam nebyl.

„Hledáš tohle?“ zeptal se táta, když jsem rozhrabal téměř všechna zavazadla.

„Kde jsi ho našel?“

„Já jsem ho nenašel,“ řekl táta. „Já jsem ti ho před dvěma hodinami sebral. Dokonce jsem čekal, že ho budeš hledat mnohem dříve. Bravo.“

.....

13.

A) Žák nadaný

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace*

Situace pro 7. ročník ZŠ (syntax)

Žáci při společné práci ve třídě určují druhy predikátů. Na interaktivní tabuli jsou promítány věty, žáci odlišují predikáty složené a jednoduché.

Chtěli jsme si zazpívat písničku.

Ž: Slovesný složený.

U: Správně.

Musím napsat úkol.

Ž: Slovesný složený.

U: Správně.

Před chvílí měl nastoupit.

Žák: Slovesný složený.

U: Správně.

Budeme nastupovat.

Ž: Slovesný složený.

U: Chyba, je to slovesný jednoduchý.

Ž: Ale já si pamatuju, že jsme se učili, že jednoduchý jsou ty, kde je jen jedno slovo.

U: To je nějaký nesmysl, složený predikát je ten, kde je fázové nebo modální sloveso. Když tam není, je to jednoduchý predikát.

Otázky/úkoly:

- 1) **Posuďte učitelovu strategii při práci s nadaným žákem, se zvláštním zaměřením na volbu a cíle cvičení. Navrhněte vhodnou úpravu, včetně popisu přípravy modifikace cvičení. Zároveň zhodnoťte způsob, jakým učitel se žákem komunikuje.**
- 2) **Okomentujte učitelovo vysvětlení a navrhněte vlastní možnou odpověď na žakovu námitku.**

B) Teoretický tematický okruh

Které jazyky sehrály významnou roli v různých etapách vývoje češtiny, ukrajinštiny a ruštiny? Popište, jak se v češtině, ukrajinštině a ruštině projevují puristické a globalizační tendence.

.....

C) Literární část

Velká témata v LPDM. Jaká jsou velká témata literatury pro děti a mládež? Jakým způsobem je např. reflektována v literatuře pro děti a mládež sociální problematika zahrnující témata sociálního znevýhodnění, domácího násilí apod.? Demonstrujte s oporou výchozí ukázky.

Každý den

Šlapeme po silnici do B., je vlezlá zima, leze mi prasklou botou a dírou v ponožce až pod kalhoty. Tu díru si musím zašít nebo si nesmím ve škole sundat boty. Jinak vypadám dobře, musím na to dbát, 34vého34m nebyli za žebráky, až přijede teta s holkama z Anglie.

K nám domů naštěstí nikdy nejdou, vždycky zavolaj. Letos už by tu dávno byly, ale teta Feďovi volala, že holky dostaly angínu, takže asi až někdy v únoru. Ale kdyby to přece jen stihly, a taky kvůli Tůmovy, aby se netvářila tak soucitně, když nás vidí. Hadry se daj sehnat docela snadno. Pár kousků mi dá Vietnamec vedle herny, když mu odnesu papír do tříděného odpadu. Nebo když Feďa občas bere, tak nám tam jde pro tričko nebo pro ponožky. A v sekáči na sídlišti stačí mít pár korun a seš frajer, to říká ta paní, co prodává a Jeníčkovi to dává grátis, protože se znala s babičkou, co už umřela, a ještě jí ani nebylo šedesát. Umřela, když viděla Feďu chlastat na lavičce u nádraží krabicový víno, a pak mu to přišlo od soudu. Prej byla načisto mrtvá, našli ji u schránky ještě s tím dopisem, protože on jí sliboval, že už to nikdy neudělá, a hrozně se snažil, fakt. Já jsem byl ještě malej, když si spolu s mámou začali, ale to on jí našel tu ubytovnu tři kiláky od B. v malý vsi, kde je pár baráků, jedna kaplička a družstvo.

Dal jsem Jeníčkovi rukavice, je hubenější než já a praská mu kůže na kloubech, když mrzne. Stejně je mu pořád zima, jak je hubenej, a tak furt chodíme na dřevo, aby to doma nevyhaslo. Když nastydne, tak šíleně kašle, jako kdyby tam vevnitř měl chycený nějaký zvíře. Když byl malej, tak byl v jednom kuse nemocnej a skoro nikdy nevycházel z bytu, hlavně v zimě, byl úplně průsvitnej, a máma ho pořád strkala na sluníčko, aby se aspoň trochu opálil, ale stejně byl bledej a já jsem se pořád hrozně bál, že umře, protože to je můj jedinej brácha a taky jedinej normální člověk, kterýho znám.

Vypadli jsme právě včas, stejně tam byla zima jak v lednici, Feďa šel shánět nějaký klacky a já hnal k paní Nováčkové, máma mě poslala pro nějaký jídlo. Vždycky nám něco dá, dneska mi dala ztvrdlý housky a salám a čtyři párky, stejně prej už to neprodá, když jí za chvíli přivezou čerstvý, ale na dluh dneska dávat nic nechtěla. Toníčku, vzkaž mamince, že musí nejdřív zaplatit ten dluh z minula. Stejně mi ty housky ale podstrčila a já jí, když se nedívala, otočil dva meruňkový perníky ve slevě. Bylo jich tam hodně a ona se stejně nedopočítá.

Boty nám kloužou na ledový krustě, od včerejška se ochladilo tak o pět stupňů. Mohli jsme si to zkrátit švestkovkou, jenže tam auta nejezděj a ráno se většinou řítěj do práce chlapi z porcelánky a občas nás někdo svezí. Neznám z naší školy nikoho, kdo by v šestce šlapal tři kiláky a tahal za sebou 34vého šestiletýho brácha, všechny vozej autem nebo jezděj courákem v sedm. Když jezdí ten blondák, tak ho ukecám aspoň na Jeníčka, a občas přimhouří oči i nade mnou, ale toho mladýho ne, a pak musím letět jak blázen švestkovkou. Někdy už je pozdě a škola je zavřená. Když nepotkám ředitele, tak je to fuk, u třídní všechno projde. A když mně to jednou napsala do žákovský, tak jsem si to prostě podepsal, už vidim Feďu, jak říká, ať de do p... ta p... Jestli já někdy budu učit, mně to jedno nebude, jestli mi děcka někde couraj, já pro ně budu posílat školní autobus, samozřejmě bezplatnej. Naštěstí nás skoro vždycky berou, Jeníček zabírá, je hrozně malej.

.....

I dneska jsme měli štěstí, vzal nás jeden Feďův známěj. Vzadu v kufru měl měl místo sedadel naházený různý cajky, hadry, a konopný provazy a trubky, ale my jsme se tam krásně vešli. No jo, Tondo, to máte královský, takovejhle vodvoz, říkal, i když to tam děsně smrdělo benzínem a Jeníčkoví se nejspíš trochu zvedal žaludek, nemá auta rád. Ale stejně to je šťastnej den, protože nás hodil až před školu a celou dobu něco drmolil a ani jednou se nezeptal na Feđu a na mámu.

Když jsme přistáli, tak zrovna přišla družinářka a otvírala hlavní dveře a na nás dejchlo to příjemný školní teplo, ve kterým budeme až do odpoledne, dokud se nezavře škola, protože v zimě se musí šetřit, jak říká Feďa, takže buďte tam, dokud to jde. Teda bude tam Jeníček, protože já ještě musím něco poshánět, to je jasný, a k tomu ho potřebovat nebudu. Feďovi i mámě je to nejspíš stejně fuk, kde jsem. Podepsali mi lístek: Může chodit z družiny sám domů. Ale máme domluvu, že Jendu vodím domů já. Jen občas ho vyzvedává máma: hlavně na začátku, když začal chodit do první třídy a všechno to pro něj bylo nový a máma se bála, že se jí někde cestou ztratí. Ted' jsme si všichni zvykli.

Úryvek z knihy: Horváthová, Tereza. *Sydney: (my dva z B.)*. Praha: Baobab, 2020, s. 7–9.

.....

14.

A) Žák nadaný

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace*

Situace pro 7. ročník ZŠ (syntax)

Učitel zadává žákům cvičení, v němž mají rozlišovat mezi podmětem nevyjádřeným a všeobecným.

Ž: Hráli celé odpoledne šachy. To je podmět nevyjádřený, protože to byli konkrétní lidi.

U: Správně.

Ž: V divadle hráli Loupežníka od Karla Čapka. To je taky podmět nevyjádřený, protože to byli konkrétní herci.

U: Ne ne, tady to je všeobecný podmět.

Ž: Ale vždyť my víme, kdo tam hrál. Píše se to v programu.

U: Všechny ty herce přece neznáš.

Otázky/úkoly:

- 1) Posuďte přístup učitele k výuce nadaného žáka, s důrazem na výběr a stanovení cílů cvičení. Navrhněte vhodnou úpravu cvičení zaměřenou na různé druhy podmětů.
- 2) Zhodnoťte učitelovo vysvětlení, navrhněte vlastní možnou odpověď na žakovu námitku.

B) Teoretický tematický okruh

Charakterizujte současnou jazykovou situaci na Ukrajině. Jaké trendy lze aktuálně pozorovat? Co znamenají pojmy suržyk a trasjanka?

C) Literární část

Komiks a grafický román. Které výrazné tvůrce komiksu a grafického románu znáte? Uveďte příklady kvalitních komiksových adaptací literárních děl. Demonstrujte s oporou výchozí ukázky kritéria kvalitního komiksu.

.....

.....

Minuta za minutou se vlekly snad ještě pomaleji než obvykle.
Pozoroval jsem, jak za oknem prší,
a vůbec jsem netušil, co se stane v příští chvíli.

Sedla si za mnou do poslední lavice. Požívala se na mě a řekla „Ahoj“ a já jsem jí řekl taky „Ahoj“. Ano, „Ahoj“ a ne to moje „A-a-ahoj“, jak mám ve zvyku. Měla modré oči, ale ne jako pastelka nebo barva jejich šatů. Ty oči měly barvu letního nebe na sklonku dne, světle modrý pruh nad horizontem přecházející do hluboké tmavé modři, na které se objevují první hvězdy.
V tu chvíli jsem věděl, že se dívám do nejkrásnějších očí na světě.

40

Než jsem se zmohl na odpověď, čáru vymazala.
O přestávce se kolem ní nahrnula spousta zvědavců.

.....

Úryvek z knihy: Čech, Pavel. *Velké dobrodružství Pepika Střečky*. Havlíčkův Brod: Petrkov, 2012.

.....

15.

A) Žák nadaný

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu*

Situace pro 6. ročník ZŠ (morfologie)

Učitel se snaží vyhovět individuálnímu plánu nadaného žáka. V 6. ročníku základní školy se probírá tvarosloví. Žák dostane následující samostatný úkol:

V následujícím textu urči u všech slov číslem slovní druhy. U ohebných slovních druhů urči všechny gramatické kategorie.

Vědecká teorie vzniku sluneční soustavy předpokládá, že před více než 4,6 miliardy let se v Galaxii začaly shlukovat částičky prachu a plynu – vznikal jakýsi obrovský prachoplynný mrak. Pravděpodobně přeměna nedaleké hvězdy v supernovu, kterýžto děj doprovázely tlakové vlny, přiměla mračno k pohybu. Částičky prachu a plynu se zformovaly do prstenců rotujících kolem hustého a hmotného středu mraku. Jak se mračno hroutilo, prach a plyny byly gravitační silou přitahovány do jeho středu, kde se zvyšovala teplota. Jádru mračna se ohřálo natolik, že v něm začala probíhat termonukleární reakce. Vzniklo Slunce a s ním se objevil sluneční vítr, jenž „rozfoukal“ zbylý prach a plyn směrem ke vznikajícím planetám.

Otázky/úkoly:

- 1) Analyzujte zadaný úkol z hlediska kognitivního rozvoje nadaného žáka. Navrhněte vhodnou alteraci včetně postupu přípravy modifikace.
- 2) Shrňte zásady pro tvorbu zadání pro nadané žáky.

B) Teoretický tematický okruh

Popište skupinu ukrajinských a ruských zájemců o češtinu v ČR (sociolingvistický profil ukrajinské a ruské diaspory).

C) Literární část

Próza s dětským hrdinou a téma jinakosti. Jaké druhy jinakosti či odlišnosti (se zaměřením na děti se speciálními vzdělávacími potřebami a žáky nadané) literatura pro děti a mládež reflektuje? Demonstrujte s oporou výchozí ukázky.

.....

12. Marťa

„Ahoj holky, tak jsme tady!“ zahalekala Pamela a snažila se, aby to znělo bodře a bezstarostně.

„No bezva! To je fajn,“ vyskočila Šárina a Marťa ji hned následovala.

„Dovolte, abych vám představila svého brácha Jeremiáše. Je to moje dvojče.“

„Fakt?“ nadchlo to Marťu. „A kdo z vás je...“

„Dvojče,“ skočil jí Jeremiáš do řeči.

Pamela pochopila, že Marťa se chtěla zeptat, kdo z nich je o pár minut starší, ale otázku nedopověděla, protože už si všimla, že něco nehraje. Pamela ovšem dělala, že její zaváhání nepostřehla, a snažila se pokračovat podle promyšleného scénáře,

„Jeremy, tohle jsou moje nové spolužačky, Šárina a Marťa,“ ukázala na holky. „Řekni jim ahoj.“

„Ahoj,“ zopakoval Jeremiáš, aniž o dívky jen zavadil okem, a s pokličkou v ruce se hrnul k nejbližší popelnici.

„Ahoj“ pípla Marťa.

„No nazdar,“ vypadlo ze Šáriny.

„Ruku vám asi nepodá. Myslím, že můžeme být rádi, že vás napoprvé nepokousal.“

„To... to myslíš vážně?“ zajíkla se Marťa a bojácně se ohlédla, jestli se na ni náhodou Pamelin bratr nechystá zezadu zaútočit ostrými tesáky.

„Naprosto vážně,“ přikývla Pamela. „Nestává se to sice moc často, ale s neznámými lidmi mívá Jeremy prostě problém. Nejlepší by bylo, kdyby si vás hned na začátku očichal,“ informovala je vážným hlasem.

Dokonce i trochu přehrávala, aby si holky myslely, že si z nich jen utahuje, že na ně s bráchou ušili boudu. A Marťa se opravdu chytila.

„Ty si děláš prdel, že jo?“

Pamela nehnula brvou a podívala se na Šárinu. Ta zachovávala soustředěný výraz se stopami údivu.

„No to si bohužel nedělám,“ odušila Pamela. „Ne že bych takovou možnost nebrala všema deseti. Jenže když máte sourozence, kterému ve třech letech diagnostikovali nízkofunkční autismus s poměrně těžkou mentální retardací, tak to k popukání moc není, to mi věřte.“

„No... to jo,“ přikyvovala snaživě Marťa. „To já ti teda věřím, fakt.“

Podívala se na Jeremiáše, který nosem objížděl víko popelnice a cosi mručel, pak pohlédla na své zápěstí bez hodinek a vyhrkla:

„Ježiš, to už je hodin, já musím padat, holky.“

„Jak víš, kolik je hodin?“ dloubla si Pamela. „Nemáš na ruce hodinky,“

„Jsem je asi to... zapomněla. Ale stejně je moc hodin. Koukala jsem se před chvílí do mobilu. Tak zítra ve škole!“

Marťa zmizela a u popelnic zůstal mrak trapnosti. Nic, co by Pamela důvěrně neznala. Zažila to už mockrát. Ale nepřipadalo jí, že by časem nějak otupěla, že by to po sto osmdesáté páté bylo lepší než poprvé.

Chvilku bylo ticho, jen Jeremiáš hlasitě funěl u kontejneru na barevné sklo, asi tam něco zajímavě páchlo.

„Co ty?“ podívala se Pamela na Šárinu. „Ty nepospícháš?“

„Ne,“ zavrtěla Šárina hlavou. „Ale... proč jsi mi to neřekla?“

„Co?“

„No, že je tvůj brácha to...“

„Že je můj brácha co?“ pohlédla jí Pamela vyzývavě do očí, jak v ní kypěl vzdor a nemohla si pomoci.

„No... jinej.“

.....

„Jinej,” vzdychla Pavlína rezignovaně. „Spíš divnej, ne?”

„Hm. To je podobný.”

„Ty by ses s tím chlubila?” pohlédla Pamela na Šárinu.

„No, asi ne.”

„Tak vidíš. Pokaždý musím najít...”

„Správnou chvíli?”

„To ani ne. Spíš odvalu,” přiznala Pamela.

„Jdeme,” oznámil Jeremiáš a s pokličkou v ruce vyrazil po chodníku k parkovišti, aby překontroloval řadu stojících aut.

„Tak jdeme,” pokrčila Šárina rameny a odhodlaně vykročila za Jeremiášem. „Ty nejdeš?” ohlédla se přes rameno na Pamelu. „Samotnou mě s ním snad nenecháš!”

„Ne, to fakt nenechám,” uchechtla se Pamela a nevěřičně dodala: „Ty vážně chceš jít s námi?”

„A proč ne? Původně jsem sice od seznámení s tvým bráchou čekala něco jinýho, ale...”

„Upozorňuju tě, že půjdeme kolem popelnic, kanálů, kiosků, za který opilý choděj na záchod, a na psí louku, kde má Jeremiáš cuky sbírat hovínka. I když... ta poslední věc už ho vlastně přešla.”

„No vidíš. A ty bys ho jen pomlouvala, chudáka malýho,” zasmála se Šárina.

„Já jen, abys neřekla, že jsem tě nevarovala,” pokrčila Pamela rameny. „V tomhle vedru bude okružní trasa podél všech těch smrdutin obzvlášť výživná.

„A co ta poklička? To ji fakt potáhne s sebou?” nedalo to Šárině.

„Bohužel, potáhne.”

Úryvek z knihy: Březinová, Ivona. *Řvi potichu, brácho*. Praha: Albatros, 2016, s. 109–111.

.....

16.

A) Žák s dvojí výjimečností – nadání a dyslexie

Očekávané výstupy podle RVP pro gymnázia: *žák efektivně a samostatně využívá různých informačních zdrojů (slovníky, encyklopedie, internet)*

Situace pro 3. ročník čtyřletého gymnázia (jazykový vývoj)

Učitel se snaží vyhovět individuálnímu plánu nadaného žáka s dyslexií, tj. zadávat mu rozšiřující úlohy, které ho nebudou časově stresovat. Zadává následující úkol:

Napište referát na téma "Historický vývoj českého jazyka" o délce minimálně 5 stran A4. V referátu by měly být zahrnuty následující body:

1. Počátky českého jazyka a jeho předchůdci
2. Významné změny ve středověku
3. Vliv cizích jazyků a kultur
4. Jazykové změny v období národního obrození
5. Moderní český jazyk 20. a 21. století

Referát musí obsahovat citace z odborné literatury a seznam použité literatury na konci práce. Termín odevzdání je za měsíc.

Otázky/úkoly:

1) Analyzujte zadaný úkol z hlediska přínosu pro rozvoj nadaného žáka a vyjádřete se i k možným úskalím, která mohou vyvstat vzhledem k žakově dyslexii. Okomentujte nastavení speciálněpedagogické metodiky práce. Navrhněte vhodnou alteraci včetně postupu přípravy modifikace.

2) Shrňte zásady pro tvorbu zadání pro nadané žáky s dyslexií.

B) Teoretický tematický okruh

Typologie mluvených jazyků: vymezte pět typů jazyků z hlediska Skaličkovy typologie jazyků, popište jejich hlavní rysy a uveďte typické zástupce s důrazem na kontrastivní popis češtiny, ruštiny a angličtiny.

C) Literární část

Okomentujte následující text: jeho tematicko-motivickou výstavbu, podobu veršového ztvárnění vzhledem k možnosti příběhové prózy, kompozici/členění textu, funkci užití různých aluzivních odkazů (vl. jména, svátky, národnosti, kultury...), grafického odlišení pasáží a dalších prvků výstavby příznačné pro básnický text; dále posuďte možnosti využití tohoto úryvku ve výuce (didaktický potenciál textu) v heterogenní třídě.

.....

Čtrnáct dní před Dnem díkůvzdání
se přizná zima.
Ve škole jsme se sice učili, že zima oficiálně začíná
až
21. prosince, ale sníh za oknem to vidí
jinak.

Ve škole
všichni nosí svetry,
roláky neboli *turtlenecks* – americký výraz pro
tento kus
oděvu
je legrační,
čepice,
rukavice.
Jednoho dne se v budově školy pokazí
topení
a všichni zůstaneme sedět ve třídách v kabátech.
Je to jako dobrodružství, které zažíváme
všichni společně.

Omar se v hodině paní Ravenswoodové třese
zimou.

V Somálsku nebývá taková zima.
Překvapuje ho, že mně ten chlad nevadí.

Sýrie je země s různorodým podnebím, vysvětlím.
Zdá se, že to celou třídu překvapí.
Těší mě, když můžu druhé překvapovat.

V hodinách paní Ravenswoodové procvičujeme
hovory o počasí.
Nejprve si připadám hloupě,
když si mám s Grace vykládat –
Je zima, budeš potřebovat svetr.
Fouká venku?
Obloha je zatažená.

Ale pak se mi zalíbí, že dokážu
slovy vyjádřit,
co se mi honí v hlavě.

Grace mi přizná, že to cítí stejně.
Nebojíš se, že zapomeneš svůj mateřský jazyk?
Připadá mi úsměvné, že Grace nazývá korejštinu
svým mateřským jazykem.
To znamená, že mým mateřským jazykem je
arabština,
a máminým taky,
ale nikdy dřív jsem o ní tak neuvažovala.
Ne, odpovím, protože mě nikdy nenapadlo, že
bych rodnou řeč
mohla zapomenout.
Myslím, že to není možné.
Po kterém slově by se ti nejmíc stýskalo? zajímá ji.
Zasměju se a zakroutím hlavou.
Nehodlám zapomenout.

jedno
jediné
slovo

A pak mě Grace obdaří stejným pohledem,
který už jsem viděla u Layly
i u Sarah,
dokonce i u Fátimy –
jako že čekají, až mi dojde něco,
co už dávno pochopily.

Myslím, že člověk nemusí zapomenout,
aby se něco nového naučil, pronesu
svou nejdokonalejší angličtinou.
Grace se tomu usměje
a myslím, že je stejně jako já pyšná,
že moje angličtina se den ode dne zlepšuje.

.....

17.

A) Žák s dvojí výjimečností – nadání a ADHD

Očekávané výstupy podle RVP pro gymnázia: *žák využívá znalostí o větných členech a jejich vztazích, o aktuálním členění výpovědi a o druzích vět podle záměru mluvčího k vhodnému vyjádření myšlenky, k účinnému dorozumívání, logickému strukturování výpovědi a k odlišení záměru mluvčího*

Situace pro 4. ročník čtyřletého gymnázia (syntax)

Učitel se snaží vyhovět individuálnímu plánu nadaného žáka s ADHD, tj. zadávat mu rozšiřující, náročnější úlohy, aby ho „zabavil.“ Zadává následující úkol:

Urči u 20 vět v textu valence všech sloves. Pro každé sloveso napiš, kolik a jaké typy argumentů vyžaduje (subjekt, objekt, adverbialie).

Pro každé sloveso vytvoř minimálně 3 vlastní věty, ve kterých použiješ různé argumenty, a zdůvodni, proč jsou správně.

Otázky/úkoly:

1) **Zhodnoťte strategii učitele ve vztahu k výuce nadaného žáka s ADHD, zejména výběr a cíle cvičení a nastavení speciálněpedagogické metodiky práce. Navrhněte vhodnou alteraci včetně postupu přípravy modifikace.**

2) **Shrňte zásady pro tvorbu zadání pro nadané žáky s ADHD.**

B) Teoretický tematický okruh

Kognitivní procesy: vymezte odlišnosti ve fungování kognitivních procesů u žáků se SVP (žáci nadaní, žáci s SPU, žáci s dvojí výjimečností).

C) Literární část

Stručně charakterizujte následující úryvek z komiksové adaptace deníku Anny Frankové a posuďte možnosti jeho využití pro žáka se sluchovým postižením a oslabením sluchového vnímání.

Úryvek z knihy: FOLMAN, Ari. *Deník Anne Frankové*. Ilustroval David POLONSKI, přeložili: Magda de BRUIN-HÜBLOVÁ, Miroslav DRÁPAL, Michaela JACOBSENOVÁ. *Delfin (Triáda)*. Praha: Triáda, 2017, strana 15–17.

.....

Milá Kitty,
je vedro k zalknutí, každý funí a peče se, a v tom horku musím všechno obíhat pěšky. Teprve teď
vidím, jak je taková tramvaj příjemná, hlavně ta otevřená. Ale tenhle požitek nám Židům už není
dopřán, pro nás je dost dobré běžet po svých. Převozník na nábřeží Jozefa Israele nás vzal bez
řeči, kdykoli jsme ho poprosili o převezení. Holanďané opravdu nemůžou za to, že my Židé jsme
na tom tak bídně.

.....

Milá Kitty, psala jsem ti před pár dny,
ale hodně se toho změnilo.

Včera ráno jsem měla příjemný zážitek,
když jsem šla do školy.

JÁ JSEM HELLO, PAMATUJEŠ SI NA MĚ?
WILMIN VZDÁLENÝ BRATRANEC.

Hellovi je už šestnáct a umí pěkně vyprávět
o všem možném.

Dnes ráno na mě zase čekal a tak to nejspíš
zůstane i napříště.

Je vidět, že Hello je teď do mě zamilovaný,
a mně se to zdá pro změnu docela pěkně.

TAKOVÝ VZORNÁK!
JAK TO S NÍM VYDRŽÍŠ?

UŽ ZASE SE BAVÍŠ
O CHLAPCÍCH, ANNE?

PŘIJATELNÝ KLUK, HEZKÝ,
ZDVORILÝ A PŘÍJEMNÝ.

NA TOM NEZÁLEŽÍ, JÁ DO NĚJ
STEJNĚ NEJSEM ZAMILOVANÁ.

MNĚ SE LÍBÍ. A KDYŽ JE TĚD
HELLO POŘAD S TEBOU,
NEMUSÍM SE ASPOŇ O TEBE BÁT,
ŽE CHODÍŠ SAMA
PO NEBEZPEČNÝCH ULICÍCH.

.....

Opektu převzal pan Kleiman a pan Kugler firmu pro (náhražkově) koření „Gies a spol.“,
která byla založena teprve roku 1941.

.....

18.

A) Žák s dvojí výjimečností – nadání a dysgrafie

Očekávané výstupy podle RVP pro gymnázia: *žák efektivně a samostatně využívá různých informačních zdrojů (slovníky, encyklopedie, internet)*

Situace pro 2. ročník čtyřletého gymnázia (lexikologie)

Učitel se snaží vyhovět individuálnímu plánu nadaného žáka s dysgrafií a zadává mu následující úkol, který má být zaměřený na rozšiřování učiva a zároveň procvičování psaní a pravopisu:

Frazeologie je důležitá součást češtiny. Vaším úkolem je:

1. Najít v knize, kterou Vám doporučil učitel, deset různých frazeologismů (mezipředmětové vztahy k literárnímu vyučování).
2. Napsat, co znamenají a kde se používají.
3. Vytvořit vlastní věty s těmito frazeologismy.

Otázky/úkoly:

1) **Posuďte učitelův přístup k výuce nadaného žáka s dysgrafií, s důrazem na volbu cvičení, stanovení jejich cílů a nastavení speciálněpedagogických metod. Navrhněte vhodnou úpravu cvičení včetně přípravy modifikace.**

2) **Shrňte zásady pro tvorbu zadání pro nadané žáky s dysgrafií.**

B) Teoretický tematický okruh

Typologická charakteristika češtiny: charakterizujte češtinu v rámci Skaličkovy typologie jazyků a klasifikujte typické prvky. Dále vymezte češtinu dle syntaktické a fonologické typologie. Popište možné problémy žáků s odlišným mateřským jazykem při osvojování češtiny.

C) Literární část

Posuďte zpracování rozhlasové dramatizace. Komentujte možnosti jeho využití ve výuce literární výchovy při práci s heterogenní třídou.

Literární text: FOMBELLE, Timothée de. *Tobiáš Lolness*. Ilustroval François PLACE. *Bigbao*. Praha: Baobab, 2007.

Rozhlasová dramatizace: Timothée de Fombelle: *Tobiáš Lolness*, Rok vydání: 2019. Rok nahrávky: 1995. Vydavatel: Radioservis. <https://audioteka.com/cz/audiobook/tobias-lolness>

.....

19.

A) Žák se specifickou poruchou učení – dyslexie

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: *žák správně píše slova s předponami a předložkami, ovládá pravopis vyjmenovaných slov, ovládá pravopis podle shody přísudku s podmětem*

Situace pro 8. ročník ZŠ (záznam hlásky písmenem – procvičování pravopisu přejatých slov)

U: Tak poslední minuta a můžeme si to zkontrolovat, ano? Kdo začne prvním příkladem?

[...]

U: Další příklad?

Ž1: Za kolomotivou byly připojeny jen tři vagóny.

U: Za čím byly připojeny vagóny?

Ž1: Za kolo...

U: Kde jsme? V jaké jsme situaci?

Ž2: Na nádraží!

U: (ukáže Ž1 prstem na slovo lokomotiva, na první slabiku): Přečti si to ještě jednou pomalu, po slabikách.

Ž: Lo-ko-mo-ti-vou.

U: Dobře, lokomotivou. Ale to není důležité. Co jsi doplnil ve slově vagón?

Otázky/úkoly:

- 1) Vysvětlete možné specifické obtíže žáka s dyslexií a jejich projevy ve vztahu k výukové situaci.
- 2) Komentujte didaktickou vhodnost postupu vyučující a vhodnost její poslední výpovědi a navrhněte vhodnější formulaci. Navrhněte alternativní strategii procvičování daného učiva vzhledem k práci se žákem s dyslexií.

B) Teoretický tematický okruh

Charakterizujte základní principy gramatiky a lexikonu nevokálních jazyků, popište rysy shodné s vokálními jazyky a vystihněte hlavní rozdíly mezi vokálními a znakovými jazyky.

C) Literární část

Okomentujte následující text: jeho tematicko-motivickou výstavbu, narativní strategii (tempo příběhu, pozice vypravěče, styl jeho vyprávění, rétorické a kontaktní prostředky), charakteristické prostředky jazykové/obrazné výstavby textu napomáhající hororovému vyznění, podobu žánru a jeho příznačné rysy; dále uveďte jeho didaktický potenciál a posuďte možnosti využití tohoto úryvku ve výuce v heterogenní třídě.

Jaký jsem to byl teď ubožák – ta nejubožejší troska lidství! Považte: pouhé zvíře, nemá tvář, jejíhož druhu jsem zpupně utratil – pouhé zvíře připraví mně – mně, člověku, stvořenému k obrazu Nejvyššího – tolik nevýslovných vět! Ó, již nikdy jsem neměl poznat dobrodiní odpočinku – ani ve dne, ani v noci! Ve dne mne zvíře na vteřinu nepouštělo; v noci pak jsem se co hodinu vylekaně probouzel z úděsných, strašidelných snů, avšak ta příšera mi dál horce dýchala do tváře, tiskla mě ohromnou tíhou – vtělená hrůza, žádnou mocí nezaplášitelná – na věky zavalující mé srdce!

Drcen těmito mukami, nechal jsem v sobě vyhasnout i poslední špetku dobra. Už jen o zlu jsem přemýšlel – nejpodlejší, nejtemnější myšlenky mne vůbec neopouštěly. Má dosavadní popudlivost vybuchla v nenávist ke všem věcem, k veškerému lidstvu; a náhlými, častými a nezvladatelnými výbuchy hněvu, do něhož jsem se slepě hroužil, trpěla obvykle nejvíc – ó jaká hanba! – má trpělivá, odevzdaná žena.

Jednoho dne šla se mnou cosi obstarat do sklepa starého stavení, které jsme v chudobě museli obývat. Kocour se po příkrých schodech hnal za mnou a málem mne srazil dolů; to mě rozlítilo k nepřičetnosti. Napřáhl jsem sekeru (zapomněl jsem ve vzteku na dětinský strach, který mi dosud krotil ruku) a chtěl jsem jedinou ranou zvíře skolit. Kdyby ta rána byla dopadla, jistě by byla smrtelná, avšak mou ruku zadržela žena. Vydrážděn tímto zásahem k ďábelskému hněvu, vytrhl jsem paži z jejího sevření a zaťal sekeru do jejího mozku. Na místě bez hlesu klesla k zemi.

Sotva jsem tuto obludnou vraždu spáchal, ihned jsem s naprostou rozvahou začal přemýšlet, kam tělo ukrýt. Věděl jsem, že z domu je ani ve dne, ani v noci nemohu odklidit bez nebezpečí, že mě zpozorují sousedé. V hlavě se mi vyrojilo mnoho nápadů. Také jsem si jednu chvíli říkal, že mrtvou rozkrájím na drobné kousíčky, které pak spálím. Pak mě zase napadlo vykopat pro ni ve sklepní půdě hrob. Anebo jsem uvažoval o tom, že ji na dvoře hodím do studny – nebo ji jako nějaké zboží uložím do bedny, zařídím vše k odeslání a pošlu pro nosiče, aby ji z domu odnesl. Konečně jsem připadl na něco, co se mi zdálo mnohem vhodnější než všechno ostatní. Rozhodl jsem se, že ji ve sklepě zazdím – tak jako ve středověku zazdívali své oběti mniši.

K takovému účelu se sklep dobře hodil. Jeho zdi byly stavěny nedbale a nedávno byly ohozeny hrubou omítkou, která ve vlhku ještě neztvrdla. Kromě toho z jedné stěny čněl výstupek vytvořený větrací šachtou či krbem, a ten byl vyzděn a přizpůsoben ostatním stěnám. Byl jsem si jist, že zde mohu snadno vyjmout několik cihel, do díry vložit mrtvolu a všechno zazdít jako předtím, takže tu nikdo neodhalí nic podezřelého.

A tento výpočet mne nezklamal. Hasákem jsem cihly snadno vyboural, opatrně jsem mrtvolu přitlačil k vnitřní stěně, v této poloze ji podepřel a pak jsem všechno bez potíží uspořádal zas tak, jak to původně stálo. Obezřetně, nenápadně jsem si opatřil vápno, písek a štětiny, namíchal jsem omítku, která se nelišila od staré, a nanesl ji velmi pečlivě na nové zdivo. Když jsem skončil, měl jsem uspokojivý pocit, že se vše vydařilo. Zeď ničím neprozrazovala, že by se jí byl někdo dotkl; také smetí jsem pečlivě zametl. Pozorně jsem se rozhlédl a řekl si: „Vida, dnes jsem namouvěru nepracoval nadarmo!”

Úryvek z knihy: POE, Edgar Allan. *Černý kocour a jiné povídky*. Přeložil Josef SCHWARZ. *Četba pro školy*. Praha: Mladá fronta, 1988.

.....

20.

A) Žák se specifickou poruchou učení – dysgrafie

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova*

Situace pro 6. ročník ZŠ (zvuková stránka jazyka – integrovaná cvičení)

U: Podívejte se na cvičení třináct. V tomto cvičení využijeme to, co jsme se dozvěděli o zvukové stránce jazyka. Pavlino, přečti nám nahlas, co máme dělat.

Ž1: Škodolibý šotek přeměnil text – napsal ho velkými písmeny bez mezer, háčeků a čárek. Přepiš správné znění textu do sešitu. Poté text přečti nahlas s náležitým důrazem.

U: Díky. Podívejte se na text v růžovém rámečku. Jak vypadá?

Ž2: Jako jedno slovo. Ale divné. Je moc dlouhé a chybí tam ty háčky a čárky.

U: Dobře. Takže ho musíme na jednotlivá slova rozdělit. Kdo vidí, jaké slovo je první?

Ž3: Když...

Ž4: Když jsem byl ještě malý babička Mika zdy...

U: Počkej, přečteš si to nejdřív pomalu, vždycky celou větou. Co nám ještě může pomoci poznat, jak oddělit jednotlivá slova?

13. Škodolibý šotek přeměnil text – napsal ho velkými písmeny bez mezer, háčeků a čárek. Přepiš správné znění textu do sešitu. Poté text přečti nahlas s náležitým důrazem.

KDYZJSEMBY LJESTEMALYBABICKAMIKAZDYVECERPREDSPANI
MCETLAPOHADKY.NEJVICSESEMILIBILYPOHADKYOSTATECNYC
HPRINCICHKTERIBOJOVALISROZZURENYMIDRAKYABYZACHRA
NILINEBOHEPRINCEZNY.SLYSELJSEMBRINKOTMECETLUKOTSR
DCEODVAZNEHOHRDINYCITILSIRNYDECHDRAKA.POKAZDEJSE
MDRZELHRDINOVIPESTIABYZVITEZILAMOHLSIVZITPRINCEZNU
ZAZENU.

- Jakou pohádku babička mohla číst?
- Z kolika souvětí se text skládá?
- Vyhledej příklady nepřizvučných slov.
- Řekni, k čemu slouží v mluvené řeči pauzy.

(Kolektiv autorů: *Hravá čeština pro 6. ročník ZŠ a víceletá gymnázia*, Zvuková stránka jazyka, Taktik, 2017, s. 103)

Otázky/úkoly:

1) V ukázce probíhá rozhovor o zadání cvičení mezi vyučujícím a intaktními žáky a žákem s dysgrafií (Ž4). Posuďte vhodnost cvičení pro žáka se specifickou poruchou učení dysgrafií. Popište typické specifické obtíže, které by žák při dosahování cíle v tomto cvičení mohl mít.

2) Navrhněte vhodnou alternaci cvičení k dosažení daného výukového cíle pro žáka s dysgrafií.

.....

B) Teoretický tematický okruh

Typologická charakteristika ruštiny: Charakterizujte ruštinu z hlediska genealogického a typologického. Uveďte hlavní znaky ruštiny v porovnání s češtinou na úrovni lexika, fonetiky, gramatiky a grafiky. Uveďte možné problémy žáků s ruštinou jako mateřským jazykem při učení se češtině.

C) Literární část

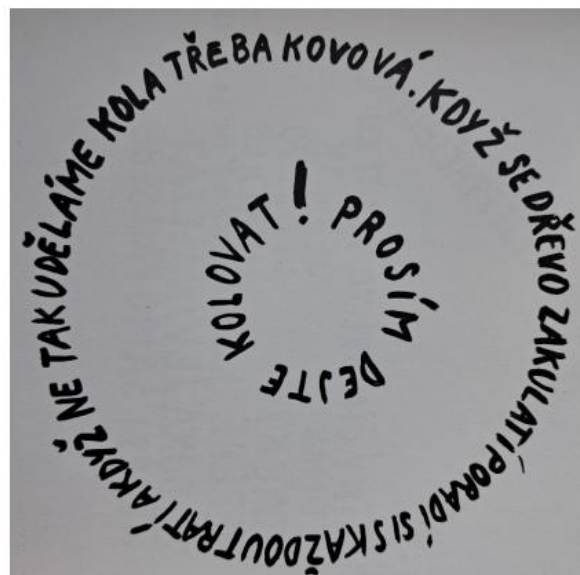
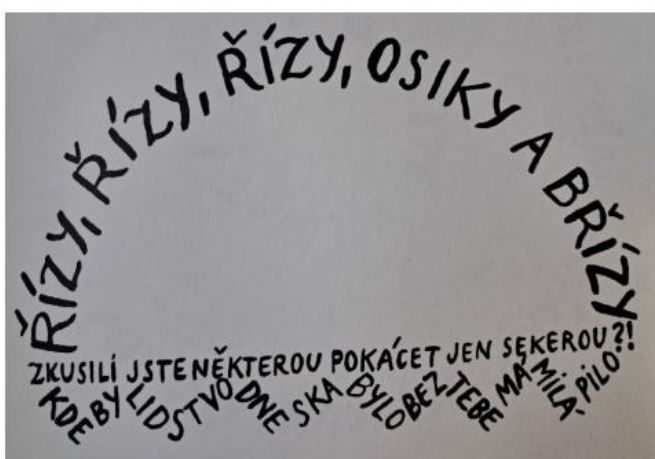
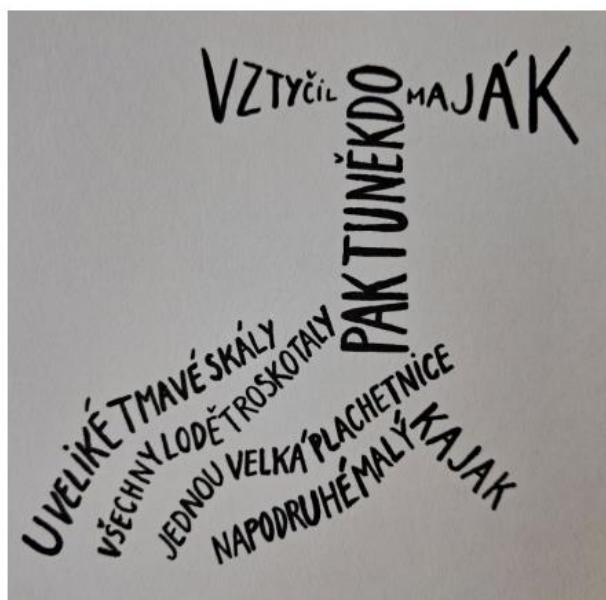
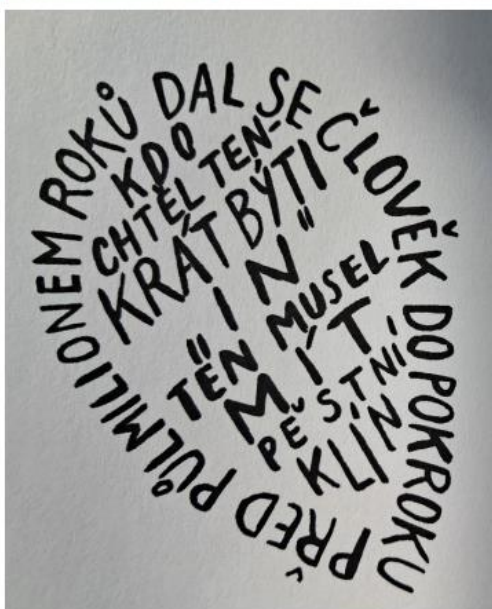
Okomentujte následující text: jeho tematicko-motivickou výstavbu, záměr autora vytvořit text na pomezí literárně-výtvarném, grafickém. Okomentujte, jaké prostředky umocňují vyznění, prožitek z textu. Čím je zpracování zajímavé pro žáky v heterogenní třídě? Dále uveďte didaktický potenciál zvoleného formátu textu a posuďte možnosti využití tohoto úryvku ve výuce v heterogenní třídě.

.....

Kaligram

Kaligram je báseň-obraz. Příležitost ke hře básníka a výtvarníka, spojených často v jedné osobě. Výtvarná podoba básně vyjadřuje její téma.

Úryvek z knihy: KRÁL, Robin. *Vynálezárium: zaručeně pravdivé příběhy vynálezů zpracované podle deseti básnických receptur*. Ilustroval Jana HRUŠKOVÁ. Praha: Běžiliška, 2015, strana 67–79.

21.

A) Žák se specifickou poruchou učení – dyskalkulie

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: *žák pozná a určí slovní druhy; skloňuje podstatná jména a přídavná jména; pozná osobní zájmena; časuje slovesa; rozlišuje spisovný a nespisovný jazyk; v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí; správně píše slova s předponami a předložkami; ovládá pravopis vyjmenovaných slov; zvládá pravopis podle shody přísudku s podmětem*

Situace pro 6. ročník ZŠ (morfologie – mluvnické významy a tvary slov – číslovky)

U: Minule jsme mluvili o číslovkách, dnes si procvičíme jejich správné zapisování slovy i v jiných oborech. V pracovním sešitě na straně 22 jsou dvě cvičení.

Ž: To je spíš matematika!

U: Právě. Kde jinde použijete víc, co jste se dozvěděli o číslovkách? Jak rozumíme zadání ve cvičení 2? Terezo?

Ž2: Vyřešit rébusy a správně napiš slovem... u trojka... tři! U-tři si nos. To je dobrý!

U: Výborně. Tak zkuste každý sám ten zbytek.

Ž: A to druhé cvičení je matematika? Příklady vypočítej a výsledek zapiš slovem.

U: Spíše jde o to, abyste zvládli napsat ten výsledek správně slovem. Podívejte si do zápisu v sešitě a zopakujte si, jak se správně zapisují číslovky. Když máte stovky, desítky, jednotky... Ale samozřejmě to musíte nejdříve také správně vypočítat.

2. Vyřeš rébusy a správně je napiš slovem.

u3 si nos
12erník
mě100 3nec.....

3. Příklady vypočítej a výsledek zapiš slovem.

$27 - 5 =$
 $45 : 3 =$
 $156 + 12 =$

(Kolektiv autorů: Hravá čeština pro 6. ročník ZŠ a víceletá gymnázia, Pracovní sešit, Tvarosloví, 2023, Taktik, str. 22)

Otázky/úkoly:

1) V ukázce probíhá rozhovor o zadání cvičení mezi vyučujícím a intaktními žáky. Posuďte vhodnost cvičení pro žáka se specifickou poruchou učení – dyskalkulií. Popište typické specifické obtíže, které by žák při dosahování daného cíle mohl mít.

2) Navrhněte vhodnou alternaci cvičení k dosažení daného výukového cíle pro žáka s dyskalkulií.

.....

B) Teoretický tematický okruh

Objasněte specifika psycholingvistického přístupu k analýze jazykových jevů, uveďte příklady konkrétních výzkumů. Vysvětlete, co je mentální lexikon.

C) Literární část

Okomentujte následující text: jeho tematicko-motivickou výstavbu, způsob vyprávění příběhu (realistické podloží a další, jež jej doplňují), čas a prostor, druh humoru, funkce grafického odlišení apod. Dále uveďte didaktický potenciál zvoleného formátu textu a posuďte možnosti využití tohoto úryvku ve výuce v heterogenní třídě.

Ve východní zemi

„Daleko ve východní zemi, hluboko na dně vodní říše žil ve svém paláci Lac Long Quan, Dračí král. Měl spoustu neobyčejných schopností. Uměl chodit po vodě, létat vzduchem, brát na sebe různou podobu a všelijak čarovat.“

„To přeskoč, mami. Dál, dál!“

„Nebud' netrpělivý, Longu. Jestli chceš poslouchat, tak mi do toho neskákej.“

„Už jsem ticho.“

„Lac Long Quan si vzal za ženu krásnou Au Co. Když měla porodit dítě, snesla sto dračích vajec, ze kterých se vylíhlo sto synů. Po otci měli kouzelnou moc a mohli se stát, čím chtěli. Někteří se stali duchy přírody, z jiných byli králové lidí a zakladatelé národů. Jen jeden si nemohl vybrat, kým chce být. Proto tento Dračí syn vždy jedenáct let bloudí světem v nehmotné podobě a jeho domovem jsou větrné pustiny na hřebenech hor, divoká džungle a vodní hlubiny. Dvanáctého roku na sebe berou lidskou podobu a vydává se mezi lidi, aby si užil jejich společnosti. Už se ale netrmácí pěšky jako za starých časů, jezdí na velké blýskavé motorce. Taky tenkrát, před dvanácti lety, projížděl syn Dračího krále divokou krásnou zemí Vietů. Sviště si to na motorce po stezkách kolem skal, kolem mělkých ramen řek. Pozoroval, jak lidé žijí ve svých domech a chýších, jak pracují na rýžových polích. Sledoval rybáře na hladinách jezer, ženy, jak pletou koše z trávy a palmových listů. Nejraději měl chvíli na rozhraní mezi dnem a večerem, kdy se slunce dotýká obzoru a krajem se rozlévá zlatorudé světlo.“

„A jednou večer...“

„Jednoho večera v tom světle, v té chvíli projížděl jednou maličkou vesnicí na břehu Song Hong. Na návsi pod velkým stromem uviděl dívku, jak si čte. Zastavil motorku a přišel k ní. Ta dívka se jmenovala...“

„Troi!“

„...a syn Dračího krále se jí hned zalíbil.“

„Tak se ti dva na sebe nejdřív jen mlčky dívali...“

„Longu! Chceš, abych ti vyprávěla, nebo si to povíš sám?“

„Ne, ne, mami. Povídej.“

„Dobře. Tak se ti dva na sebe nejdřív dlouho dívali, a potom si začali povídat. Setmělo se a listy starého stromu se rozšeptaly v nočním vánku. Troi a Dračí syn si vyprávěli, smáli se a taky si chvíli dávali polibky... Zůstali spolu celou noc. K ránu Troi na chvíli zavřela oči a usnula. Když se probudila, syn Dračího krále i jeho motorka byli pryč. Ale Troi nebyla smutná. Věděla, že i kratičké setkání s mužem z dračího rodu je kouzelná věc, veliké štěstí, které navždycky poznamená lidský život. Proto se zaradovala, když za čas zjistila, že čeká dítě. Byl to chlapec a Troi mu dala jméno Long, což znamená drak.“

„To jsem já,“ řekl jsem, aby máma měla radost.

„Ano, to jsi ty.“ Dala mi pusku.

.....

„Mami, co jsi to vlastně četla?“ Napadlo mě to úplně poprvé za celé ty roky, co mi to máma vypráví.

„Matematické tabulky.“

„To ses jako učila do školy?“

„No ano. Studovala jsem tenkrát vysokou školu, matematiku a fyziku. Docela mi to šlo. Jenže pak ses narodil ty...“

Máma se zasní.

„Přála bych si ještě jednou vidět banyán v naší vesnici. Poslouchat včely, které měly v kmeni svá hnízda. Tam, kde jsme tehdy v noci seděli...“

„Banán, mami?“

„Tsssss, *banyán*, ne banán! Já snad mám dítě Čecha,“ zlobí se máma, ale jen naoko. „Banyány jsou posvátné stromy. Dožívají se obrovského stáří, třeba tisíc let nebo tak... Je pozdě, musíš spát.“

„Dobrou.“

Máma mi zhasla lampičku a jemně zavřela dveře. Slyšel jsem, jak mluví s dědou v kuchyni, jak děda brblá a mámě odporuje. Děda už by měl taky spát, každé ráno kromě neděle vstává brzo a spěchá do stánku. Máma vstává později, pracuje u tety Pham, která má obchod s čajem a porcelánem a různým zbožím. teta Pham je mámina sestra. Prodává taky švestková likér, kterého si můžou cucnout i děti, což často využívám. Protože likér chutná jako nějaká tekutá a sladká vůně. Prý je opravdu ze švestek, ale já myslím, že bude spíš ze švestkových květů, protože švestky chutnají skoro stejně jako třeba brambory a nevoní. Myslím tedy české švestky.

Zavřu oči. Jako vždycky před usnutím kreslím do tmy zavřených víček obrázek země Vietů, jak si ho představuju podle filmů na VTV4 a fotek z internetu. Nejdřív hory ve tvaru rohlíků, ne moc vysoké. Modré žíly Song Hong, Rudé řeky, která se v období sucha krotce plazí zemí až do Hanoje a odtud do delty Bakbo, kde se vlévá do Jihočínského moře. Vzduch je průzračný a v krajině převládá zlatožlutá barva. Po řece plují sampany s lodníky ve špičatých kloboucích, jako na jemných malbách v obchodě tety Pham. Hluboko na dně zeleného moře je palác a v něm žije...

A dost, je to blbost!!!

Budu muset tu uspávanou nějak obratně zrušit, vždyť mi bude už dvanáct.

I když mámy je mi líto. Vidím, jak se tváří, když mi ji vypráví, jak se usmívá... Nic moc, být s někým jen jednou a hned s ním mít dítě a už ho nikdy nevidět. Měla by si někoho najít, je pořád moc hezká.

Děda rozrazí dveře do pokojíku.

„Dobrou noc, Longu!“

Děda moc neslyší, ani sám sebe, proto řve.

„Dobrou noc, dědečku!“ Musím tudíž rvát taky.

Úryvek z knihy: JEŽKOVÁ, Alena. *Dračí polévka*. Laser-books, Plzeň, 2015.

.....

22.

A) Žák se specifickou poruchou učení – dysortografie

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: *žák pozná a určí slovní druhy; skloňuje podstatná jména a přídavná jména; pozná osobní zájmena; časuje slovesa; rozlišuje spisovný a nespisovný jazyk*

Situace pro 7. ročník ZŠ (morfologie – spisovné tvary slov, opakování z minulého ročníku)

U: Máme tu další opakování, než se pustíme do něčeho nového. Nejdříve to zkuste sami, cvičení pět.

Pak si řekneme, jak jste postupovali. Tohle už určitě všichni umíte. Nebo má někdo nějaký dotaz?

Ž1: To je těžký. To přece nejde.

U: Co nejde?

Ž1: Myš je jako kost. A sedmý pád kostmi, tak to by bylo myšmi.

Ž2: To ne, to bude s myšemi. Podle „s písňemi“. Taky neříkáš „o myšech“, ale „o myších“ – to se skloňuje podle vzoru píseň.

U: Má to někdo jinak? Jak to tedy bude?

Ž3: (smích) S myšima.

U: (smích) Tak to už vůbec ne. Ale vidím, že je vám celkem jasné, jak tvary podstatných jmen tvořit. Vezměte si tedy k ruce slovníky a podívejte se na ta slova, u kterých si nebudete jistí.

[...]

U (k žákyni se SPU): Májo, ty si vezmi k ruce klidně celou tabulku, ano? Tu se vzory.

U: Tak našli jste tu myš?

Ž1: Ano. To kolísá.

U: Mezi čím?

Ž2: Mezi písni a kostí. Ale je to fakt s myšmi. (smích)

.....

5 a) Tvořte tvary podstatných jmen podle zadání (u některých slov lze uvést dva tvary):

myš – 7. p., č. mn. _____

noc – 6. p., č. j. _____

trať – 2. p., č. j. _____

ruka – 6. p., č. mn. _____

noha – 7. p., č. mn. _____

skála – 2. p., č. mn. _____

práce – 7. p., č. j. _____

huť – 6. p., č. mn. _____

b) Ověřte vámi utvořené tvary ve SSČ.

c) Použijte utvořené tvary ve větách.

(Kolektiv autorů: *Český jazyk 7 s nadhledem 2v1*, Hybridní pracovní sešit, Fraus, 2020, s. 7)

Otázky/úkoly:

1) Vysvětlete možné specifické obtíže žáka s dysortografií a jejich projevy ve vztahu k výukové situaci. Vyjádřete se obecně, zda výuková situace naplňuje komunikační princip ve výuce českého jazyka.

2) Komentujte didaktickou vhodnost postupu vyučující a její návrh použít tabulku se vzory. Jaké další kompenzační strategie by mohly být uplatněny?

B) Teoretický tematický okruh

Objasněte podstatu bilingvismu, charakterizujte jeho typy, jeho zdroje. Popište vývoj slovní zásoby bilingvního dítěte a zhodnoťte jeho dopad na jazykový a kognitivní vývoj dítěte.

C) Literární část

Okomentujte následující text: jeho tematicko-motivickou výstavbu, práce se symbolickým vyzněním, způsob vyprávění příběhu – všimněte si zejména specifické úlohy střídání pásem vypravěče a postav, okomentujte funkci postav a kategorii času a prostoru. Dále uveďte didaktický potenciál zvoleného formátu textu a posuďte možnosti využití tohoto úryvku ve výuce v heterogenní třídě.

„Víš co potřebujeme?“ volala na něho Leslie. Opájel se nebesy, a tak si nedovedl vybavit, že by něco na zemi potřeboval. „Potřebujeme nějaké místo jenom pro nás,“ vysvětlovala. „Bude tak tajné, že o něm neřekneme vůbec nikomu na světě.“ Jess se zhoupal dozadu a nohama brzdil, aby zastavil. Ztlumila hlas, téměř šeptala. „Mohla by to být celá tajná země,“ pokračovala, „a my bychom byli její vládci.“ Ta slova ho vzrušila. Byl by rád někde vládcem. Dokonce i něčeho neskutečného. „Jasně,“ souhlasil. „Kde bychom ji mohli mít?“ „Tady na druhé straně v lese, kam nikdo nepříjde a neponičí nám ji.“ Některé části lesa neměl Jess rád: ztemělá místa, kde si připadal jako pod vodou, ale nezmínil se o tom. „Třeba by to mohla být kouzelná země jako Narnie,“

.....

unášela se Leslie svou myšlenkou, „a dostat se do ní můžeš jedině tak, že se zhoupneš na tomhle kouzelném laně.“ Oči jí zářily. Chytla se lana. „Pojď,“ vyzvala ho. „Najdeme si místo, kde si postavíme svou hradní pevnost.“

Přešli jen pár metrů lesem za korytem potoka, když se Leslie zastavila. „Co takhle hned tady?“ zeptala se. „Určitě,“ odpověděl rychle. Ulevilo se mu, že se nebudou muset ponořit hlouběji do lesa. Byl by s ní tam samozřejmě šel, protože nebyl takový zbabělec, aby mu vadilo občas trochu prozkoumávat les mezi stále temnějšími sloupy vysokých sosen. Ale jako trvalé stálé místo by si vybral právě tohle tady – mezi duby a jehličnatými stromy si tu hrají na schovávanou divoké dříviny a Jidášovy stromy a slunce v zlatých proudech proniká mezi stromy a teple se rozlévá u jejich nohou. „Jistě,“ opakoval a horlivě přikyvoval. Podrost byl nízký a snadno ho odstraní. Země tu byla téměř rovná. „Tohle bude dobré místo, kde se dá něco postavit.“ Leslie nazvala jejich tajnou zemi Terabithii a Jessovi půjčila všechny svoje knížky o Narnii, aby se dozvěděl, jak to chodí v čarovném království – jak se musí zvířata a stromy chránit a jak si musí počínat vládce.

/.../

Myslel na to celý den: vždyť než se objevila Leslie, nebyl vůbec nic, prostě hloupý podivínský kluk, který kreslil legrační obrázky a proháněl se na pastvisku, jen aby se vytahoval - aby zakryl spoustu pošetilých obav, které mu nedávaly klid. To Leslie ho odvedla z pastviště do Terabithie a udělala z něho krále. V tom to asi bylo. Nebyl král tím nejlepším, co člověk může být? Teď mu připadalo, že Terabithia se nespíš podobala hradu, kam přijdete a jste pasován na rytíře. Když tam chvíli setrváte nabudete síly, musíte putovat dál. Copak se Leslie dokonce i v Terabithii nesnažila odsunout stěny jeho myšlení a umožnit mu vidět za ně dál do zářivého světa – obrovského a děsného, krásného i velice křehkého? (Zacházejte opatrně – se vším – i s dravci.) Teď nastal čas, kdy se musí vydat do světa on. Ona tu není, a tak musí vykročit za ně oba. Musí světu splatit krásou a zájmem za to, co mu Leslie poskytla – fantazii a sílu.

Úryvek z knihy: PATERSONOVÁ, Katherine. *Most do země Terabithia*. Praha : Albatros, 2007.

.....

23.

A) Žák se smíšenou poruchou učení

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémehch*

Situace pro 7. ročník ZŠ (význam lexikálních jednotek, slovní zásoba a tvoření slov)

■ SLOVA JEDNOZNAČNÁ A MNOHOZNAČNÁ

Můj otec byl již značně dospělý člověk a hlava rodiny, když si přinesl domů skleněnou trubičku a vysedával pak celé večery v setmělém pokoji, foukaje broky obalené chlebem do oken protějšších bytů. Myslím, že můj syn by sedal vedle něho a balil mu ty broky do toho chleba a že by pak stříleli oba, protože dědeček by sehnal druhou trubičku.

(Podle Miroslava Horníčka)

1. *Jaký věcný význam mají podtržená slova v úryvku? Užijte je ve větách a porovnejte jejich význam s významem v tomto textu. Mají tato slova pouze jeden význam?*

Některá slova mají pouze **jeden věcný význam** (*vlak, úryvek, sešit, snídaně*). Mezi **jednoznačná** slova patří hlavně:
vlastní jména (*Vltava, Mělník, Václav, Jiřina*),
odborné názvy (*kyslík, molekula, lichokopytník, přípona*).
Slova však často označují více různých věcí, mají tedy **více věcných významů**, jsou **mnohoznačná**; např. slovo *noha* pojmenovává 1. končetinu těla, 2. část nábytku (např. stolu).

2. *Uveďte, které další významy mohou mít slova kmen, kořen, list, větev, kůra, původně pojmenovávající části stromu, a porovnejte je s jejich základními významy.*

Mnohoznačná slova mají základní (původní) význam a další význam nebo významy, kterými se pojmenovávají věci nebo skutečnosti podobné, nějak související s původními.
Přenesení významu slov **podle podobnosti** věcí se nazývá **metafora** (*pro- vazy deště, horské sedlo*).

.....

U: Přečteno? Zkuste tedy říct, co znamenají podtržená slova. Petro.

Ž1: Tak člověk je muž nebo žena, je to savec...

U: Dobře, dejme tomu. Může to slovo znamenat ještě něco jiného?

Ž1: Ani ne. Ne. Nemůže.

U: Co slovo hlava? Milane?

Ž2: Hlava rodiny znamená, že tu rodinu jako vede.

U: Může to znamenat i něco jiného?

Ž3: Hlava může být na krku, jako hlava těla.

U: Skvěle. Na tom tedy vidíme, že slovo hlava může mít více významů. Užijte tedy zbytek slov ve větách a porovnejte jejich význam s významem v tomto textu. Až potom si přečtete žlutý rámeček. A zkusíme říci svými slovy, co jste se dozvěděli.

Otázky/úkoly:

- 1) Posuďte vhodnost cvičení pro žáka se smíšenou poruchou učení. Popište typické specifické obtíže, které by žák při dosahování cíle mohl mít.
- 2) Navrhněte vhodnou alternaci cvičení k dosažení daného výukového cíle pro žáka s dyslexií a dysortografií.

B) Teoretický tematický okruh

Psycholingvistické procesy: objasněte problém dyslexie z hlediska jazykové typologie a užívaného typu písma a vliv způsobu grafického záznamu jazyka na problémy při osvojování čtení a psaní.

C) Literární část

Okomentujte následující text: jeho tematicko-motivickou výstavbu, potenciál žánru autobiografického komiksového románu, perspektiva protagonisty, autorský komentář, barevné odlišení „prostorů“, obecně podoba vyprávění skrze komiks a funkce užitých prostředků. Dále uveďte didaktický potenciál zvoleného formátu textu a posuďte možnosti využití tohoto úryvku ve výuce v heterogenní třídě.

Úryvek z knihy: SATTOUF, Rijad. *Jednou budeš Arab 2*. Baobab, 2017, strana 7–11.

.....

Jmenuji se Rijád. V roce 1984 mi bylo šest let a byl jsem pořád ošlivě krásný muž.

Blond vlasy
kalifornské
herečky
vlající
ve větru.

Je si až moc jistý
svým kouzlem.

Hlas jako malá holka

Musí strašně
zadržovat pláč,
když spadne
na zem.

Škaničky xavávané
milovanou maminkou.

Naše rodina se vrátila do vesnice
Ter Maale poblíž Homsu.

Babička si něco udělala se zády
a nemohla už moc chodit.

Vezmu ji na
záchod.

Byla pořád
přehnutá
nejpůle.

Vypadalo to, že bratrancei Anas
a Muchtár, kteří mě chtěli
zabít, někam zmizeli.

Áchich áchich.

Pasou kozy, jako
všichni správní chlápci

Vracejí se
pozdě

Pomá-
hají
rodině

Maminko, tady jsme ti
z Homsu přivezli pomeranče...

Né né, nech si je,
nezasloužím si
je...

Na, vem si je,
jsou pro tebe...

Jémine, to mám
ale hodného syna...

Udělalí jste
mi radost...

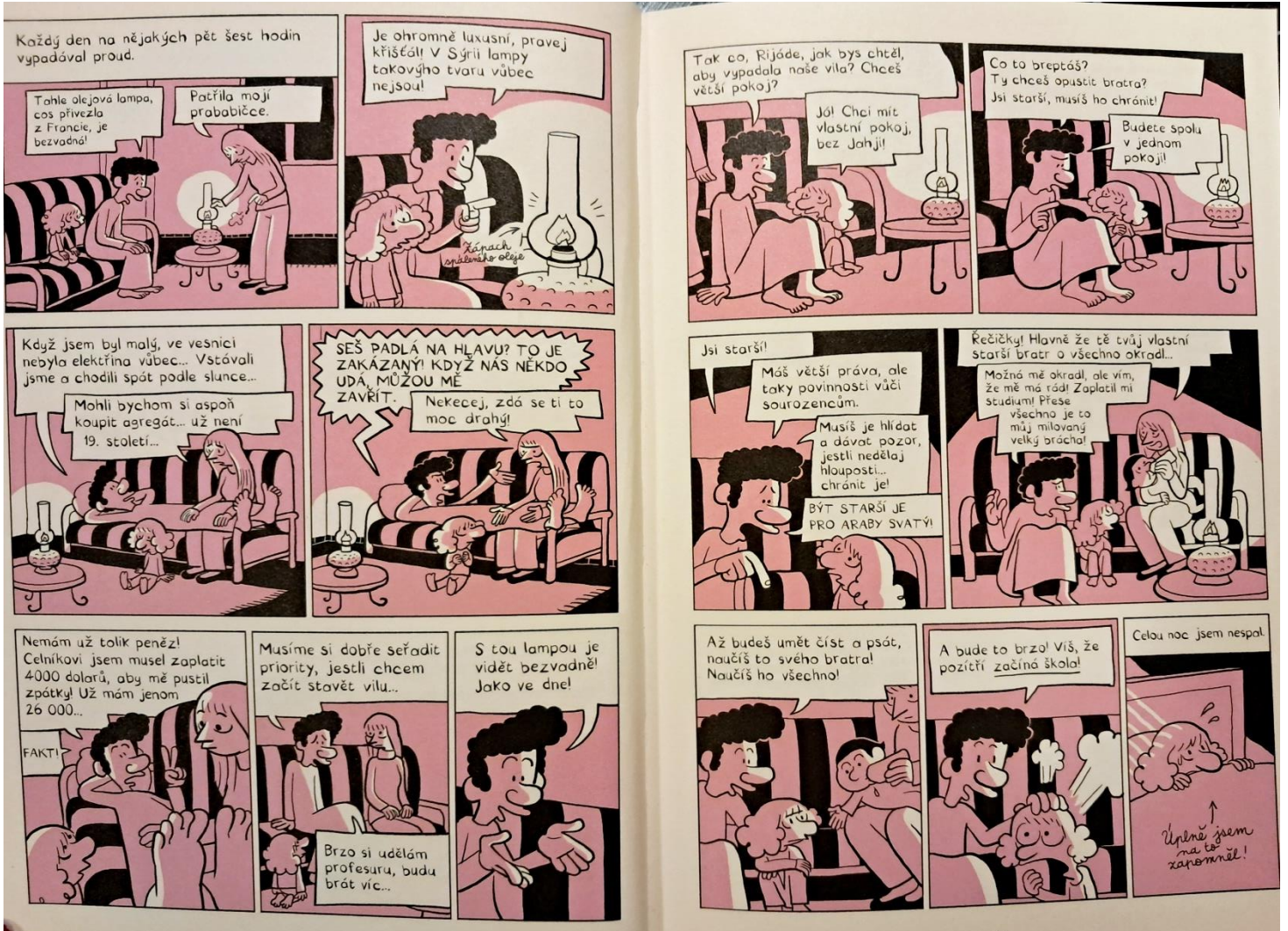

.....

.....

24.

A) Žák se smíšenou poruchou učení

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák se dorozumívá kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci; komunikuje v běžných situacích, v komunikaci ve škole užívá spisovný jazyk; uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: *žák píše běžné písemnosti; podle předlohy sestaví vlastní životopis a napíše žádost; popíše děje, jevy, osoby, pracovní postup; vypráví podle předem připravené osnovy; s vhodnou podporou pedagogického pracovníka písemně zpracuje zadané téma*

Situace pro 7. ročník ZŠ (komunikační a slohová výchova, popis pracovního postupu)

[...]

U: Tak to jsou hlavní znaky popisu děje. A už také víme, jak text navazovat, aby držel pohromadě.

Nezapomeňte ještě na slovní zásobu. Co jsme si o ní říkali?

Ž1: Aby se slovo dal neopakovalo.

Ž2: Hledali jsme místo něj jiná slova.

U: Výborně. Dneska to všechno zkusíme použít při popisu pracovního postupu. Kde se s popisem pracovního postupu můžeme setkat?

Ž3: Když se máma učí jak pustit novou sekačku!

Ž4: Když jsem skládala bráchovi komodu!

Ž5: Při vaření! Ale to spíš koukám na video.

U: Vidíte. Tak aspoň uvidíš, jak to vypadá napsané. Vyzkoušíme si recept. Mám tu pro vás obrázkový recept. A vaším úkolem bude napsat souvislý text postupu, jak to uvaříte. Je jich tu několik, můžete si vybrat, který umíte.

U (k žákovi s SPU): Adame, to zvládneš určitě napsat. Ale napiš u každého obrázku jenom jednu větu. Krátkou. Prostě co tam vidíš, co se tam děje. Abys to stihl. Ano?

.....

(Příklad fotoreceptu: Jablečná růže, Základkou s češtinou, dostupné z <https://cestina4.webnode.cz/popis-pracovniho-postupu/>)

Otázky/úkoly:

- 1) Popište opatření, které vyučující žákovi se smíšenou SPU navrhl. V čem spočívá a k reedukaci kterých aspektů kombinované poruchy dyslexie a dysortografie mu může pomoci? Doplňte další možné úpravy práce.
- 2) Posuďte funkčnost této individualizace práce s ohledem na cíle hodiny a výslednou práci žáka se SPU a také na jeho začlenění při práci v hodině.

B) Teoretický tematický okruh

Kognitivní procesy: popište podstatu nabývání jazykové kompetence a vymezte hlavní etapy osvojování jazyka dítětem s ohledem na jednotlivé jazykové roviny. Nastiňte stručně vývoj přístupů k akvizici jazyka.

.....

C) Literární část

Okomentujte následující text: jeho tematicko-motivickou výstavbu, potenciál žánru autofikce, perspektivu vypravěče, narativní plynutí textu, úlohu přímé řeči, členění textu (časové roviny, události, evokování minulosti a přítomnost); dále uveďte didaktický potenciál zvoleného formátu textu a posuďte možnosti využití tohoto úryvku ve výuce v heterogenní třídě.

Matka na něj často vzpomínala. Už jako malému ti vyprávěla, co znamenalo s někým takovým vyrůstat, co s dědou udělal alkohol, kolikrát s babičkou hodiny trpělivě čekaly usazené před hospodou, jen aby za ním nemusely dovnitř.

Končila většinou u jedné konkrétní noci. U té, která všechno změnila. Vracela se k ní vždy stejně otřesná a zmatená, jako by měl každý návrat otevírat další cestu, dveře k dosud zavřeným pokojům, a ona pochopila něco, co jí dřív uniklo.

Tvá první vzpomínka na dědu je zahalená do zvláštního oparu, někdy máš pocit, že sis ji musel vymyslet. Nebylo ti ani pět, stáli jste nahoře nad hotelem Jana, pozorovali Bečvu vylitou z koryta přes školní hřiště až k parkovišti. Držel ses dědy za ruku, zatímco pod vámi zpěněná hnědá voda olizovala fasády paneláků. Děda vše mlčky sledoval, pak najednou ukázal vzhůru na kroužící hejno na nebi a pronesl: „Vidíš je? Sou zmatení, protože nemají kam přistát. Normálně jim lítání nad vodou problém nedělá. Na to sou moc mazaní, dokážou se vrátit rok co rok na úplně stejné místo.“ Zíral jsi na něj s otevřenou pusou a hltal každé slovo. „Jen si představ takovou vlaštovku, najednou je pod ní všechno jinak. To víš, příroda jim sice zařídila vlastní kompas, úplně maličko kovu tadyhle v zobáku, díky tomu lítají obří dálky klidně aji poslepu. Pro přistání ale pořád potřebujou vidět.“ Prst přesune na černou šmouhu, která v pravidelných intervalech slétávala dolů a vydávala táhlý, zoufalý skřek. „Támhle, koukej. To se určitě snaží najít místo, kam sou zvyklí přistávat.“

Nasucho polkneš. Dozvuk téhle vzpomínky dnes vnímáš jinak, ostřeji. Víš docela jistě, že ani jednoho z vás tehdy nenapadlo – všechno, co řekl, platí stejně tak o lidech; také my se stále snažíme vracet sami k sobě, zpátky na místa, která už dávno nejsou stejná. Je ti deset. Kromě kvanta rozečtených knih a toho, že se s nikým moc nebavíš, na tobě není nic divného. To samé ovšem nemůžeš říct o Mariánovi, chlapci, který k vám do třídy přišel v polovině školního roku. Marián byl tichý, nosil podivně zúžené džíny, měl delší tmavé vlasy. Vlastně sis ho tehdy poprvé ztotožnil s popisem profesora Snapea. *S mastnými černými vlasy, hákovitým nosem a nažloutlou pleť.* Jenomže místo nažloutlé pleti měl tmavou kůži posetou drobnými bílými fleky. Sedával s překříženýma nohama a čas ve škole trávil věčně sám. Zvláště voněl, jeho protáhlý krk vypadal z dálky tvé lavice jako holčičí. Právě na Mariána se v té době upírala pozornost celé třídy. Ostatní kluci mu pravidelně sypali obsah koše do aktovky, v tělocviku do něj naschvál naráželi. Později v šatně sis všiml podlitin po celém jeho těle. Byl to buzík a bukvice a chodil jak namrdanej kačer a byl černá pička. „Horší než ňáká holka,“ křičeli na něj o přestávce, zatímco učitelé odcházeli do kabinetu nebo spíš předstírali, že nic neslyší. Stejná slova jsi kolem sebe rozhazoval i ty a doufal přitom, že si nikdo nevšimne tvých překřížených nohou, tvých pohledů na zpocená těla v šatnách. Ještě sis totiž pamatoval. Ještě jsi věděl, jaké to je, stát na druhé straně. Donedávna jsi byl terčem podobných slov ty sám. Sám jsi byl *buzík. Šprt.* A spoustu dalších věcí. I ty ses vracel domů s utrženým popruhem u aktovky, s poničeným trikem. Uvnitř té vzpomínky sedíš v lavici a nepřítomně zíráš z okna. Marián se vrací od tabule, kde ho učitelka možná až příliš dlouho zkoušela. Silná vůně aviváže z jeho oblečení ti pořád visí v paměti. Už téměř dosedá, když mu Filip v lavici za ním podtrhne židli. Čas se nezastaví. Čas zrychlí, Marián vyhodí rukama do vzduchu a hlavou narází o hranu lavice. Dutou ránu následuje

Úryvek z knihy: TORČÍK, Marek. *Rozložíš paměť*, Paseka 2023, strana 12–13.

.....

25.

A) Žák se smíšenou poruchou učení – hodnocení žáka s SPU

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: *žák rozezná větu jednoduchou od souvětí*

Situace pro 8. ročník ZŠ (syntax – souvětí, větné členy a jejich vyjádření)

Žáci psali písemnou práci, v níž bylo jedním z úkolů vytvořit vedlejší věty tak, že tučně zdůrazněné větné členy změní na vedlejší věty. Např. ***Záchrana srnčích mlád'at v polích je jedním z úkolů dobrovolníků na Českobudějovicku.***

U (rozdává opravené písemné práce): Mám tu pro vás výsledky krátké písemky z minulé hodiny.

Podívejte se na to a ptejte se, pokud vám něco nebude jasné.

Ž1: Mně není jasná tahle věta. Proč je to špatně?

U: Ukaž. Tady jsi nevytvořila vůbec vedlejší větu, vidíš? Pro všechny: připomínám, měli jste vytvořit ze zvýrazněných vedlejších větných členů vedlejší věty. Aleno, ty jsi tady jenom změnila pořadí slov, není to vedlejší věta.

Ž1: Aha, dobře, už to vidím. Nemám tam ani sloveso.

Ž2 (žákyně s SPU): Já bych se chtěla také zeptat: tady jsem to jenom nestihla, ale umím to!

U: No, umíš, neumíš, ale nenapsala jsi to tam.

Ž2: A co je špatně v téhle druhé větě?

U: A v téhle větě jsi ani neopsala dobře tu větu vedlejší. A to jsi na to měla víc času. Vidíš?

Vynechala jsi tohle a tohle.

Ž2: A tahle věta?

U: To jsem po tobě nepřečetla, nemůžeš tak škrábat. A pravopis ti nehodnotím vůbec.

Otázky/úkoly:

1) **Zhodnoťte strategii vyučující ve vztahu k výuce žáka se smíšenou poruchou učení (dyslexie a dysortografie).**

2) **Navrhněte vhodnou formu hodnocení a práce s chybou, která by pomohla reedukaci.**

.....

B) Teoretický tematický okruh

Sebehodnocení žáků. Uveďte, proč a jakým způsobem je možné rozvíjet v hodinách ČJL u žáků se SVP a žáků nadaných sebehodnocení. Připravte si konkrétní příklad toho, jak sebehodnocení u vámi vybraného žáka rozvíjet, čeho se vyvarovat.

C) Literární část

Motivace ke čtení u žáků se SVP jako základní předpoklad pro rozvoj čtenářství I

- a) Uveďte, co je motivace ke čtení a jak se projevuje.
- b) Vysvětlete, jaký význam má motivace ke čtení ve vztahu k celoživotnímu vzdělávání jedince.
- c) Navrhněte, jak motivovat k četbě žáky se sociálním znevýhodněním.

.....

26.

A) Žák se zrakovým postižením nebo oslabením zrakového vnímání

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů*

Situace pro 6. ročník ZŠ (stylistika)

U: Teď se budeme v rámci opakování věnovat dvěma cvičením z učebnice. Najděte si stranu 120. No, nejprve cvičení 3 a) a 3 b). Otevřete si sešity a začněte na nich pracovat. Každý sám, pak si to zkontrolujeme.

AP (nevidomého žáka): A my máme také dělat tahle cvičení?

U: No, jistě, jako vždycky Tedík pracuje s asistentkou ...

AP: A jak to máme ...

U: ... no, řeknete vždycky Tedíkovi, co tam vidíte, a on už si s tím poradí. Udělejte si to nejdřív slovně, potichu, ať si to pak Tedík sám napíše do sešitu jako ostatní. Ať je tam nějaká ta samostatná práce, vid', Tedí.

U: Když bude někdo hotov dřív, tak si začne to cvičení 4 ... také do sešitu. Tam budete jednotlivé věty přepisovat a nahrazovat ta zvýrazněná slovesa. Těďo, ty si tu 4 udělej doma sám za domácí úkol.

3. a) Pojmenuj jednotlivé části budov podstatnými jmény. Uváděj k nim vhodná přídavná jména.

•• Příklad: komín – cihlový

b) Vyber si jednu z budov a popiš její vnější vzhled.

4. Přestylizuj texty. Vyznačená slovesa odstraň nebo nahraď vhodnějšími, plnovýznamovými.

- a) **Máme** domek na venkově, u něj **máme** zahradu, na které **máme** mnoho ovocných stromů, skleníků a bazénů. Vchod do domu **máme** buď od bazénu ze zahrady, nebo přímo naproti vrátkům.
- b) V domě **jsou** čtyři místnosti a kuchyně. Kuchyni a obývací pokoj **máme** v přízemí, v prvním patře **je** můj pokoj a pokoj sestry a také tu **je** ložnice rodičů.
- c) Po obou stranách ložnice **jsou** skříně. Skříně **jsou** vyrobeny ze světlého dřeva. Ve skříních **jsou** ramínka a na nich **jsou** šaty.
- d) Na stěně **je** obraz, který **má** stříbrný rám. **Jsou** na něm žluté růže v modrém džbánu. Vedle džbánu **je** mísa s ovocem.
- e) V kuchyni na zemi **máme** linoleum. **Je** světle hnědé a vypadá jako dřevěné parkety. Na podlaze v obývacím pokoji leží koberec. Koberec **má** tmavě hnědou barvu a po obvodu koberce **jsou** dlouhé třásně.

(Kolektiv autorů. *Hravá čeština – Učebnice pro 6. ročník ZŠ a víceletá gymnázia*. Taktik: Praha, 2017, s. 120.)

.....

Otázky/úkoly:

- 1) **Zhodnot'te strategii učitele ve vztahu k výuce nevidomého žáka, zejména výběr a cíle cvičení, nastavení speciálněpedagogické metodiky práce a postup při opakování učiva. Navrhněte vhodnou alteraci včetně podrobného popisu postupu přípravy modifikace cvičení se zapojením speciálnědidaktických a kompenzačních pomůcek.**
- 2) **V čem spočívá úloha slovní deskripce učitele ČJ při výuce nevidomého žáka? Zhodnot'te, zda byla při postupu učitelky zvolena vhodně. Jakými dalšími způsoby ji může učitel/ka ve výuce podpořit?**

B) Teoretický tematický okruh

Žák s OMJ. Proč odlišujeme jazyk cizí a jazyk druhý? Vysvětlete rozdíl (pokud je) mezi jazykem cizím a jazykem druhým. Uveďte další základní pojmy/termíny užívané v didaktice nemateřského jazyka a nabídněte situace, v nichž se uvedené jazykové skutečnosti uplatní.

.....

C) Literární část

Posud'te následující komiksovou adaptaci textu Edgara Allana Poea z povídky *Černý kocour* s ohledem na její kvalitu. Okomentujte vhodnost této adaptace pro žáky se SVP.

Původní text:

Jaký jsem to byl teď ubožák – ta nejubožejší troska lidství! Považte: pouhé zvíře, nemá tvář, jejíhož druhu jsem zpupně utratil – pouhé zvíře připraví mně – mně, člověku, stvořenému k obrazu Nejvyššího – tolik nevýslovných vět! Ó, již nikdy jsem neměl poznat dobrodiní odpočinku – ani ve dne, ani v noci! Ve dne mne zvíře na vteřinu nepouštělo; v noci pak jsem se co hodinu vylekaně probouzel z úděsných, strašidelných snů, avšak ta příšera mi dál horce dýchala do tváře, tiskla mě ohromnou tíhou – vtělená hrůza, žádnou mocí nezaplášitelná – na věky zavalující mé srdce!

Drcen těmito mukami, nechal jsem v sobě vyhasnout i poslední špetku dobra. Už jen o zlu jsem přemýšlel – nejpodlejší, nejtemnější myšlenky mne vůbec neopouštěly. Má dosavadní popudlivost vybuchela v nenávist ke všem věcem, k veškerému lidstvu; a náhlými, častými a nezvladatelnými výbuchy hněvu, do něhož jsem se slepě hroužil, trpěla obvykle nejvíc – ó jaká hanba! – má trpělivá, odevzdaná žena.

Jednoho dne šla se mnou cosi obstarat do sklepa starého stavení, které jsme v chudobě museli obývat. Kocour se po příkrých schodech hnal za mnou a málem mne srazil dolů; to mě rozlítilo k nepřičetnosti. Napřáhl jsem sekeru (zapomněl jsem ve vzteku na dětinský strach, který mi dosud krotil ruku) a chtěl jsem jedinou ranou zvíře skolit. Kdyby ta rána byla dopadla, jistě by byla smrtelná, avšak mou ruku zadržela žena. Vydrážděn tímto zásahem k ďábelskému hněvu, vytrhl jsem paži z jejího sevření a zaťal sekeru do jejího mozku. Na místě bez hlesu klesla k zemi.

Sotva jsem tuto oblodnou vraždu spáchal, ihned jsem s naprostou rozvahou začal přemýšlet, kam tělo ukrýt. Věděl jsem, že z domu je ani ve dne, ani v noci nemohu odklidit bez nebezpečí, že mě zpozorují sousedé. V hlavě se mi vyrojilo mnoho nápadů. Také jsem si jednu chvíli říkal, že mrtvou rozkrájím na drobné kousíčky, které pak spálím. Pak mě zase napadlo vykopat pro ni ve sklepní půdě hrob. Anebo jsem uvažoval o tom, že ji na dvoře hodím do studny – nebo ji jako nějaké zboží uložím do bedny, zařídím vše k odeslání a pošlu pro nosiče, aby ji z domu odnesl. Konečně jsem připadl na něco, co se mi zdálo mnohem vhodnější než všechno ostatní. Rozhodl jsem se, že ji ve sklepe zadržím – tak jako ve středověku zadržovali své oběti mniši.

K takovému účelu se sklep dobře hodil. Jeho zdi byly stavěny nedbale a nedávno byly ohozeny hrubou omítkou, která ve vlhku ještě neztvrdla. Kromě toho z jedné stěny čněl výstupek vytvořený větrací šachtou či krbem, a ten byl vyzděn a přizpůsoben ostatním stěnám. Byl jsem si jist, že zde mohu snadno vyjmout několik cihel, do díry vložit mrtvolu a všechno zazdít jako předtím, takže tu nikdo neodhalí nic podezřelého.

A tento výpočet mne nezklamal. Hasákem jsem cihly snadno vyboural, opatrně jsem mrtvolu přitlačil k vnitřní stěně, v této poloze ji podepřel a pak jsem všechno bez potíží uspořádal zas tak, jak to původně stálo. Obezřetně, nenápadně jsem si opatřil vápno, písek a štětiny, namíchal jsem omítku, která se nelišila od staré, a nanesl ji velmi pečlivě na nové zdivo. Když jsem skončil, měl jsem uspokojivý pocit, že se vše vydařilo. Zeď ničím neprozrazovala, že by se jí byl někdo dotkl; také smetí jsem pečlivě zametl. Pozorně jsem se rozhlédl a řekl si: „Vida, dnes jsem namouvěru nepracoval nadarmo!”

Úryvek z knihy: POE, Edgar Allan. *Černý kocour a jiné povídky*. Přeložil Josef SCHWARZ. *Četba pro školy*. Praha: Mladá fronta, 1988.

.....

Adaptace:

.....

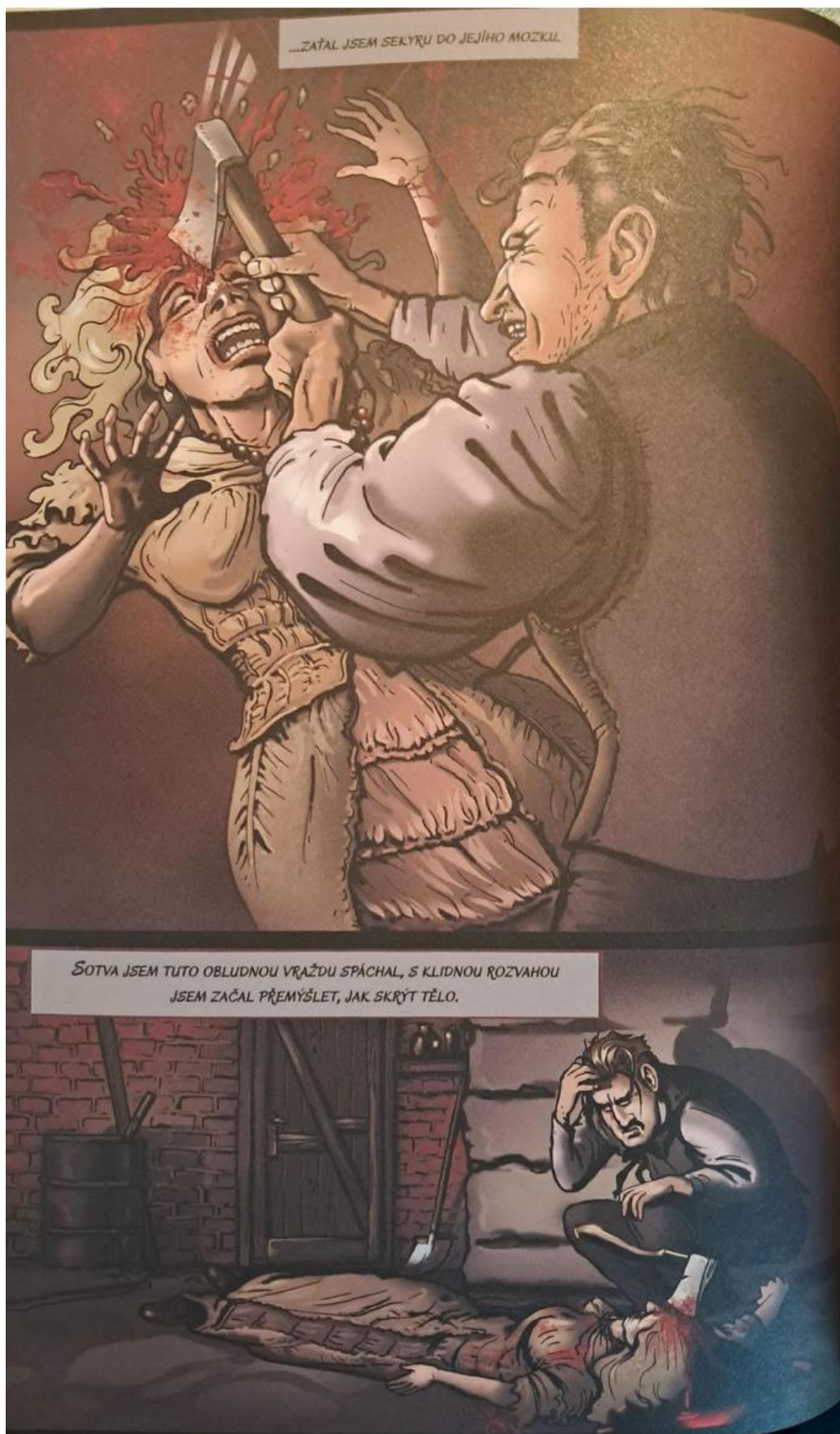

.....

.....

Úryvek z knihy: GRUBENDORF, Eberhardt von. *Jáma a kyvadlo a jiné povídky E.A. Poea: grafický román.* Ilustroval Jiří CARDA. Gate. Praha: Dobrovský, 2023.

.....

27.

A) Žák se zrakovým postižením nebo oslabením zrakového vnímání

Očekávaný výstup na konci 2. stupně ZŠ podle RVP: žák rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití

Situace pro 6. ročník (lexikologie; obecné výklady o jazyce)

U: Budeme teď pracovat s mapou nářečí. Tady jsem Vám ji přinesla nafocenou z učebnice ... rozdejte si to. Tedy pracujeme podle zadání nejdříve a a) pak b). A Eliška (nevidomá žákyně) pracuje s paní asistentkou, pro vás mám tu mapu zvětšenou, aby se vám to lépe vypracovalo ... tak dejme si na to deset minut. Kdo se chce na něco zeptat, přihlásí se.

3. a) Prohlédni si mapu a zjisti, na jaké 4 podskupiny se dělí česká nářečí v užším smyslu (tj. nářečí na území Čech).

- b) Ukaž na mapě, kde se přibližně nachází město, v němž bydlíš. Do jaké nářeční skupiny a podskupiny tato oblast spadá? Jmenuj některá nářeční slova, která se ve vaší oblasti užívají.

4. Podívej se, jak se liší jazyk různých nářečních skupin. Danou větu převed' do spisovného jazyka.

a) Dej mouku ze mlejna na vozejk.
středočeské nářečí	c) Dé móku ze mléna na vozék.
hanácké nářečí
b) Daj múku ze mlýna na vozík.
moravskoslovenské nářečí	d) Daj muku ze mlyna na vozík.
lašské nářečí

(Kolektiv autorů: *Hravá čeština 6 – učebnice pro 6. ročník ZŠ a víceletá gymnázia*. Praha: Taktik, 2017, s. 9.)

.....

Otázky/úkoly:

- 1) U jednotlivých cvičení konkretizujte, z jakých důvodů je může nevidomý žák jen obtížně realizovat. Vždy vysvětlíte důvody a uveďte didaktická řešení těchto kritických míst, tj. jak byste úkoly modifikovali či vhodně upravili s ohledem na principy inkluzivní didaktiky českého jazyka (se zaměřením na vzdělávací potřeby nevidomých žáků).
- 2) Posuďte vhodnost obou úkolů příkladové věty ze cvičení 4 z didaktického hlediska (s přihlédnutím ke komunikačnímu přístupu ve výuce). Zhodnoťte učitelův speciálnědidaktický přístup při zadání práce žákyni se SVP a navrhněte alteraci výukové situace.

B) Teoretický tematický okruh

Bilingvismus. Vysvětlíte, co označujeme bilingvismem. Jak bilingvismus vzniká, jaké jsou jeho typy a čím se vyznačují. V čem je specifická práce učitele s bilingvním žákem v české třídě?

C) Literární část

Posuďte následující úryvek adaptace Edgara Allana Poea z povídky *Černý kocour* s ohledem na jeho kvalitu. Okomentujte vhodnost této adaptace pro žáky se SVP.

Původní text:

Jaký jsem to byl teď ubožák – ta nejubožejší troska lidství! Považte: pouhé zvíře, nemá tvář, jejíhož druha jsem zpupně utratil – pouhé zvíře připraví mně – mně, člověku, stvořenému k obrazu Nejvyššího – tolik nevýslovných vět! Ó, již nikdy jsem neměl poznat dobrodiní odpočinku – ani ve dne, ani v noci! Ve dne mne zvíře na vteřinu nepouštělo; v noci pak jsem se co hodinu vylekaně probouzel z úděsných, strašidelných snů, avšak ta příšera mi dál horce dýchala do tváře, tiskla mě ohromnou tíhou – vtělená hrůza, žádnou mocí nezaplášitelná – na věky zavalující mé srdce!

Drcen těmito mukami, nechal jsem v sobě vyhasnout i poslední špetku dobra. Už jen o zlu jsem přemýšlel – nejpodlejší, nejtemnější myšlenky mne vůbec neopouštěly. Má dosavadní popudlivost vybuchela v nenávist ke všem věcem, k veškerému lidstvu; a náhlými, častými a nezvladatelnými výbuchy hněvu, do něhož jsem se slepě hroužil, trpěla obvykle nejvíc – ó jaká hanba! – má trpělivá, odevzdaná žena.

Jednoho dne šla se mnou cosi obstarat do sklepa starého stavení, které jsme v chudobě museli obývat. Kocour se po příkrých schodech hnal za mnou a málem mne srazil dolů; to mě rozlítilo k nepříčetnosti. Napřáhl jsem sekeru (zapomněl jsem ve vzteku na dětinský strach, který mi dosud krotil ruku) a chtěl jsem jedinou ranou zvíře skolit. Kdyby ta rána byla dopadla, jistě by byla smrtelná, avšak mou ruku zadržela žena. Vydrážděn tímto zásahem k ďábelskému hněvu, vytrhl jsem paži z jejího sevření a zaťal sekeru do jejího mozku. Na místě bez hlesu klesla k zemi.

Sotva jsem tuto obludnou vraždu spáchal, ihned jsem s naprostou rozvahou začal přemýšlet, kam tělo ukrýt. Věděl jsem, že z domu je ani ve dne, ani v noci nemohu odklidit bez nebezpečí, že mě zpozorují sousedé. V hlavě se mi vyrojilo mnoho nápadů. Také jsem si jednu chvíli říkal, že mrtvou rozkrájím na drobné kousíčky, které pak spálím. Pak mě zase napadlo vykopat pro ni ve sklepní půdě hrob. Anebo jsem uvažoval o tom, že

.....

ji na dvoře hodím do studny – nebo ji jako nějaké zboží uložím do bedny, zařídím vše k odeslání a pošlu pro nosiče, aby ji z domu odnesl. Konečně jsem připadl na něco, co se mi zdálo mnohem vhodnější než všechno ostatní. Rozhodl jsem se, že ji ve sklepe zadržím – tak jako ve středověku zadržovali své oběti mniši.

K takovému účelu se sklep dobře hodil. Jeho zdi byly stavěny nedbale a nedávno byly ohozeny hrubou omítkou, která ve vlhku ještě neztvrdla. Kromě toho z jedné stěny čněl výstupek vytvořený větrací šachtou či krbem, a ten byl vyzděn a přizpůsoben ostatním stěnám. Byl jsem si jist, že zde mohu snadno vyjmout několik cihel, do díry vložit mrtvolu a všechno zadržím jako předtím, takže tu nikdo neodhalí nic podezřelého.

A tento výpočet mne nezklamal. Hasákem jsem cihly snadno vyboural, opatrně jsem mrtvolu přitlačil k vnitřní stěně, v této poloze ji podepřel a pak jsem všechno bez potíží uspořádal zas tak, jak to původně stálo. Obezřetně, nenápadně jsem si opatřil vápno, písek a štětiny, namíchal jsem omítku, která se nelišila od staré, a nanesl ji velmi pečlivě na nové zdivo. Když jsem skončil, měl jsem uspokojivý pocit, že se vše vydařilo. Zeď ničím neprozrazovala, že by se jí byl někdo dotkl; také smetí jsem pečlivě zametl. Pozorně jsem se rozhlédl a řekl si: „Vida, dnes jsem namouvěru nepracoval nadarmo!”

Úryvek z knihy: POE, Edgar Allan. *Černý kocour a jiné povídky*. Přeložil Josef SCHWARZ. *Četba pro školy*. Praha: Mladá fronta, 1988.

Adaptace pro žáky s SVP:

Ta muka se prostě nedala vydržet ... Jednoho dne jsme s manželkou sestupovali po schodech do sklepa. Kocour se mi připlétl pod nohy a já jsem klopýtl. Okamžitě jsem cítil, jak se ve mně zvedá vlna vzteku!

Nemohl jsem snést tu obrovskou nenávist: chytil jsem sekyru a pokusil se zasáhnout to zvíře, ale moje žena mě chtěla zastavit... Stalo se něco neskutečného! Sekyra náhle vězela v hlavě mé drahé manželky!

Na místě zemřela, dokonce ani neměla čas třeba jen zaúpět. V hrůze nad vraždou, které jsem se dopustil, jsem z jedné stěny ve sklepe odstranil cihly a do získaného prostoru jsem zadržil mrtvolu své ženy.

A pak jsem se v návalu nekontrolovatelného vzteku rozhodl kocoura zabít.

Hledal jsem ho všude po domě, ale neobjevil se. Dokonce ani v noci... Ubíhaly dny, jeden, druhý, třetí, ale po kocourovi ani vidu, ani slechu. Ach, konečně! Ta ošklivá příšera zmizela navždy z mého života. Nikdy už mě nebude terorizovat...

Ovšem čtyři dny po onom nešťastném incidentu se u mě doma objevila policie. Nikoho by nikdy nenapadlo ani přemýšlet o tom, že moje žena je ukrytá za onou zdí...

Úryvek z knihy: *Jáma a kyvadlo a jiné povídky*. Adaptace: TORRICO, Sara. Ilustrace: Alberto GARCÍA AYERBE, přeložila Hana JOVANOVIČOVÁ. *Povinná četba*. Říčany: Sun, 2020, strana 63-65.

.....

28.

A) Žák se zrakovým postižením nebo oslabením zrakového vnímání

Očekávaný výstup na konci gymnázia podle RVP: *žák posoudí a interperuje komunikační účinky textu, svá tvrzení argumentačně podpoří jeho všestrannou analýzou*

Situace pro 6. ročník gymnázia (syntax)

U: Tak cvičení číslo 1 ... každý sám. Štěpáne (nevidomý žák), paní asistentka dneska chybí, takže pro vás mám připravené zadání v „brailu“, tak se do toho také pusťte.

Ž: Děkuju.

U: Pavlo, přečtete prosím nahlas zadání úkolu. Co tedy máte dělat?

Ž2 (čte zadání): Roztřídte uvedená slova do skupin a užitje je ve větách (...)

5. Věta záporná

+ popření — nesouhlas vada

větší než nula opak přednost výhoda

nepříznivý negativní protiklad negace

klad pozitivum pozitivní nežádoucí souhlasný

příznivý

1 Roztřídte uvedená slova do skupin a užitje je ve větách s různým významem. Půjde vždy o antonyma? Pracujte se slovníkem synonym.

klad	kladný	zápor	záporný

(Martinec, I. a kol.: *Mluvnice – učebnice českého jazyka pro střední školy*. Praha. Fraus, 2009, s. 140.)

.....

Otázky/ úkoly:

- 1) Zhodnoťte speciálnědidaktický přístup vyučujícího a na základě komparace výchozího cvičení z učebnice a žákovského řešení úkolů podrobně popište úpravy, které učitel/ka použil/a při modifikaci zadání úkolu pro žáka se ZP. Vysvětlete jasně příčiny, proč k daným modifikacím musel/a učitel/ka přistoupit. Poříd'te přepis řešení úkolu a zhodnoťte, zda jej žák vypracoval správně. Navrhněte případná doplnění úprav daného cvičení a další postup jazykové práce s žákem.
- 2) Vysvětlete, jak může podle Vás učitelova neznalost Braillova písma ovlivnit jazykové vyučování nevidomých žáků. Dále pohovořte o tom, v jakých oblastech jazykové výuky může dovednost čtení a psaní Braillovým písmem nevidomým žákům pomoci. Představte didaktické možnosti práce žáků se zrakovým postižením s jazykovými slovníky v kontextu třídy intaktních žáků.

B) Teoretický tematický okruh

Žák nadaný. Charakterizujte žáka s jazykovým nadáním z hlediska jeho silných stránek, ale i možných problémů ve škole. Navrhněte některé strategie, které může škola nabídnout v rámci integrace.

C) Literární část

Posud'te možnosti využití tohoto úryvku ve výuce (didaktický potenciál textu) pro žáky s odlišným mateřským jazykem. Navrhněte, jak lekci modifikovat pro žáka s odlišným mateřským jazykem. Vstupní charakteristiku žáka si stanovte sami.

.....

Pohádka o sprše

je

když se zvířata promění.

Po maškarním plese šla zvířata v maskách do sprchy v pořadí: Ostrochod, Mravkostaj, Ptakohlav, Velrožec, Hranolev, Lenorep, Smrtipysk a Nosobloud, a takto si spolu spiklenecky povídala:

„Poslyš, Ostrochode,” řekl Mravkostaj, „ty to nemáš špatné, vidíš všechno vzhůru nohama a ještě nemusíš nikam spěchat.”

„To se teda pleteš, Mravkostaji,” odpověděl Ostrochod, „taky si někdy pěkně zaručuji, pro tebe jistě není takový problém to své tělíčko někam schovat...”

„Ty, Ptakohlave,” rozčiloval se Velrožec, „já už se pomalu neunesu, tobě stačí jen tak ledabyle mávat křidélky a ještě si drže sedneš na můj nos!”

„Nemysli si, Velrožče,” zasmál se Ptakohlav, „ty si taky užíváš řeky, která tě nadnáší a nic po tobě nechce. Tebe zas hned tak něco neodfoukne...”

„Hranolve,” obdivně skuhral Lenorep, „proplouváš pískem, jako by to byla voda, zdaleka nejsem tak rychlý jako ty.”

„Hohó,” zasmál se Hranolev, „ale krunýř mi nepůjčíš, jsi v něm jako v pevnosti, kdežto já se musím pořád skrývat...”

„Smrtipysku,” posmíval se Nosobloud, „kdes přišel k té parádě, ani ta maska tě nezachrání!”

„Moc se nesměj, Nosobloude,” opáčil Smrtipysk, „ty jsi to s tím hrbem taky zrovna nevyhrál... a nežvýkej, když mluvíš....”

To už se ale všichni koupali, stříbrný vodopád se třásl o skálu, voda rozpouštěla jejich masky a v drobných kapičkách leskla se duha.

Uhodnete, jaká zvířata vylezla ze sprchy?

Z knihy: NIKL, Petr. *Lingvistické pohádky: pro trochu starší, ale ne zas tak moc staré!* Modrý slon (Meander). Praha: Meander, 2015, strana 14–15.

.....

29.

A) Žák se zrakovým postižením nebo oslabením zrakového vnímání v kombinaci se SPU

Očekávaný výstup na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: žák v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí

Situace pro 9. ročník ZŠ (pravopis)

U: Napíšeme si diktát. Vezměte si sešity na diktáty.

Ž (žák se zbytky zraku v kombinaci se SPU): Můžu psát na papír bez linek?

U: No jistě ... nejprve přečtu celý diktát, pak to budu diktovat pomalu po jednotlivých větách, nakonec budete mít čas si diktát zkontrolovat. Zbývá nám 20 minut do konce hodiny, takže bychom to měli stihnout. Diktuji teď ...

Po dvaceti minutách – U: Tak, konec, vyberte mi to ze zadních lavic.

Technologie sdělování, která se dobývá se svými
při vyhledání stavební prvky v těmto, což ukazuje,
pod vodu a pod smíšen kvalitou klobouk, byly nyní
rozšíření do bezpečnosti sdělování systému a české
Republiky. Pro obě, která se dočkala do rozvoje
to znamená, že v případě náhlych po náh, budou
povolání a kyberlogové. Zadržování při zprávy
na své úlohy, než při armádní nebo policejní. Vozstvo a
police mají pro vyřízení na obou a na vyře-
dávání drog a vyloučení. Zadržování věci pro
súchranu lidí. Klauzú rozhodl se vloni se sdělování
nes má sba klauzú nemá cvičení nadob. Obava
při musí mít v sobě slovní prvky pro
a jiná řešení.

.....

Otázky/úkoly:

- 1) Jedná se o výsledný diktát žáka se ZP a SPU v 9. ročníku základní školy. Rozeberte diktát z hlediska speciální didaktiky českého jazyka. Uveďte hlavní zásady práce žáka se zrakovým postižením a žáka se SPU při ověřování pravopisu prostřednictvím diktátu. Zhodnoťte výkon žáka a svou odpověď didakticky (s přihlédnutím k typu SVP) zdůvodněte.
- 2) Zhodnoťte metodický postup vyučující ve vztahu k potřebám daného žáka se SVP. Navrhněte alternativní metodu procvičování pravopisu s ohledem na specifické potřeby žáka se ZP (zbytky zraku) a SPU a vysvětlete, k jakým problémům dochází při diagnostice SPU u žáků se ZP.

B) Teoretický tematický okruh

Dvojitá výjimečnost. Objasněte pojem dvojitá výjimečnost, svou odpověď vztáhněte k předmětu český jazyk. Vyberte si jeden typ kombinace výjimečností a navrhněte některé strategie, které může škola nabídnout v rámci integrace žáka do výuky.

.....

C) Literární část

Posud'te modifikaci lekce pro žáky SŠ s OMJ, kterou zpracovala META, o.p.s., k tvorbě W. Shakespeara.

Modifikovaná lekce: <https://inkluzivniskola.cz/w-shakespeare-romeo-julie>

..META*~

Inkluzivní škola.cz

Autorky: R. Nevosadová, M. Jiroutová

W. SHAKESPEARE – Romeo a Julie

Obsahový cíl:

- Žák zná základní informace k divadelní hře Romeo a Julie.
- Dokáže určit literární druh, žánr, časoprostor, hlavní postavy a kompozici divadelní hry.
- Zvládne převyprávět děj této hry.
- Používá odborný literární jazyk.

Jazykový cíl:

- Žák rozumí základní slovní zásobě k tématu.
- Na základě porozumění textu a znalosti literární teorie doplňuje tabulku.
- Hledá v textu substantiva a adjektiva, doplňuje další možná substantiva.
- Na základě porozumění skládá příběh, jak šel za sebou.
- Formuluje věty tak, aby mohl převyprávět děj divadelní hry.
- Používá odborný literární jazyk.

Slovní zásoba:

Divadlo, divadelní hra, drama, milostná tragédie, prolog, dějství, próza, poezie, vznešený jazyk, významný rod, milenci, duchovní, žal, jed, dýka, láska,

Jazykové prostředky:

odehrává se; oddá; usmířili se; zamilují se; provdat; vypadá jako...; zabil; ...bojují proti sobě, zamilují se do sebe, mají tajnou svatbu, usmíří se, vypije jed, myslí si, že..., potkají se na plese, vzbudí se, zabije se, chce provdat za..., vypije, vypadá jako mrtvá, nejdřív/potom/a/ale/a tak/a proto/najednou/nakonec

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

.....

Modifikovaný pracovní list pro žáka SŠ s OMJ:

https://inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/cjl_romeo_a_julie_0.docx

..META*

Inkluzivní škola.cz

Autorky: R. Nevosadová, M. Jiroutová

ROMEO A JULIE

Romeo a Julie je **divadelní hra (drama)**, kterou napsal William Shakespeare. Jedná se o **milostnou tragédii**, je to jeden z nejznámějších milostných příběhů v historii světového dramatu. Tato divadelní hra se dělí na **prolog (úvod) a 5 dějství**. V díle je využita próza i poezie. Dílo je napsáno vznešeným jazykem.

Příběh se odehrává v **italském městě Verona v 16. století**. Zde žily dva významné rody – Kapuleti a Montekové – které se mezi sebou už dlouho neměly rády.

Mladý **Romeo z rodu Monteků** na plese uvidí krásnou **Julii z rodu Kapuletů**. Zamilují se do sebe na **první pohled**, jejich rodiny by ale tuto lásku nedovolili. A tak druhý den oba milence tajně oddá duchovní - otec Vavřinec. Doufá totiž, svatba Romea a Julie pomůže jejich rodiny usmířit.

Julii chce její otec provdat za Parida, proto Julie požádá otce Vavřince o pomoc. Ten jí dá nápoj, po kterém Julie vypadá jako mrtvá, ve skutečnosti ale jen spí. Když Romeo uvidí mrtvou Julii, ze žalu se otráví jedem. Julie se potom probouzí, ale vedle ní leží již mrtvý Romeo. Nešťastná Julie vezme Romeovu dýku a probodne se. Rodiny se nad mrtvými dětmi nakonec usmířily.

1. Vyplněte tabulku (odpovědi najdete v textu)

Literární druh	Literární žánr	Čas <i>Kdy?</i>	Prostor <i>Kde?</i>	Hlavní postavy <i>Kdo?</i>	Kompozice (jak je dílo složeno)

2. Najděte v textu k adjektivům vhodná substantiva. Ke každému vymyslete 1 nové.

Adjektivum	Substantivum z textu	Další možné substantivum
První...	<i>...pohled</i>	<i>První láska</i>
Mrtvý...		
Divadelní...		
Milostný...		
Významný...		
Nešťastná...		
Italský...		
Mladý...		
Krásná...		

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

.....

..META*~

Inkluzivní škola.cz

Autorky: R. Nevosadová, M. Jiroutová

3. Jak šly události za sebou?

Za pomoci rámečků do časové osy запиšte děj divadelní hry **Romeo a Julie**.

b. Kapuleti a Montekové se nemají rádi, bojují proti sobě

a. Zamilují se do sebe, mají tajnou svatbu

~~b. Kapuleti a Montekové se nemají rádi, bojují proti sobě~~

c. Oba rody se nakonec usmíří

d. Romeo si myslí, že je Julie mrtvá, proto vypije jed

e. Romeo a Julie se potkají na plese

g. Juliin otec ji chce provdat za Parida, ona nechce

f. Julie se vzbudí, vidí mrtvého Romea, zabije se dýkou

h. Julie vypije nápoj, vypadá jako mrtvá

4. Vyprávějte děj hry **Romeo a Julie**. Pomohou vám počáteční slova vět v tabulce.

Nejdřív	
Potom	
A	
Ale	
A tak	<i>Julie vypije nápoj, aby vypadala jako mrtvá.</i>
Ale	
A proto	
Najednou	
A	<i>vidí mrtvého Romea</i>
A tak	
Nakonec	

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

.....

30.

A) Žák se zrakovým postižením nebo oslabením zrakového vnímání

Očekávaný výstup dle RVP pro odborné vzdělávání: *žák v písemném i mluveném projevu využívá poznatků z tvarosloví*

Situace pro 4. ročník střední odborné školy (opakování k maturitě – morfologie)

U: Tak si to zkontrolujeme, jak se vám to podařilo vyplnit. Porovnejte si výsledky mezi sebou. Když vám nebude něco jasné, tak se přihlásíte.

Ž1: Nám tady nějak nesedí ty odpovědi – v té úloze o zájmenech mám b), ale Jana (žákyně se ZP) tam má jiný výchozí text. Navíc ta její úloha je o taky o příslovcích, ne? Již přeci není zájmeno? To je příslovce ... tady je asi nějaká chyba, paní profesorko, chyba tisku, ne ... my si tedy myslíme, že ta Janina verze nemá uvedeno správné řešení.

U: Aha, tak to jsem si nevšimla, že je tam nějaká úprava ... tak já se jdu na to podívat.

A. Původní zadání DT pro intaktní žáky

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 9–12

Dnes naposled skla oken západ zalil
zahořklým smutkem fialových par.
Z nich hořkost v duši zbyla. Prudký žár
bolavé hrdlo sežehl a spálil.

**Noc. Zrak tmou zality, že zmírám, sním
v mdlé předtuše již příští agonie.**

Hlas hodin tvrdě do tmy slité bije,
jež zvířena zní zvukem kovovým.

Teď došly... Mrtvá na vše padá tíha
jak z cínu. Smrt se hnula, která číhá,
a těžkost kroků vláčí ke mně tmou...

A rdousí mě. Zvuk poslední sluch chytá:
krev zkažená to syčí v žíly vlitá,
jež v zprahlém mase scvrkají a schnou.

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

.....

Ke kterým slovům odkazují ve výchozím textu zájmena *jež*?

(Posuzovaná zájmena jsou ve výchozím textu podtržena.)

- A) První zájmeno odkazuje ke slovu *tma*, druhé zájmeno odkazuje ke slovu *krev*.
- B) První zájmeno odkazuje ke slovu *tma*, druhé zájmeno odkazuje ke slovu *žily*.
- C) První zájmeno odkazuje ke slovu *hodiny*, druhé zájmeno odkazuje ke slovu *žily*.
- D) První zájmeno odkazuje ke slovu *hodiny*, druhé zájmeno odkazuje ke slovu *krev*.

B. Modifikované zadání pro žáky se ZP

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 9–12

Je pozdě již... Kouř po střechách se plazí,
srp měsíce jak stříbrný je plech,
vzduch prosycen je hořkou vůní sazí,
již půlnoční déšť smyl se šikmých střech.

Je pozdě již... Jen kapek pár dle domů
tak tence tříská na luceren sklo,
jež svítí žlutě na skupiny stromů,
kde náměstí se plaše zalesklo.

Je pozdě již – a měsíce srp sklivý
již padá za hřebeny mokrých střech,
jichž ubíhavé v dálku perspektivy
tak měkce krájí ztlumený tmy Vzdech.

Kdos zašeptal... Však zde nic nepohne se,
vše souzeno tu býti lhostejné –
jen měsíc v kašně bázlivě se třese,
jak z věží hodiny zní zpožděné.

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

.....

Které z následujících tvrzení o zájmenech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Zájmeno „již“ odkazuje ke slovu „saze“, zájmeno „jež“ odkazuje ke slovu „domy“.
- B) Zájmeno „již“ odkazuje ke slovu „vůně“, zájmeno „jež“ odkazuje ke slovu „domy“.
- C) Zájmeno „již“ odkazuje ke slovu „saze“, zájmeno „jež“ odkazuje ke slovu „lucerny“.
- D) Zájmeno „již“ odkazuje ke slovu „vůně“, zájmeno „jež“ odkazuje ke slovu „lucerny“.

*DT z českého jazyka a literatury (+
modifikovaná verze pro žáky se ZP), jaro 2018.*

Otázky/úkoly:

1) Na základě komparace obou zadání vysvětlete, proč byla úloha s výchozím textem pro žáky se zrakovým postižením obsahově modifikována a zda byla podle vás modifikace nezbytná. Vysvětlete, proč mají možnosti odpovědí (a-d) jinou formulaci. Zhodnoťte, zda modifikovaná jazyková úloha ověřuje stejný vzdělávací výstup jako úloha pro žáky intaktní. Podejte žákům výklad, v němž jim vysvětlíte chybné řešení úlohy, o kterém se zmiňují.

2) Žák byl zařazen do kategorie ZP-3-14-A. Vysvětlete, na jaká uzpůsobení má žák v této kategorii nárok. Uveďte, v čem konkrétně spočívají formální a obsahové úpravy didaktických testů pro jednotlivé skupiny žáků se zrakovým postižením. Vždy řekněte skupinu žáků se zrakovým postižením (1 až 3 dle kategorizace zadavatele maturitní zkoušky), konkrétní úpravy ve vztahu k učivu českého jazyka a literatury a podoby podpůrných opatření.

B) Teoretický tematický okruh

Nadaný žák. S využitím didaktických znalostí a dovedností vytvořte problémový úkol pro nadaného či mimořádně nadaného žáka (ZŠ či SŠ) zaměřený na rozvoj jazykové a literární kompetence (integrované pojetí).

C) Literární část

Interaktivní knihy, hluboké čtení

- a) Definujte tzv. interaktivní knihy, uveďte jejich přínosy i limity s ohledem na komplexní rozvoj žáka.
- b) Popište vliv tištěného a digitálního čtení na mozek a jeho tzv. čtecí dráhy.
- c) Definujte hluboké čtení (Wolfová: *Čtenáři, vrať se*) a jeho význam pro rozvoj čtenářství.

.....

31.

A) Žák s mentálním postižením nebo oslabením kognitivního výkonu

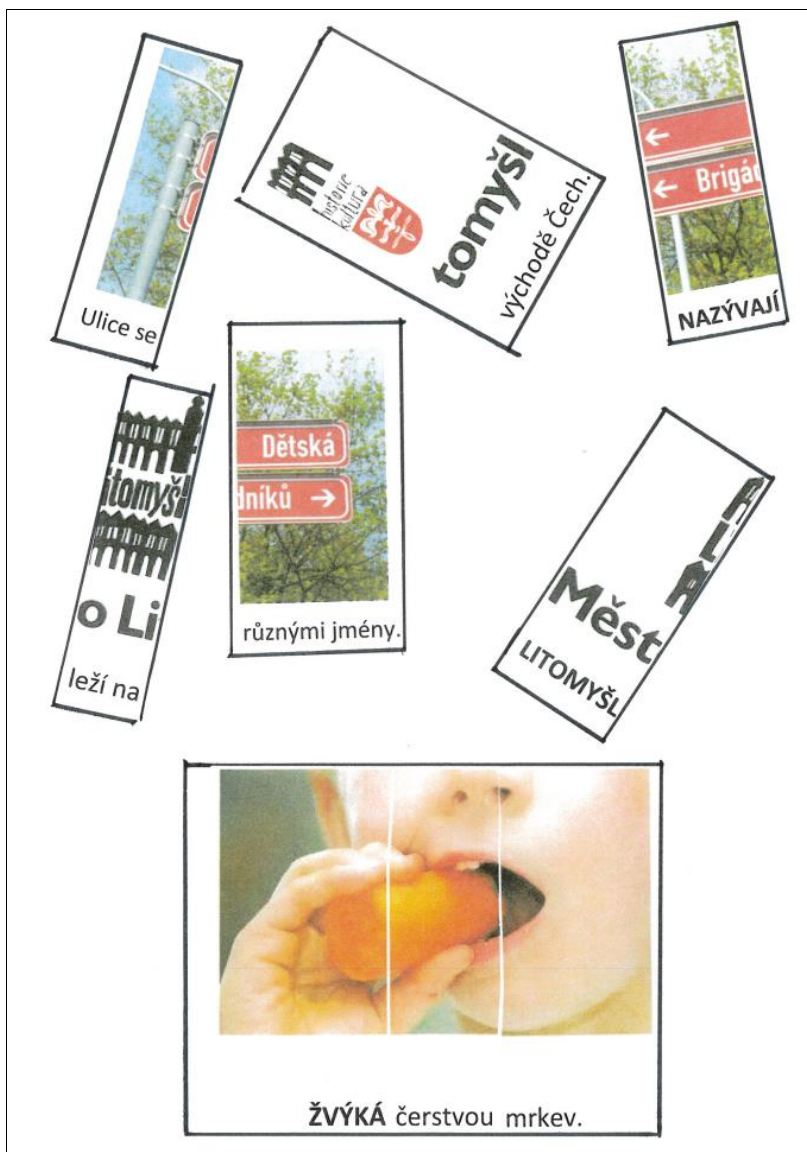
Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: žák v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: ovládá pravopis vyjmenovaných slov

Situace pro 8. ročník ZŠ (pravopis)

U: Na straně 16 pracovního sešitu budeme společně pracovat na cvičení, kde budeme doplňovat ke slovesům předpony s-, z-, vz-. Venda (učitelka zašeptá Vendovi: „... pro tebe je to už trochu těžké, tobě dám jiné cvičení“) si bude pracovat s paní asistentkou. Tady máte rozstříhané obrázky s textem na 3 části a skládejte z nich výsledný text. Zkuste tak deset obrázků a pak mě zavolejte, já vám řeknu, co máte dělat dál.

Ukázka didaktické pomůcky:

.....

Otázky/úkoly:

1) Zhodnoťte didaktickou pomůcku a možnosti jejího využití pro žáky s LMP. Vysvětlete, zda tato didaktická pomůcka může napomoci realizaci uvedeného výstupu dle minimálních výstupů RVP ZŠ. Modelujte výukovou situaci dle modelu E-U-R: integrovaný žák s LMP bude v rámci 8. ročníku ZŠ pracovat s touto didaktickou pomůckou v rámci individualizované či diferencované práce tak, aby byly realizovány jak výstupy standardní pro žáky intaktní, tak upravený výstup dle minimální doporučené úrovně.

2) Na základě znalosti RVP ZŠ a minimální doporučené úrovně pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření v jazykové výchově pro 2. stupeň ZŠ vytvořte výukovou situaci, při níž pomůcku použijete i k jinému výstupu této oblasti, tj. budou realizovány minimálně dva výstupy najednou. Výukovou situaci koncipujte integrovaně (tj. jazyk a literatura), komunikačně, s oporou v prekonceptech žáků a s respektem ke speciální didaktice českého jazyka (v tomto případě žáka s LMP).

B) Teoretický tematický okruh

Žáci se SVP a žáci nadaní na středních školách. Vymezte specifika přístupu k žákům se SVP a žákům nadaným v hodinách ČJL na střední škole.

C) Literární část

Žák s OMJ v hodinách literární výchovy

Při zapojování žáků s OMJ do výuky je vhodné podpořit práci žáků zapojením čtenářských motivů pocházejících z dané kultury.

- Vyberte si dvě kultury a ke každé z nich představte 1–2 knihy, které byste doporučili žákyni/žákovi 2. stupně/SŠ a proč.
- U každé z Vámi vybraných knih uveďte didaktický potenciál textu.

.....

32.

A) Žák s mentálním postižením nebo oslabením kognitivního výkonu

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: žák správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: pozná a určí slovní druhy; skloňuje podstatná jména a přídavná jména; pozná osobní zájmena; časuje slovesa

Situace pro 6. ročník ZŠ (morfologie)

U: Každý sám vypracuje následující cvičení. A přepíše ho do sešitu. Jirko, přeči nahlas, co máte dělat.

Ž1: Doplňte správný tvar sloves být/nebýt/mít/nemít.

U: Výborně, takže si pěkně procvičíme tvoření tvarů slovesa být a také přepis textu.

Zadání úkolu: Já (být) _____ žákem šestého ročníku. Ty (nebýt) _____ žákem pátého ročníku. V sobotu a v neděli (nemít) _____ vyučování žáci na žádné škole.

Vltava (být) _____ naše česká řeka. Vy (nebýt) _____ z našeho města, protože to tu dobře neznáte. My (nemít) _____ zítra vyučování, protože jdeme na koncert. Ty (nebýt) _____ zdravý, proto musíš být doma v posteli.

Vypracování úkolů od dvou žáků s LMP:

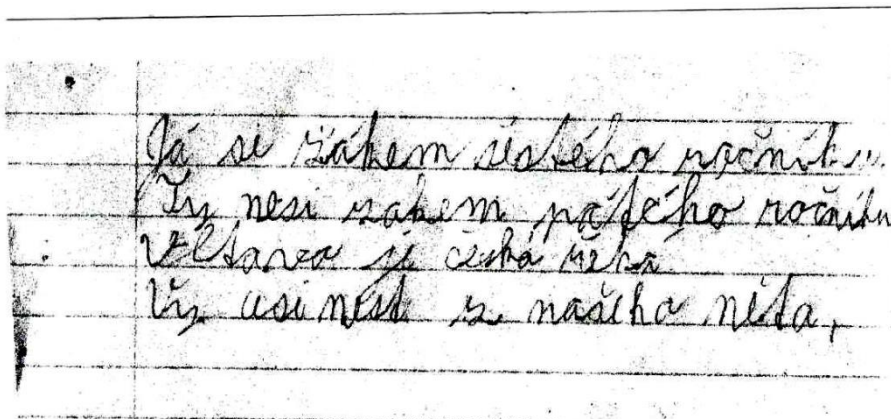
313

Já ^{je} být žákem šestého ročníku.
Ty ^{nejsi} nebýt žákem pátého ročníku.
V sobotu a v neděli ^{ne} nemít vyučování žáci na žádné škole.
Vltava ^{je} být naše česká řeka.
Vy ^{nejsi} nebýt z našeho města, protože to tu dobře neznáte.
My ^{nemáme} nemít zítra vyučování, protože jdeme na koncert.
Ty ^{nejsi} nebýt zdravý, proto musíš být doma v posteli.

1. 9

.....

Otázky/úkoly:

1) Pohovořte o vhodnosti didaktického zpracování daného morfologického obsahu (tvoření tvarů slovesa být) a jeho přínosu pro rozvoj komunikačních dovedností žáků s LMP. Modifikujte výukovou situaci tak, aby lépe zohledňovala komunikační a sociální užitečnost daného učiva pro žáky s LMP.

2) Zhodnoťte výkon obou žáků s LMP, kteří pracovali bez pedagogické asistence, a nad těmito konkrétními výstupy pojednejte o nejčastějších projevech LMP v jazykovém vyučování. Řekněte, které z nich se manifestují právě zde.

B) Teoretický tematický okruh

Dvojí výjimečnost. Definujte dvojí výjimečnost a uveďte možná úskalí začleňování žáka s dvojí výjimečností do výuky českého jazyka a literatury. Vytvořte zadání úkolu pro žáka s dvojí výjimečností (ZŠ či SŠ) dle Vašeho výběru.

C) Literární část

Gradované úlohy

- Definujte gradované úlohy.
- Uveďte, co je podstatou gradovaných úloh, pojmenujte jejich princip, uveďte konkrétní příklad/y.
- Zhodnoťte, jak mohou gradované úlohy (v hodinách ČJL) posílit vnitřní motivaci žáků se SVP a žáků nadaných v jejich učení.

.....

33.

A) Žák s mentálním postižením nebo oslabením kognitivního výkonu

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: *žák píše běžné písemnosti; podle předlohy sestaví vlastní životopis a napíše žádost; popíše děje, jevy, osoby, pracovní postup; vypráví podle předem připravené osnovy; s vhodnou podporou pedagogického pracovníka písemně zpracuje zadané téma*

Situace pro 7. ročník ZŠ (stylistika; slohový postup vyprávěcí)

U: Tak ... dneska máme poslední dvouhodinovku před vánočními prázdninami.

Ž: Hurá ... tak si pustíme nějaký film?

U: To zase ne, ale uděláme si takový volný slohový úkol. V té dvouhodinovce každý napíše vypravování na vlastní téma ... co vy na to?

Ž: No ...

U: Tak, Jano, zopakuj celé třídě, co je důležité u psaní vypravování.

Ž: Tak zápletka.

U: Výborně, to určitě ... dál. Třeba Jáchym ...

Ž: Musí tam být děj, zápletka, alespoň jedna přímá řeč a taky bohaté jazykové prostředky.

U: Tak v kostce jsi shrnul to podstatné. Tak se do toho dejte!

AP u žáka s LMP: Paní učitelko, my máme taky pracovat na volném tématu?

U: Jasně, ostatně to určitě Tomáš zvládne sám ... vždyť si, Tome, vlastně můžeš psát, co tě napadne. Jen myslí na to, co ti spolužáci zopakovali. Jo? Paní asistentko, vlastně můžete jít klidně pomoci paní učitelce do vedlejší třídy, oni tam chystají věci na vánoční besídku a potřebovali by pomoci. Tome, kdybys něco potřeboval, tak zavolej na mě.

Otázky/úkoly:

1) **Zhodnoťte funkčnost individualizace práce, kterou zvolila učitelka ve vztahu k žákovi s LMP, jenž má pracovat s asistentkou pedagoga. Zhodnoťte úplnost odpovědí žáků k charakteristickým rysům vypravování. Porovnejte výstup pro žáky intaktní s výstupem minimální úrovně a pohovořte o možných úskalích didaktického zpracování učiva o slohovém postupu vyprávěcím v běžné základní škole, kde je žák s LMP integrován.**

.....

2) Představte základní metodiku nácviku vypravování u žáků s LMP. Alterujte výukovou situaci tak, aby doporučenou metodiku akceptovala, držela se fází slohotvorné činnosti a respektovala principy inkluzivního jazykového vyučování.

B) Teoretický tematický okruh

Žák s odlišným mateřským jazykem. S využitím didaktických znalostí a dovedností rozpracujte plán podpory pro hypotetického žáka s odlišným mateřským jazykem, a to integrovaně pro jazyk i literaturu. Vstupní parametry žáka stanovte sami.

C) Literární část

Čtenářské strategie

- a) Definujte čtenářské strategie (vymezte je vůči čtenářským dovednostem).
- b) Uveďte, jak může rozvoj čtenářských strategií podpořit čtenářskou gramotnost žáků se SVP.
- c) Vyjmenujte čtenářské strategie, které je možné a potřebné rozvíjet u žáků se SVP a uveďte jejich konkrétní příklad. Argumentujte, pro které typy žáků s ohledem na jejich SVP mohou být problematické a v jakých aspektech.

.....

34.

A) Žák s mentálním postižením nebo oslabením kognitivního výkonu

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: *zvládá pravopis podle shody přísudku s podmětem*

Situace pro 8. ročník ZŠ (syntax)

U: Tak. Dneska budeme procvičovat určování větných členů. Adrianka (integrovaná žákyně s LMP) si bude zatím potichu číst ukázkou z Harryho Pottera a pak děj stručně převypráví tak, aby nám na konci hodiny řekla, o čem četla. A, Adrianko, s paní asistentkou si to převyprávění zapíšeš do sešitu, jo. Tak ... a my jdeme to opáčko na větné členy. Ať to sviští, už to umíme.

U: Napište si větu: Maličcí králíčky vesele pobíhali v prostorné králíkárně. Tak ... a určujeme větné členy (po pěti minutách) ... kontrolu provede Jirka. Jirko, tak jak jsme zvyklí.

Ž: Pkn, Po, PUZ, Př, PKS, P6.

U: Děkuju, takže kdo to má jinak? Helenko!

Ž: Pks, PO, PU míry, Př, PKS, P6.

U: Někdo jinak? Jáchym se hlásí ...

Ž: Pks, PO, PU míry, Př, PKS, PUM.

U: Tak další věta: Na jaře změkly vltavské stráně světlou zelení bříz.

(...)

Otázky/úkoly:

1) Posuďte výukovou situaci jako celek (vyučovací metoda, obsah, odborná stránka výkladu, didaktická stránka aj.). Zhodnoťte způsob a funkčnost individualizace práce žáka s LMP ve vztahu k tématu a cíli hodiny a s ohledem na principy inkluzivní jazykové výuky. Alterujte výukovou situaci tak, aby zmiňované principy akceptovala.

2) Porovnejte rozložení učiva o větných členech v RVP ZV pro žáky intaktní a pro žáky vzdělávané dle minimální doporučené úrovně pro úpravu očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření pro žáky s LMP. Které žakovské řešení bylo správné?

.....

B) Teoretický tematický okruh

Žák se sluchovým postižením nebo oslabením sluchového vnímání. S využitím didaktických znalostí a dovedností představte na konkrétním textu možnosti modifikace (konkrétní postupy včetně možných pomůcek) pro žáka se sluchovým postižením nebo oslabením sluchového vnímání v hodinách ČJL.

C) Literární část

Záznamy z četby

- a) Charakterizujte záznamy z četby.
- b) Představte význam záznamů z četby v rozvoji čtenářství žáků.
- c) Uveďte příklady záznamů z četby a zásady při jejich zadávání žákům ve třídě s ohledem na specifika žáků se SVP (a žáky nadané) v hodinách literární výchovy.

.....

35.

A) Žák s mentálním postižením nebo oslabením kognitivního výkonu

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák se orientuje v Pravidlech českého pravopisu; pozná a určí slovní druhy; skloňuje podstatná jména a přídavná jména; pozná osobní zájmena; časuje slovesa; rozlišuje spisovný a nespisovný jazyk; rozezná větu jednoduchou od souvětí; správně píše slova s předponami a předložkami; ovládá pravopis vyjmenovaných slov; zvládá pravopis podle shody přísudku s podmětem*

Situace pro 6. ročník ZŠ (fonetika a fonologie)

Otázky/úkoly:

1) Navrhněte výukovou situaci k opakování učiva na počátku 6. ročníku ZŠ směřujícímu k některému z výše uvedených výstupů dle RVP ZŠ (minimální úroveň) se zapojením konkrétní didaktické pomůcky (viz obrázek), s níž by žák s LMP (bez pedagogické asistence) funkčně pracoval. Pokuste se o komunikační a integrované pojetí výukové situace dle modelu E-U-R.

Popis pomůcky: obrázky a pruh suchého zipu, na ten se lepí vhodné slovní tvary (také opatřeny suchým zipem).

2) Charakterizujte další typy cvičení (minimálně tři), kterými u žáků s LMP můžeme v jazykovém vyučování funkčně rozvíjet foneticko-fonologické kompetence jazyka.

.....

B) Teoretický tematický okruh

Žák se zrakovým postižením nebo oslabením zrakového vnímání. S využitím didaktických znalostí a dovedností představte na konkrétním textu možnosti modifikace (konkrétní postupy včetně možných pomůcek) pro žáka se zrakovým postižením nebo oslabením zrakového vnímání v hodinách ČJL.

C) Literární část

Zážitek z četby

- a) Popište, jak umocnit zážitek z četby u žáků se SVP a žáků nadaných.
- b) Definujte integrativní pojetí čtenářské gramotnosti.
- c) Navrhněte, jak lze integrativní pojetí čtenářské gramotnosti uplatňovat ve výuce žáků se SVP a žáků nadaných.

.....

36.

A) Žák s poruchou autistického spektra

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slohotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: *žák zná a zvládá pravopis podle shody přísudku s podmínkem*

Situace pro 6. ročník ZŠ (syntax, pravopis)

Po krátkém výkladu, který se týká pravidel pro psaní shody přísudku s podmínkem, jsou žáci vyzváni, aby samostatně písemně (do sešitu) vypracovali 2 úlohy v učebnici.

Žák se SVP je vyzván, aby vypracoval pouze 1. úlohu. Správné koncovky může pouze kroužkovat, nemusí přepisovat celé věty do sešitu. S pomocí asistentky má psaní koncovek zdůvodnit.

1 Rozhodni, zda budou mít tyto věty v koncovkách přísudků *i*, *y*, nebo *a*.
Před koncertní halou zbyl i/y/a jen dvě volná parkovací místa. Nad pódiem se rozsvítil i/y/a světla. Koncert začal a diváci tleskal i/y/a. Cestou z koncertu jsme viděl i/y/a, jak se pod lesem pásli i/y/a srnky. Oči jim ve tmě svítil i/y/a. Naši setmělou ulicí se potuloval i/y/a sousedčiny kočky. Před domem stál i/y/a sněhuláci, které postavil i/y/a děti ze sousedství. Domů jsme přišli i/y/a po půlnoci.

2 Převeď tyto věty do minulého času. Řekni, které koncovky budou v přísudcích.
Prázdniny utíkají rychle. Chodíme ven. Venku se honí mraky. Štěkají psi. Hejna vrabců se slétají na krmítko. Kořata mňoukají. Kola stojí před domy. Ulice se pravidelně uklízejí. Spolužáci se těší na další prázdniny.

(Český jazyk pro život 6. Učebnice pro 6. ročník základních škol a víceletá gymnázia. Didaktis, 2021, s. 91.)

.....

Otázky/úkoly:

- 1) Posuďte vhodnost obou uvedených úloh z didaktického hlediska (s přihlédnutím ke komunikačnímu přístupu ve výuce). Zhodnoťte učitelův speciálnědidaktický přístup při zadání práce žákovi s PAS a navrhněte alteraci výukové situace. Uveďte metodická doporučení pro práci s žákem s PAS, která lze vhodně uplatnit v uvedené výukové situaci.
- 2) Zhodnoťte funkčnost individualizace práce, kterou zvolil vyučující ve vztahu k žákovi s PAS, jenž má pracovat s asistentkou pedagoga. Navrhněte vhodný způsob zapojení formativního hodnocení.

B) Teoretický tematický okruh

Žák s poruchami učení. S využitím didaktických znalostí a dovedností představte zásady přípravy pracovních listů a zadání úkolů pro žáky s poruchami učení v hodinách ČJL na 2. stupni ZŠ.

C) Literární část

Motivace ke čtení u žáků se SVP jako základní předpoklad pro rozvoj čtenářství II

- a) Uveďte postupy motivace k četbě u žáků s poruchou pozornosti (s hyperaktivitou).
- b) Představte, jak motivovat k četbě žáky se specifickými poruchami učení.
- c) Navrhněte, jak podpořit a rozvíjet čtenářství žáků nadaných a mimořádně nadaných.

.....

37.

A) Žák s poruchou autistického spektra

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: žák rozlišuje spisovný a nespisovný jazyk; komunikuje v běžných situacích, v komunikaci ve škole užívá spisovný jazyk

Situace pro 7. ročník ZŠ (lexikologie, obecné výklady o jazyce)

U: Dneska se budeme věnovat skupinové práci. I Ondra se dneska zkusí zapojit mezi ostatní. Utvořte pět skupin po čtyřech, to by mělo vyjít, pokud dobře počítám. Tady vám rozdám zadání. Máte 15 min. na přípravu, pak každá skupina předvede scénku a ostatní budou hodnotit, zda jste používali vhodné jazykové prostředky.

4 Pojmenuj situace na obrázcích a rozhodni, ve kterých z nich je vhodné, aby osoby použily jazykové prostředky spisovné češtiny, a ve kterých mohou mluvit češtinou nespisovnou. Své rozhodnutí zdůvodni. Poté utvořte skupiny a sehraje dané situace s užitím vhodných jazykových prostředků.

a) b) c)

(Český jazyk pro život 8. Učebnice pro 8. ročník základních škol a víceletá gymnázia. Didaktis, 2023, s. 20.)

Ž: A to máme jako každá skupina sehrát všechny tři situace?

U: Kdepak, to jsem zapomněla říct – každá skupina si připraví a sehraje pouze jednu vybranou situaci.

Otázky/úkoly:

1) Komentujte výukovou situaci z hlediska didaktického, charakterizujte její přednosti i nedostatky. Zhodnoťte přístup vyučující s ohledem na zapojení žáka do výuky formou skupinové práce. Uveďte možná úskalí při využití skupinové práce s ohledem na žáka s PAS.

2) Navrhněte alteraci výukové situace s ohledem na komunikační pojetí výuky dle třífázového modelu E-U-R. Akcentujte přitom principy inkluzivního jazykové vyučování.

.....

B) Teoretický tematický okruh

Žák se zrakovým postižením nebo oslabením zrakového vnímání v jazykovém vyučování. Charakterizujte jednotlivé kategorie žáků se zrakovým postižením s akcentem na jejich vzdělávací potřeby v hodinách českého jazyka a specifikujte cíle a problematické oblasti jazykového vyučování těchto žáků dle jazykových rovin* (včetně didaktických či metodických způsobů jejich řešení).

* tj. foneticko-fonologické, lexikálně-sémantické, morfologicko-syntaktické a pragmatické roviny jazyka

C) Literární část

Analyzujte rozdílné přístupy k práci s audioknihami pro žáky se SVP a žáky nadané. Jak mohou být zadání s audioknihami přizpůsobena jejich potřebám a jaké jsou hlavní pedagogické výhody takového přístupu? Argumentujte na základě příkladu dramatizované četby: Milenec Lady Chatterleyové:

<https://audioteka.com/cz/audiobook/milenec-lady-chatterleyove-radioservis>

.....

38.

A) Žák s poruchou autistického spektra v kombinaci se SPU

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: žák pozná a určí slovní druhy; skloňuje podstatná jména a přídavná jména; pozná osobní zájmena; časuje slovesa

Situace pro 6. ročník ZŠ (tvarosloví)

Otázky/úkoly:

1) V souladu s komunikačním pojetím navrhnete výukovou situaci k opakování učiva na počátku 8. ročníku ZŠ směřující k naplnění výše uvedeného výstupu dle RVP ZV (minimální doporučená úroveň). Vyberte k tomu konkrétní didaktickou pomůcku, s níž by žák s PAS (bez pedagogické asistence) funkčně pracoval. Využijte přitom třífázový model E–U–R.

2) Pohovořte o možnostech sebehodnocení, které jsou uplatnitelné v hodinách českého jazyka pro žáky se SVP.

B) Teoretický tematický okruh

Třífázový model učení: Reflexe. Jmenujte příklady vhodných metod a postupů využitelných ve fázi reflexe (dle třífázového modelu učení) v hodinách ČJL při práci v heterogenní třídě (pro žáky se SVP, žáky nadané a žáky intaktní).

C) Literární část

Literatura pro děti a mládež (dále „LPDM“)

- Definujte literaturu pro děti a mládež, uveďte její specifika a roli v rozvoji čtenářství pro žáky se SVP.
- Uveďte knižní artefakty a žánry LPDM vhodné pro četbu žáků se SVP a žáky nadané.
- Ke třem vybraným žánrům uveďte konkrétní titul a jeho didaktický potenciál ve vztahu k vybrané skupině žáků se SVP a žáků nadaných.

.....

39.

A) Žák s poruchou autistického spektra

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: žák využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák čte plynule s porozuměním; reprodukuje text

Situace pro 9. ročník ZŠ (stylistika)

Vyučující zadává žákům samostatnou práci a zdůrazňuje přitom užitečnost dané úlohy s ohledem na přijímací zkoušky. Žák s PAS pracuje stejně jako ostatní žáci samostatně (bez asistence).

Výchozí texty k úloze 8

TEXT 1
V dětství jsem nepatřil k nejtíhlejším. Mé ploché nohy se jen těžko daly nutit do klusu, nehledě k tomu, že přes bříško jsem s obtížemi sledoval výmoly a stružky. Kupříkladu na trenýrky jsem spotřeboval tolik látky, co moji vrstevníci na hubertus, a čapka svými rozměry připomínala kráter Etny. Přestože si na mě příroda zahýřila a vytvořila zvláštnosti, kterými jsem se lišil od ostatních dětí, nemohu říct, že bych nebyl mezi učiteli oblíben. Profesor biologie mě v hodinách často používal jako názorné pomůcky. Dodnes si vzpomínám, jak v sedmé třídě podle mne krásně popsal hrocha. Pouze učitel tělocviku mě nenáviděl. Nemohl zapomenout, že jsem rozšlápl kladinu a vytrhl kruhy i s kusem stropu, když mě na ně pomocí kladkostroje zavěsil.
(M. Šimek, J. Grossmann, Povídky aneb Nechci slevu zadarmo, upraveno)

TEXT 2
Karikatura – zkratkovitě zesměšňující nebo satiricky odsuzující výtvarné nebo literární zobrazení některých rysů osobností, lidského projevu nebo společensky závažné skutečnosti přehnaním jejich nápadných znaků.
(Akademický slovník cizích slov, upraveno)

PZ Přečti si definici karikatury (výchozí text 2) a z výchozího textu 1 vypiš dva příklady jejího použití.

(Český jazyk pro život 7. Pracovní sešit pro 7. ročník základních škol a víceletá gymnázia. Didaktis, 2022, s. 72.)

.....

Otázky/úkoly:

- 1) **Zhodnoťte výukovou situaci z didaktického hlediska, charakterizujte její přednosti i nedostatky s ohledem na komunikační pojetí výuky mateřského jazyka. Které obtíže by mohl(a)/měl(a) vyučující u žáka s PAS v dané úloze předpokládat?**
- 2) **Na základě odborné literatury pojednejte o typických projevech žáků s PAS v oblasti komunikace, zaměřte se zejména na sémanticko-pragmatický deficit a možnosti jeho kompenzace.**

B) Teoretický tematický okruh

Edukační materiály a pomůcky pro žáky se SVP a žáky nadané. Uved'te příklady dostupných edukačních materiálů a pomůcek pro žáky se SVP a žáky nadané a kriticky je zhodnoťte.

C) Literární část

Filmové a komiksové adaptace literárních děl

- a) Vysvětlete rozdíl mezi vnímáním adaptace jako tvůrčího procesu a jako výsledného díla. Popište, s jakými výrazovými prostředky pracují autoři literárních děl a tvůrci filmových a komiksových adaptací, co mají tyto kreativní procesy společného a v čem se naopak liší.
- b) Popište, jak mohou učitelé pracovat s filmovými adaptacemi ve výuce s cílem posilovat literární gramotnost a estetické vnímání jak literárního, tak filmového díla.
- c) Uved'te a vysvětlete hlavní faktory, které by měl učitel zvážit při práci s filmovou ukázkou ve výuce.

.....

40.

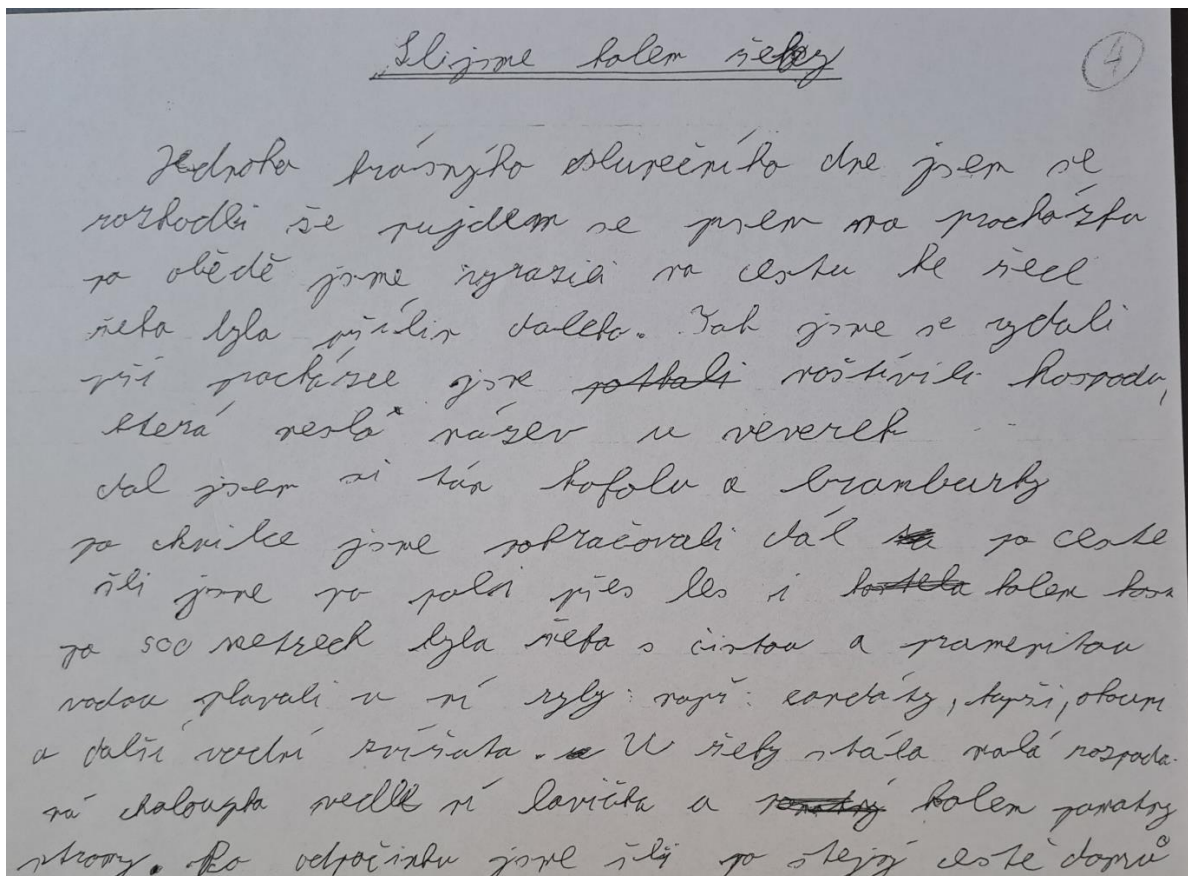
A) Žák s poruchou autistického spektra

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: žák využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák dokáže napsat běžné písemnosti; podle předlohy sestaví vlastní životopis a napíše žádost; popíše děje, jevy, osoby, pracovní postup; vypráví podle předem připravené osnovy; s vhodnou podporou pedagogického pracovníka písemně zpracuje zadané téma

Situace pro 9. ročník ZŠ (stylistika, komunikace a sloh)

Jedná se o slohovou práci, kterou napsal žák s PAS v rámci hodiny slohu. Zadaným slohovým útvarem bylo vypravování, které mělo začínat větou „Šli jsme okolo řeky“. Na práci měl žák 30 min. čas (stejný jako všichni ostatní žáci).

.....

Otázky/úkoly:

- 1) **Prostudujte autentickou písemnou práci žáka a komentujte ji z hlediska didaktického a jazykového, charakterizujte její přednosti i nedostatky. Navrhněte didaktické metody práce s tímto konkrétním žákem.**
- 2) **Na základě studia odborné literatury pojednejte o možnostech hodnocení žáků s PAS. Navrhněte, jak byste uvedenou práci hodnotili.**

B) Teoretický tematický okruh

Organizace výuky ČJL v heterogenní třídě. Pojmenujte specifika organizace výuky ČJL v heterogenní třídě včetně možnosti zapojení asistenta.

C) Literární část

Interpretace děl literárního kánonu

- a) Vysvětlíte pojem literární kánon. Komentujte mechanismy, které kánon utvářely v minulosti a dnes.
- b) Podle vlastního výběru zvolte konkrétní titul krásné literatury, na kterém ilustrujete význam kánonu pro výuku literatury. (Představte si, jak byste vystavěli lekci, čemu byste se věnovali konkrétně a proč.)
- c) Flaubertova *Paní Bovaryová* jako kanonické dílo.

.....

41.

A) Žák s narušenou komunikační schopností (NKS) v kombinaci se SPU

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: žák čte plynule s porozuměním; reprodukuje text

Situace pro 7. ročník ZŠ (komunikace a sloh – čtení s porozuměním)

■ VÝCHOZÍ TEXT:

Ve čtvrtek 15. ledna 2009 v 15:25 odstartoval za slunečného počasí z letiště La Guardia v New Yorku Airbus A320-214 k pravidelnému letu do Severní Karolíny, kam měl dorazit za dvě hodiny. Stroj stoupal rychlostí 400 km/h nad hustě obydlenou newyorskou čtvrtí. Po třech minutách letu, stále s motory v režimu vzletového tahu, dosáhl letoun výšky 860 m. Někteří cestující si všimli šedavého stínu, který se kolem jejich letadla mihl. Vzápětí se ozvala ohromná rána a okny bylo vidět, jak z motoru šlehají plameny. Na palubě zavládl strach. Kapitán si ihned uvědomil, co se stalo. Letoun se srazil s hejnem kanadských hus, což mělo za následek výpadek motorů a neovladatelné klesání stroje. Bylo třeba se urychleně vrátit na letiště. Letoun klesal každou sekundu o pět metrů a během tří minut by se zřítil na město pod sebou...

Na 11 km vzdáleném letišti La Guardia neprodleně uvolnili ranvej. Letiště ale bylo příliš daleko. Začalo se uvažovat o přistání na blíže položeném letišti v New Jersey, ale i to bylo vzdáleno 9 km. Pokud by k němu zamířili, hrozilo vážné nebezpečí, že se letadlo zřítilo do hustě obydlené oblasti. Letu číslo 1549 teď už zbývaly jen necelé dvě minuty, kdy se ještě udrží ve vzduchu.

Kapitán se tedy rozhodl. Jedinou možností bylo přistání na řece Hudson. Ve výšce 45 m oznámil cestujícím, aby se připravili na náraz. Zanedlouho, pouhých šest minut od startu, stroj narazil na hladinu Hudsonu a cestující pocítili chvění. Nikdo netušil, že při nárazu vznikla v ocasní části stroje trhлина. Airbus je vybaven systémem, který uzavře všechny otvory do letadla, aby jimi dovnitř nenatekla voda. Tento systém spouští jeden z pilotů zmáčknutím příslušného tlačítka nad hlavou. Posádka na to však v dané situaci a stresu zapomněla a do trupu se větracími otvory a trhlinou na zádi valila voda. Všichni se tak znovu ocitli v nebezpečí smrti, protože hrozilo, že se letoun rychle potopí do ledové vody, která měla v tu dobu 2 °C.

Tři minuty po nárazu dorazila na místo první loď a započala se záchranými pracemi. Záchranářům se podařilo za pouhých 12 minut práce všech 150 cestujících a 5 členů posádky z ledové řeky zachránit a převézt do přístavu. Za dalších 15 minut, krátce po šestnácté hodině, zmizel airbus pod hladinou.

Zdroj: Boeing – eStránky.cz. Dostupné [on-line] z: <http://www.boeing.estranky.cz/clanky/letecke-katastrofy.html> [citováno 3. 10. 2011], upraveno.

■ OTÁZKA 1: HUDSON

1 BOD

Jaký titulek nejlépe vystihuje obsah článku?

- A Smrtelné neštěstí na řece Hudson
- B Osudná chyba posádky letadla Airbus A320-214
- C Zázrak v New Yorku
- D Další letadlo Airbus nesplnilo technické normy

■ OTÁZKA 2: HUDSON

1 BOD

Co bylo příčinou této letecké nehody?

- A Trhлина v ocasní části stroje.
- B Opomenutí posádky letounu.
- C Srážka s ptactvem.
- D Výbuch.

.....

OTÁZKA 3: HUDSON

1 BOD

Kde se letadlo nacházelo v okamžiku selhání motoru?

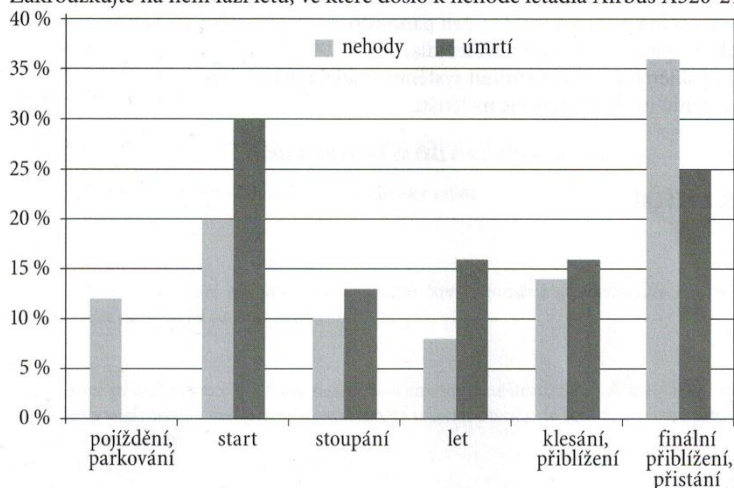
- A 11 km od nejbližšího letiště.
- B Ve výšce více než 1 km nad zemí.
- C Přímo nad řekou Hudson.
- D Nad hustě obydlenou oblastí New Yorku.

OTÁZKA 4: HUDSON

1 BOD

Následující graf zobrazuje statistiku nehodovosti letadel dle fáze letu.

Zakroužkujte na něm fázi letu, ve které došlo k nehodě letadla Airbus A320-214.

OTÁZKA 5: HUDSON

2 BODY

Porovnáním textu s grafem v předchozí otázce rozhodněte, zda šlo o typickou leteckou nehodu nebo zda byla něčím netypická. Své rozhodnutí zdůvodněte s využitím údajů z grafu.

.....

OTÁZKA 6: HUDSON

2 BODY

Doplňte časy, kdy podle textu došlo k následujícím skutečnostem:

Letadlo odstartovalo v 15:25.

Letadlu selhal motor v _____.

Letadlo nouzově přistálo v _____.

Všichni cestující i posádka byli zachráněni v _____.

Trosky letadla zmizely pod hladinou v _____.

Letadlo mělo dle plánu dorazit do Severní Karolíny v _____.

(Starý, K. a kol. *Úlohy pro rozvoj čtenářské gramotnosti*. Česká školní inspekce, 2013.)

Otázky/úkoly:

1) Posuďte vhodnost uvedeného pracovního listu, zaměřeného na čtení s porozuměním, pro žáka s NKS v kombinaci se SPU. Opřete se např. o Metodické doporučení pro přípravu textů pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami

(https://new.ctenarskekluby.cz/storage/app/media/Metody/Forma_textu_SVP.pdf).

2) Na základě dostupné odborné literatury pojednejte o obtížích, které se mohou vyskytovat ve výuce českého jazyka u žáků s NKS právě na 2. stupni ZŠ. Jmenujte některá specifika práce u žáků s NKS.

.....

B) Teoretický tematický okruh

Hodnocení žáků. Navrhněte a blíže specifikujte, které postupy hodnocení je vhodné využívat v hodinách ČJL s ohledem na žáky se SVP a žáky nadané.

C) Literární část

Individualizace, diferenciaci, příprava pracovních listů

- a) Popište princip individualizace v hodinách literární výchovy při práci s žáky SVP a žáky nadanými.
- b) Vyjmenujte, jakými způsoby je možné diferencovat výuku literární výchovy.
- c) Uveďte zásady přípravy pracovních listů a příprav do výuky při práci se žáky se SVP a žáky nadanými v hodinách literární výchovy.

.....

42.

A) Žák s narušenou komunikační schopností

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova; v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slootovorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí*

Situace pro 6. ročník ZŠ (fonetika a fonologie, pravopis)

U: Otevřete si prosím sešity a vypracujte cvičení 2 a 3. Jedničku si řekněte ve dvojici, jak sedíte v lavicích.

Ž: Já nemám dvojici.

U: Tak se otoč dozadu a vytvořte trojici. Já jdu zatím k Monice a budu pracovat s ní na té jedničce.

U: Moniko, my spolu ústně uděláme jedničku a trojku a tu dvojku si uděláš za domácí úkol, ano?

1 Přečti následující slova a vysvětli rozdíl mezi výslovností a zápisem.

a) sníh	d) zpracovat	g) běžci	j) pražský
b) borůvka	e) tužka	h) zpověď	k) led
c) západ	f) rozkvět	i) všichni	l) polévka

2 Použij následující výrazy ve větě tak, aby bylo jasné, jak se správně píšou. Pokud tě napadne více variant zápisu, uveď více vět.

- a) [les] b) [pot] c) [ves] d) [zbít] e) [bot] f) [kos]

3 Přečti výslovnost následujících slov a přepiš je na tabuli nebo do sešitu.

a) [t'ěškí]	d) [sme]	g) [svadba]	j) [lechčí]
b) [odmňena]	e) [vjetci]	h) [podaní]	k) [skromňe]
c) [kňíški]	f) [rospočítat]	i) [srce]	l) [objest]

.....

Otázky/úkoly:

- 1) Komentujte výukovou situaci z hlediska didaktického. Zhodnoťte způsob a funkčnost individualizace práce žáka s NKS ve vztahu k tématu a očekávaným výstupům a s ohledem na principy inkluzivní jazykové výuky. Pokud je to třeba, alterujte výukovou situaci.**
- 2) Na základě studia odborné literatury objasněte, proč právě toto učivo může být pro žáka s NKS problematické. Co konkrétně mu může činit obtíže? Uveďte několik možností rozvoje komunikačních dovedností, a to jak receptivních, tak produktivních.**

B) Teoretický tematický okruh

Pro každou ze strukturních úrovní češtiny (fonetika, morfologie, syntax, lexikum) vyjmenujte 3 jevy, v nichž se čeština významně liší od ukrajinštiny.

C) Literární část

Literární fantastika v LpDM. Které žánry patří do oblasti literární fantastiky? Uveďte významné tvůrce a díla spadající do oblasti literární fantastiky. Demonstrujte věcné rysy literární fantastiky s oporou výchozí ukázky.

Pak náhle varovně zavřeštěly trubky, až se to odrazilo ozvěnou od skalnatých břehů. Jásání ustalo a radost se proměnila v hrůzu. Tak se stalo, že je drak nezastihl docela nepřipravené.

Zanedlouho jej uviděli, takovou letěl rychlostí, jako ohnivou jiskru ženoucí se k nim, ustavičně se zvětšující a čím dál zářivější, a už ani ti nejpošetilejší nepochybovali, že věštby jim nějak nevyšly. Ale pořád ještě měli chvíli času. Naplnili všechny nádoby ve městě vodou, všichni válečníci se ozbrojili, kdejaký luk a šíp byl v pohotovosti a most na souš byl stržen a zničen, ještě než ryk strašného drakova letu zaburácel naplno a než se jezero začěřilo rudě jako oheň pod děsivým máváním jeho křídel.

Ve vřavě lidských výkřiků a jekotu a kvílení jim přeletěl nad hlavami, namířil si to k mostům a jeho úmysl byl zmařen! Most byl tentam a jeho nepřátelé byli na ostrově obklopeném hlubokou vodou – příliš hlubokou, temnou a studenou pro dračí gusto. Kdyby se do ní vrhl, vyvělo by dost páry a dýmu, aby to zahalilo celý kraj na pár dní mlhou, ale jezero bylo mocnější než drak a bylo by uhasilo jeho žár, než by se byl dostal přes ně.

Zařval a znovu se přehnal nad městem. Vzneslo se krupobití černých šípů, které zabubnovaly a zarachotily na jeho šupinách a démantovém pancíři, jenomže jejich násady vzplanuly jeho dechem a se sykotem spadly do jezera. Žádný ohňostroj, jaký si dokážete představit, se nevyrovná výjevům oné noci. Drnčení luků a vřeštění trubek rozpálilo drakovu

.....

zuřivost na nejvyšší míru, až k slepotě a nepřičetnosti. Už celé věky se nikdo neodvážil postavit se mu se zbraní v ruce, a nebyl by se odvážil ani teď, nebýt onoho muže se sveřepým hlasem (jmenoval se Bard), který běhal sem a tam, povzbuzoval lučištníky a nutil starostu, aby jim dal rozkaz bojovat až do posledního šípů.

Z drakovy tlamy vyšlehl oheň. Šmak chvíli kroužil vysoko nad městem a ozařoval celé jezero; stromy na pobřeží žhnuly jako měď a jako krev, s plazivými stíny husté černi u svých pat. Pak se vrhl střemhlav dolů přímo skrz mračna šípů, nedbal ve své zběsilosti na nic, nedával si ani pozor, aby se k nepřátelům obracel svými obrněnými boky, a usiloval jenom o zapálení jejich města.

Oheň vyšlehl z doškových střech a dřevěných trámů, když se drak vrhal dolů, přeletěl, zakroužil a znovu se vracel, třebaže před jeho příletem bylo všechno prosáklé vodou. A opět stovky rukou ulévaly každou jiskru, která se objevila. Drak se řítíl zpátky. Máchl ocasem a střecha Velkého domu se rozdrčená sesypala. Vysoko do noci tryskaly neuhasitelné plameny. Další střemhlavý nálet a další, a další dům a pak ještě další vzplály a zhroutily se, a dosud žádný šíp Šmaka nezadržel a nezranil ho víc než komár z močálů.

Lidé už skákali na všech stranách do vody. Ženy a děti byly natěsnány do přetížených člunů na laguně tržiště. Bojovníci odhazovali zbraně. Pláč a kvílení se ozývalo v místech, kde teprve před nedávnem zaznívaly kolem trpaslíků staré písně o radosti, která nastane. Teď lidé trpaslíky proklínali. Sám starosta mířil ke svému velkému pozlacenému člunu, v naději, že se mu v tom zmatku podaří odveslovat a zachránit se. Zdálo se, že město bude co nevidět opuštěno a spáleno až k jezerní hladině.

Na to právě drak spoléhal. Jen ať si všichni naleznou do člunů, to se mu jenom hodilo. Bude pak mít povedenou zábavu, až je bude lovit, nebo ať si na jezeře zůstanou, dokud nepomřou hladu. A jestli se pokusí vylodit na souši, on bude připraven. Za chvíli zapálí všechny jejich pobřežní Lesy a zpustoší všechna jejich pole a pastviny. Už dlouhá léta nic tak nevychutnával jako právě teď tohle tyranizování města.

Ale mezi hořícími domy dosud vytrval oddíl lučištníků, kteří se nevzdávali. Jejich kapitán byl Bard, muž se sveřepým hlasem a sveřepou tváří, kterému jeho přátelé vytýkali, že prorokuje povodně a otravu ryb, ačkoli znali jeho mužnost a statečnost. Byl vzdálený potomek Giriona, pána Dolu, jehož žena se synkem se před dávnými časy zachránili z trosky po Bystré řece. Teď střílel velkým tisovým lukem, dokud nevystřílel všechny šípy, až na jeden. Už k němu dosahovaly plameny. Společníci ho opouštěli. Napjal svůj luk naposledy.

.....

43.

A) Žák s narušenou komunikační schopností

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: vzhledem k povaze úkolu nejsou uvedeny.

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: vzhledem k povaze úkolu není uvedena.

Situace pro 6. či 7. ročník ZŠ

Achilles je postava z řecké mytologie. Achilles se proslavil zejména účastí v trójské válce. Achilles je považován za nejlepšího válečníka. Achilles byl synem bohyně Thetis a krále Pélea a byl vychován kentau-rem Cheirónem. V trójské válce Achilles zabil Hektora, nejjudatnějšího obhájce Tróje, a tím Achilles pomstil smrt svého přítele Patrokla. Sám Achilles však zemřel brzy poté, co ho zasáhl Paridův šíp do paty, což bylo jeho jediné zranitelné místo.

(Český jazyk pro život 7. Učebnice pro 7. ročník základních škol a víceletá gymnázia. Didaktis, 2021, s. 50.)

Otázky/úkoly:

- 1) Pojednejte o didaktickém potenciálu uvedeného textu ve výuce českého jazyka a literatury. Které obtíže lze u žáka s NKS předpokládat?
- 2) Na základě úkolu č. 1 si zvolte učivo, které si žák může prostřednictvím uvedeného textu osvojit, formulujte alespoň dva výukové cíle a navrhnete dvě integrované úlohy/cvičení (formulujte konkrétní zadání) vedoucí k naplnění zvolených cílů a zohledňující žáka s NKS.

B) Teoretický tematický okruh

Vyjmenujte typické chyby Ukrajinců v češtině (uved'te aspoň 2 jevy ke každé ze strukturních úrovní češtiny: fonetika, gramatika, lexikum).

C) Literární část

Dobrodružný román v literatuře pro děti a mládež: Co je pro díla tohoto žánru klíčové? Jakým způsobem se tento žánr vyvíjel? Kdo jsou jeho významní představitelé a která díla jsou součástí pomyslného kánonu? Jaké podoby má tento žánr v současnosti? Demonstrujte s oporou výchozí ukázky.

Fombelle, Timothée de. *Tobiáš Lolness. Život ve větvích.* Z francouzských originálů přeložila Drahoslava Janderová. Praha: Baobab, 2009, s. 7–9.

.....

1. Štvanice

Tobiáš měřil půldruhého milimetru, což na jeho věk nebylo nic moc. Z díry v kůře mu teď čouhaly jenom špičky noh. Nehýbal se. Noc se přes něj přelila jako vědro vody.

Díval se na nebe poseté hvězdami. Těžko najít černější a zářivější noc než tu dnešní, co snášela své cákance mezi obrovské rezavé listy.

Když na nebi není měsíc, hvězdy tancují, říkal si. Taky si opakoval: „Jestli je v ráji nebe, určitě není tak hluboké a smutné...“

Tobiáš se tak snažil uklidnit. Ležel, hlavu zabořenou v mechu. Cítil, jak ho ve vlasech kolem uší studí slzy.

Krčil se ve skulině černé kůry, jednu nohu měl potlučenou, ramena samý škrábanec a vlasy zmáčené od krve. Ruce podrápané od trní ho pálily a zbytek tělíčka, zmoženého bolestí a únavou, vůbec necítil.

Jeho život se zastavil před několika hodinami. Tobiáš teď přemýšlel, co tu ještě dělá. Vzpomněl si, jak mu říkali pokaždé, když do všeho strkal nos: „To bylo o fous, Tobiáši!“ A dnes si potichu opakoval pro sebe: „Bylo to o fous?“

Duši sice nevyпусти, ale vypadá to s ním dost bledě.

Koukal upřeně do nebe, jako když se dítě při slavnosti květin vší silou drží svých rodičů za ruku. Říkal si: „Jestli zavřu oči, umřu.“ Ale přesto, že měl oči jak dvě rozmazaná slzavá jezera, udržel je otevřené.

V tu chvíli je uslyšel. A zase ho přepadl strach. Byli čtyři. Tři dospělí a jedno dítě. Dítě neslo pochodeň, která jim svítila na cestu.

„Není daleko, vím, že není daleko.“

„Musíme ho chytit. Ať taky pyká. Jako jeho rodiče.“

Oči třetího muže se ve tmě žlutě leskly. Odplivl si a řekl: „Dostaneme ho, taky si to odskáče.“

Kdyby se tak Tobiáš mohl probudit, vystoupit z toho zlého snu, rozběhnout se k posteli svých rodičů a plakat a plakat... Líbilo by se mu, kdyby ho v pyžamu dovedli do rozsvícené kuchyně, uvařili mu teplý čaj s medem, nabídli sušenky a řekli mu: „Už je po všem, Tobiáši. Je konec.“

Jenomže Tobiáš ležel zalezlý ve svém úkrytu, snažil se zatáhnout vyčnívající nohy a celý se třásl. Bylo mu třináct a všichni ho pronásledovali. Všichni jeho lidé.

Najednou ale zaslechl něco horšího než celá tahle studená noc plná hrůzy. Zaslechl hlas, který měl rád, hlas dávného kamaráda Lea Blua.

Čtyřapůlletý Leo se kdysi pokusil ukrást Tobiášovi svačinu, a od toho dne dělali všechno spolu. Samé dobré věci a někdy i ty trochu horší. Leo žil u své tety. Přišel o oba rodiče. Po otci, slavném dobrodruhuvi El Bluovi, mu zůstal jen bumerang ze světlého dřeva. Leo poznal hodně neštěstí, a proto v sobě nastřádal velkou vnitřní sílu. Zdálo se, že je schopen všeho, dobrého i zlého. Tobiáš měl raději to dobré: Leovu inteligenci a odvahu.

Tobiáš a Leo se brzy stali nerozlučnými přáteli. Nějakou dobu jim dokonce říkali Tobaleo, jako by měli jen jedno jméno.

Jednoho dne, když se Tobiáš a jeho rodiče měli stěhovat do Spodních Větví, schovali se Tobaleo do uschlého pupenu, aby je od sebe nemohli oddělit. Našli je po dvou dnech a třech nocích.

Tobiáš si vzpomínal, že to byl jeden ze vzácných okamžiků, kdy viděl otce plakat.

Ale ten, co teď stál pár metrů od něho a mával pochodní ve tmě, zatímco Tobiáš se choulil sám ve skulině kůry stromu, přece nemohl být týž Leo Blue. Tobiášovi div nepuklo srdce, když slyšel svého nejlepšího přítele, jak křičí: „Dostaneme tě! Dostaneme tě, Tobiáši!“

Hlas přeskakoval z větve na větev.

V tu chvíli se Tobiášovi vybavila vzpomínka.

Když byl ještě docela malý, měl ochočenou mšici, jmenovala se Lima. Tobiáš se na ní vozil, ještě než se naučil chodit. Jednoho dne si ale mšice zničehonic přestala hrát, vší silou se do něho zakousla a třásla s ním jako s kusem hadru. Limin záchvat šílenství přinutil jeho rodiče dát zvíře pryč. Tobiáš si dodnes pamatoval, jaké měla Lima oči, když se zbláznila: zorničky se jí rozšířily jako loužička v dešti. Maminka mu řekla: „Dnes se to stalo Limě, ale rupnout v hlavě může jednou každému.“

.....

44.

A) Žák s narušenou komunikační schopností

Očekávané výstupy na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí.*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření na konci 2. stupně ZŠ podle RVP ZV: *žák rozezná větu jednoduchou od souvětí.*

Situace pro 6. ročník ZŠ (syntax)

Otázky/úkoly:

1) V souladu s komunikačním pojetím navrhnete výukovou situaci k opakování učiva na počátku 6. ročníku ZŠ směřujícímu k naplnění výše uvedeného výstupu dle RVP ZV (minimální doporučená úroveň). Výukovou situaci koncipujte komunikačně, s oporou v prekonceptech žáků a s ohledem na vhodné zapojení žáka s NKS.

2) Uved'te, jak v navržené výukové situaci uplatníte (příp. jak by bylo možné uplatnit) následující zásady:

- a. názornosti
- b. přiměřenosti
- c. individuálního přístupu
- d. aktivity

B) Teoretický tematický okruh

Vyjmenujte hlavní shody a odlišnosti v gramatické tradici češtiny, ukrajinštiny a ruštiny. Jakým způsobem přistupují oba jazyky k prezentaci systému deklinace a konjugace (na materiále dostupných gramatik)?

C) Literární část

Próza s dětským hrdinou s historickou tematikou. Jakým způsobem a s jakým záměrem tematizuje literatura pro děti nejrůznější historické události, např. 2. světovou válku a zkušenost šoa? Demonstrujte s oporou výchozí ukázky.

„Cože?” vyhrkl jsem. Jako blesk mnou projela vzpomínka na návštěvu v Terezíně. I když to bylo víc než před rokem, zůstávala mi v paměti úplně živá a často se vracela i ve snech.

„V pevnosti?”

„Nevím, asi jo. Slyšel jsem, že tam...” začal vysvětlovat Petr.

„Hele, co to je?!” přerušil nás Matouš. Tramvaj prudce zabrzdila, tak tak že jsme se stačili zachytit a zapřít, než vůz zvládl na několikametrové dráze s rachotem zastavit. „Vidíte, tamhle!”

Ukázal dopředu, kde za zatáčkou ležel na bok převrácený nákladák. Uprostřed silnice bylo v roztáhlé šňůře vysypané uhlí, které zatarasilo i tramvajové koleje. Dál se jet nedalo.

„Vystupte si! Vystupte si!” ozvalo se zpředu volání průvodčího doprovázené nervózním vyzváněním. Lidé začali nespokojeně mumlat, otáčeli se na sebe a komentovat situaci. Postupně ale všichni vystupovali, někteří se vydali dál pěšky, další postávali kolem a čekali, jak se situace vyvine.

„Můžeme to dojít pěšky,” navrhl Petr, když už jsme zvědavě přecházeli kolem havarovaného auta.

„Nepotřebuje někdo pomoci?” napadlo Matouše. Řidič nákladáku byl zjevně v pořádku, postával u auta a o něčem diskutoval se strážníkem, pak se k němu přidali ještě dva muži, kteří vyšli z nejbližšího domu. Jinak nikde nic zvláštního, až na to, že tramvaj hned tak nepojede.

„Jdeme, ne?” uzavřel jsem spěšně průzkum, protože jsem se mezi těmi všemi lidmi necítil úplně nejlíp. Petr beze slova ukázal směr. Neušli jsme ale ani deset kroků, když se z chodníku ozvalo ostré zvolání: „Hej, Židi!”

V prvním okamžiku nám nedošlo, na koho volá a klidně jsme pokračovali v cestě.

„Tak neslyšíte?!” Zaznělo tentokrát o poznání důrazněji.

„Padejte sem!”

Petr se otočil, udělal pár kroků k černé haldě a já s Matoušem jsme zůstali stát a překvapeně sledovali, co se děje. Strážník ale volal na nás a živě při tom mával rukama. Vyměnili jsme si nechápavé pohledy, ale to už se k nám rychlým krokem blížil jeden z mužů v civilu a téměř hystericky řval: „Tak na co čekáte, svině židovský?! Koukejte to okamžitě vodházet!”

Petr stál pořád jako zkamenělý, ale Matouš se svým zvučným hlasem slušně ohradil: „Proč bychom to měli uklízet? Jen jsme jeli kolem.”

Pak na mě mrknul, usmál se a dodal:

„Ale když nás slušně poprosíte, možná vám chvilku pomůžeme.”

Tak tak, že uhnul ráně pěstí. „Nevotvírej si hubu, parchante!” zakřičel hromotluk a popadl Matouše za sáčko. Pak si ho přitáhl k brunátnému obličejí, něco mu zasyčel do tváře a prudkou ranou ho shodil na chodník.

„To snad ne! Co si to dovolujete?” přiskočil jsem se kamarádovi, abych mu pomohl. Naštěstí byl kromě šoku smíšeného se vztekem v pořádku. Petr zůstal stát, pak udělal pár kroků mezi nás a útočníka a tiše řekl něco, čemu jsem nerozuměl.

„Nechte toho občana na pokoji!” zavolal strážník a rozběhl se k nám. Srdce mi poskočilo radostí, že se nás jde konečně zastat. Ale byl to hrubý omyl.

„Okamžitě toho mládenci nechte nebo vás budu muset zatknout!” Otevřel jsem překvapením pusou

„Promiňte, my jsme jenom...” snažil jsem se obhájit, ale muž v uniformě mě nenechal ani domluvit:

„Okamžitě začněte odklízet tu hromadu! A když se budete snažit, možná na to zapomenou!”

pokračoval zvýšeným hlasem

.....

Už už jsem se nadechoval k odpovědi, když mně Petr jemně stisknul ruku a četníkovi odpověděl: „Rozumím. Nejsou tady nějaké lopaty?”

„Cože?” uslyšel jsem za sebou Matoušovo zašeptání. Stál jsem jako přikovaný, vztek se mísil s nejistotou a strachem.

„Můžou makat rukama, židáci mizerný!” křičel muž, který nás prve napadl: „Aspoň poznaj, co je to práce!” Z domu odnaproti ale našťestí ve stejnou chvíli dva muž přinášeli několik lopat a dva kbelíky a zamířili k nám. A na rohu ulice se ke vši té směle objevila německá hlídka, takže houf čumilů, který celý tu scénu zvědavě sledoval, během pár minut zmizel.

Na okamžik jsme si s klukama pohlédli do očí. Neměli jsme na vybranou.

„Matouši! Prosím tě, neblbni,” obrátil se Petr dozadu.

„Jasně,” odpověděl Matouš po několika vteřinách mlčení a jeho oči byly zase plné světla.

„Jdeme na to a ukážeme jim, jak umíme makat!”

Ještě před chvílkou jsem vážně pomýšlel na útěk, teď jsem ale kývnul. „Jasně, kluci, jdeme!” zavolal jsem a všichni tři jsme odhodlaně vyrazili k hromadě. Tak do toho!

„Házejte to sem! Na chodník!” nařizoval strážník, zjevně potěšený vývojem situace.

Popadli jsme lopaty a vrhli se do práce. „Honzo! Ty plň... budeme se střídat!” organizoval Matouš.

„Nejsou tady ještě nějaké další kbelíky?!”

Plnil jsem lopatou kýble a Matouš s Petrem je nosili a sypali uhlí na chodník. Brzy jsme zjistili, že je mnohem lepší, když lopatami házíme všichni a postupně tak přesouváme hromadu dál a dál. Uhlí létalo vzduchem, my se usmívali a od pus se nám kouřilo. Postupovalo to pomalu, ale halda byla menší a menší. Ani ne za čtvrt hodiny byly koleje volné a tramvaj mohla odjet.

Cítil jsem, jak mě pálí dlaně, bolí záda a oči slzí od uhelného prachu, pod tím vším ale zůstávala nevysvětlitelná radost. Nevím, kde zůstala hlídka, kolik lidí si nás zvědavě prohlíželo a kam zmizel muž, co Matouše srazil k zemi, ani kolik času uplynulo. Víím jen to, že najednou bylo uhlí navršené ve strmé haldě na chodníku. My seděli vedle sebe na obrubníku a kolem nás už vůbec nikdo nebyl. Pomalu jsem vychládal, po zádech mi přeběhl mráz. Přehodil jsem si kabát, který jsem si při práci odložil.

„Kluci, promiňte...” špitl Petr

„Mej-fa-zu! Za blbce nemůžeš!” mávl jsme rukou a od srdce jsem se zasmál. „Naopak mi děkujeme tobě. Kdybychom se začali prát, byla by z nás už asi sekaná.”

„Ještě, že s námi nebyla Eva,” posteskl si Petr.

„To jako tvoje ségra?”

„Prosila mě, abych ji vzal, že vás dlouho neviděla. Ale nakonec Mančinka potřebovala pomoc s prádlem.”

„Takže je vlastně všechno v pořádku,” usmál se konečně Matouš a zvedl se. „Jak je to daleko na ten Hagibor?”

Úryvek z knihy: Tichý, František. *Transport za věčnost*. Praha: Baobab, 2017, s. 88–91.

.....

45.

A) Žák s narušenou komunikační schopností

Očekávaný výstup na konci SŠ podle RVP SOV (konzervatoře – hudba): *žák vhodně používá jednotlivé slohové postupy a základní útvary; odborně se vyjadřuje o jevech svého oboru v základních útvarech odborného stylu, především popisného a výkladového, vhodně se prezentuje, argumentuje a obhajuje svá stanoviska*

Situace pro 1. ročník SŠ (stylistika)

Žáci dostanou za úkol ve skupinách vytvořit myšlenkovou mapu na téma „úvaha“.

Následně mají sami vytvořit vlastní úvahu na téma Hudba v životě adolescentů.

V další hodině si mají svou úvahu vyměnit se spolužákem a splnit následující úkoly:

- I. Modře podtrhněte argumenty.
- II. Žlutě podtrhněte slova naznačující, že se jedná o názory autora.
- III. Zeleně podtrhněte slova vyjadřující míru jistoty nebo pravděpodobnosti.
- IV. Červeně podtrhněte slova či obraty, které vás zaujaly nebo které ozvláštňují text.

Následně si vrátí zpět své vlastní práce, vzájemně diskutují svá řešení, dále mají možnost si své práce upravit a nakonec je odevzdat v vyučující(mu).

V průběhu druhé hodiny mají možnost cokoli konzultovat i s vyučující(m).

Otázky/úkoly:

1) Zhodnoťte uvedený metodický postup při výuce uvedeného učiva z odborného i didaktického hlediska. Navrhněte adekvátní modifikace s ohledem na žáka s NKS (konkrétně s vývojovou dysfázií + s diagnostikovanou dysgrafií a dysortografií). Navrhněte rovněž způsob hodnocení práce žáka se SVP.

2) Komentujte možnosti a limity využití uvedených metod/postupů ve výuce českého jazyka s ohledem na žáka s NKS:

- diktát
- prezentace před třídou
- multisenzoriální metody
- stylizační cvičení
- modelová cvičení

B) Teoretický tematický okruh

V čem je jazyková situace v ČR specifická z hlediska výuky češtiny jako cizího jazyka? Uveďte příklady rozdílů v jazykovém chování v situaci osvojování češtiny v českém prostředí a mimo něj (řečová produkce, volba kompenzačních strategií atd.).

.....

C) Literární část

Próza s dívčí hrdinkou. Uveďte výrazné představitele a knihy spadající do prózy s dívčí hrdinkou. Demonstrujte s oporou výchozí ukázky věcné rysy tohoto žánru.

PRVNÍ KAPITOLA

Koncem zimy mého sedmnáctého roku matka usoudila, že mám depresi. Patrně proto, že jsem málokdy vycházela z domu, trávila spoustu času v posteli, četla pořád dokola stejnou knihu, málo jedla a velkou část volného času, kterého jsem měla spoustu, jsem trávila úvahami o smrti.

Když člověk čte nějakou příručku, webovou stránku nebo něco podobného o rakovině, mezi jejími vedlejšími účinky je vždycky uvedena deprese. Jenže ve skutečnosti není deprese vedlejší účinek rakoviny. Deprese je vedlejší účinek umírání. (Rakovina je taky vedlejší účinek umírání. Vlastně jako skoro všechno.) Máma byla ale přesvědčená, že potřebuju léčit, a tak mě vzala k mému obvyklému doktorovi Jimovi. Ten došel k názoru, že se doslova v ochromující a naprosto klinické depresi, a proto je potřeba upravit dávkování léků a přihlásit mě do podpůrné skupiny.

Ta skupina fungovala jednou týdně a střídali se tam lidé, kterým bylo více či méně zle v důsledku nádoru. Proč se střídali? Vedlejší účinek umírání.

Ta podpůrná skupina byla pochopitelně zoufale deprimující. Scházela se v kamenných sklepních prostorách episkopálního kostela, který měl tvar kříže. Seděli jsme v kruhu přímo uprostřed toho kříže, tam, kde by se břevna křížila, kde by bylo Ježíšovo srdce.

Všimla jsem si toho proto, že Patrik, který skupinu vedla jemuž jedinému v místnosti bylo přes osmnáct, o tom srdci mluvil úplně při každém setkání – jak nás, mladé lidi bojující s rakovinou, si Ježíš vine přímo k svému nejsvětějšímu srdci a tak všelijak.

A takhle to v tom Nejsvětějším srdci chodilo: šest, sedm, deset lidí přišlo (nebo je přivezli na vozíku), uzobli posmutnělé sušenky a nalili si limonádu, usedli do Kruhu důvěry a poslouchali, jak Patrik už asi potisící vypravuje svůj zoufale depresivní životní příběh – jak měl rakovinu varlat a myslel si, že umře, ale neumřel, a teď je tady – dospělý člověk ve sklepech kostela ve 137. nejhezčím městě Spojených států, rozvedený, závislý na videohrách, v podstatě bez přátel; vydělává si na skromné živobytí tím, že využívá svou rakovinovou minulost, pomalu se propracovává k akademickému titulu, který jeho pracovní vyhlídky nijak nezlepší, a stejně jako my čeká, až dopadne Damokův meč a poskytne mu úlevu, jíž unikl tehdy před lety, kdy mu rakovina vzala obě varlata, ale ponechala mu to, co by jen ten nejvelkorysejší člověk mohl nazvat životem.

I VY MŮŽETE MÍT TAKOVÉ ŠTĚSTÍ!

Pak jsme se představili: Jméno. Věk. Diagnóza. A jak nám dneska je. Jsem Hazel, řekla jsem, když došla řada na mě. Je mi šestnáct. Původně štítná žláza, ale teď už mám důkladnou a etablovanou pobočnou kolonii i v plicích. A cítím se dobře.

Když jsme se všichni vystřídali, Patrik se nás zeptal, jestli chce někdo ostatním něco říct. A pak se spustila kolektivní onanie podpory: všichni mluvili o tom, jak bojují a rvou se a vyhrávají, mluvili o zmenšování a testování. Abych Patrikovi nekřivdila, nechal nás mluvit i o umírání. Jenže většina neumírala. Většina se dožije dospělosti, stejně jako Patrik.

(To taky znamenalo, že tam panovala velká soutěživost. Všichni chtěli zvítězit nejen nad rakovinou, ale i nad ostatními lidmi v místnosti. Je mi jasné, že to je iracionální, ale řekněme, že máte dvacetiprocentní šanci, že budete za pět let ještě žít. Pochopitelně si spočítáte, že to je jedna ku pěti. Tak se rozhlídnete kolem a řeknete si úplně jako zdravý člověk: Čtyři z těchhle ubožáků přežiju.)

Na skupině byla dobrá jediná věc, a to byl Izák, takový hubený kluk s dlouhým obličejem a rovnými světlými vlasy, co mu padaly přes oči.

.....

A s těma očima měl právě problém.

Měl neuvěřitelně vzácný typ rakoviny oka. Jedno mu vyoperovali, když byl ještě malý kluk, a nosil strašně tlusté brýle, za kterými obě jeho oči – to pravé i to skleněné – vypadaly nepřírozeně obrovské, jako kdyby neměl vůbec hlavu, jen jedno pravé a jedno umělé oko, a obě na vás zírají. Z toho mála, co o sobě Izák občas prozradil, jsem pochopila, že se nemoc vrátila a druhé oko že je ve smrtelném ohrožení.

Izák a já jsme komunikovali především prostřednictvím povzdechů. Kdykoli někdo začal vykládat o protirakovinové dietě nebo o šňupání drcené žraločí ploutve nebo o něčem podobném, podíval se Izák na mě a malinko vzdychl. Já jsem místo odpovědi mikroskopicky zavrtěla hlavou a vydechla.

Takhle tedy vypadala ta podpůrná skupina a po pár týdnech už mě začínala přivádět k šílenství. Zrovna tu středu, co jsem se seznámila s Augustem Watersem, jsem se hodně snažila se z toho vyvlíknout. Seděly jsme s mámou na gauči a koukaly na třetí část dvanáctihodinového maratonu opakování loňské *Americké supermodelky*. Jo, už jsem to viděla, ale to je fuk.

Já: „Odmítám chodit na tu skupinu.“

Máma: „Jedním z příznaků deprese je nezájem o jakoukoliv činnost.“

Já: „Prosím, nech mě prostě koukat *Americkou supermodelku*. To je taky činnost.“

Máma: „Televize je nečinnost.“

Úryvek z knihy: Green, John. *Hvězdy nám nepřály*. Praha: Knižní klub, 2013, s. 11–13.